

1520 Columbus

aneb

Obnalezení Západní Indie,

ke čtení

příjemná a užitečná kniha

pro

Děti a mladých lidí

od

J. H. S a m p e

W německém jazyku sepsaná;

do

slowenstého přeložena

od

Jana Seguš, Sl. B. Rač.

W Baňské Bystricy

wytisřtlena v Suzanny Sřteřani, roku 1825.

273

Revizija
1967

REVIZIA

duch 86

Signature

Čís. přílohy 29. 194
898760

pedagogická katedra
signatura

06(7)

507

W y s o c e
V r o z e n ě m P á n ů m
S i g m o n d o w i Z o l n a y
de Eadem,

a
J a n o w i S c h u r m a n n
de Drsskótz,
M n o h ě m S l á w n ě m S t o l i c e,
z w l á s t ě

Z w o l e n s k ě,
p r á w n ě m, p r á w n ě m S a u d ů,
A s s e s s o r ů m;

o n o m u P r w n ě m u s p o l u n
C y r k w ě

A ů g: W y z n á n ě j E w a n g: S t o w s k ě
I n s p e c t o r o w i,

T o m u t o p a k, s l a w n: P á n s t w i
V é g h l e s s,

F i s c á l o w i,

W s w ě c h S o b n o s t ě c h w e l m i d o b r e z a s t a u z i l ě m
P á n ů m;

Ř e c ě i a l i t e r a t u r y s l o w ě n s k ě z w l á s t ě n ě m,
o m i l o w n ě k ů m n a p o m á h a t e l ů m,

P á n ů m P a t r o n ů m

s o b ě l á s k a t ě m, s p o n ě z e n o s t ě j
d e d i c u g e

P ř e k l a d a t e l.

Brozeni Páni!

Zá láska a horlivosť, kterau
Wásse Brozené Milosti w na=
pomáhání a rozšíření literatury wü=
bec, obzvláště slowenské, na gewo=
dání rácih, byla, gestli y ne ge=
dinau, gisté neywětšji příčinau toho,

že jsem se k tomuto dílu přetlumo-
čení, vedně z těch nevyžitečnějších
knih, o pravdu přičinil. Ty prá-
zdne vradu mého hodiny — gichžto,
gakž Wassim Brozeným Milo-
stěm známo gest — mnoho není —

nemyslí jsem na tento čas, vžiteč-
négi vynaložiti, jako k dokonání
této chatrné, však dobrým vmyslem
předsevzaté práce; kterau jsem se,
na důkaz wděčnosti a vážnosti, Wá-
šim Brozeným Milostem, při-

psati opowázil, znage, že gi srdcem
vprinným, přigati ráčegi, a gegi
nedokonálost přisně zpytomati nebudau.

Čim sobě lahoditi smj

Wássič Brozených Milostj

ponženy služebnj
Jan Seguš.

Krátká Předmluva,

v Bhtab * z Předmluvy spisovatele, // o části této knihy, w sobě obsahující.

Čtenáři!

Máš před sebou jednu pěknou hystorii, kterau k twému, twých domácích, aneb tobě svěřených, k newinné kratochvíli a vžitku, welice dobře vjíwati můžeš, kdž gen chceš: a to tím s wětšším prospěchem, gestli gsy od tohoto spisowatele předestlé geho knihy, totižto, Malau Biblioteku pro dítka; a po této Robinsona, w ruce měl. „Robinson“ prawj sam spisowatel w své předmluwě na tuto kni-

* Poněwadž w této předmluwě mnoho gest takowého, co se gen na čtenáři spisowatele: to gest, na Němců, ne pat na Slowáků, tím méně na Slowáků w Bhrách, wztahuje; za dobré gsem tedy vzual býti, to wynechat, a gen to, co wúbec wšsem čtenářům znati slušsi, wypsati.

žechu,, měl býti předchůdcem Kolum-
buse, Korteza, a Picarra; Korteš
pak a Picarro takového čtení, než se
mi mezi všemi kratochvilnými knihami,
pro mladý věk, to nevhodnější zda bý-
ti — čtení dobrým chlemb vyhotovených
popisů cest, to jest takových — gako-
vých ještě nemáme.,, *

Den porádek v svých knihách nasledo-
val spisovatel. že potřebu y schopnost di-
teř, a mladého věku před očima mage,
způsob jeho psání vždy vyšší a mistro-
vnější gestit, aby tak schopnost a wtip
dítě, gakoby po stupni rozwigel, a ge-
stř to způsobnější učinil, k vžitečnému
čtení y těžšího obsahu knih. O to vshlo-
val spisovatel y w této knihy, gako dále
praví, řka: —

„Toť jest můj chl, a k tomu táto
knih, gako potřebné pripravovánj!

„A již každému jest patrno, proč jsem
za dobré vžnal, tuto hystoriu opět w způ-
sobu rozmlauvánj sepsati; a proč negsau z
druhé strany ty mezyrozprávky tak časté,
gako w Robinzonu.“

* Takového popisů cest vydal sám spisovatel
této knihy w dvanactých dílech.

Žeby táto hystorie ne gen na prawdě založena, než wšsecko pauhá prawda byla, to nám gest důwodem, že gi spisowatel z mnohých giných spisowatelů sezbíral; ge wes polek srownáwal, a welmi pilně zpytowal, podle wlastnjho wyznání, gehožto giž sameho mluwiti nechám.

„Dowěwadž nenobzwláštnejší prameno-
wé té hystorie, kterau tu wyprawugi, gsau
wšseobecne známí; za zbytečnost tedy držím,
ge nnyj tu oznámíti. Že pak negsem slepě
a na zdarbůh, nýbrž w přemýšlowání hned
z tohoto hned z onoho wybíral, gaž ge-
den neb druhý dostatečnější se mi zdal bý-
ti, powědomý wěcy sám od sebe sezná. W
pochybných wěcech, kde gsem žádné jiné roz-
saudyugicý důwody před sebau nemiděl, ne-
chal gsem gednoho muže *) rozhodnauti,
který teprw wnowé pramen této hystorie,
s Angličau bystrosti, a Německau pilno-
sti, wyhrabal. Předce měl gsem příležitost
y při tomto, některé malické chyby ponas-
prawiti.“

Wíce, gaž gedenkrát to hlawnj mé po-
ložení gsem zastáwal, že wychowáwatel chy-
bné strany člowěčenstwí, dítkám na schwál
odkryti nemá, nýbrž podle možnosti ge před

*) Robertsons Geschichte von Amerika.

njmi zakryti; aby w nich to nebezpečné
mošlení nezbudil: „Magili ginj lidé tolik
„bláznovstwj a zlostj při sobě: gať se může
ode mně žádati, abych gá sám wýminku
věnil?“ „Nynj mohlbj snad gedem neb dru-
hý wžiti přičinu, žebj mi to nadhazowánj
činil, gaťobych se byl sám w přítomné kni-
hy, od toho mého hlawnjšho položeni vchý-
lil. poněwadž w ni takowau hystorni před-
stawugi, která na příkladech nespráwedli-
wosti, šibalstwj a ukrutenstwj, tak hogná
gest. Než gá odpowídám: poněprwé
tato kniha není pro malé dítě, nýbrž pro
takowé, které se k ginostwj (mladému
wěku) bližj, aneb ho již y dosáhli; —
po druhé ti, genž mi to nadhazowáni
činj, patrně zapomněli, že jsem při poru-
čení onoho mého položeni přidal: že dítě
šam, při přibýwánj gegich wěku, a na to-
lik se ten čas bližj, řdž sami do swěta
magj wšročiti, wšsem, ale s opatrností,
swým časem y wanugjch bláznovstwj a ne-
šlechetnosti lidské, odkryti musej, aby,
řdžby se w tom domněni, že wšudy na
ange y natressi, oklamau býti našli, s
druhé strany w saudě y swých bližnjch ne-
poblaudili, a ge wšsecky spolu za dábly ne-
drželi. Potřetí nedocházy gednostegně k
řdcey dítěte, řdž šlyšj, že před tolik a to-
lika stoletj tito neb onino lidé žili; a řdž
s druhé strany škuš, že gestě y mezy ny-

nějsími lidmi, tak mnoho bláznivých a
žlostných se nalézá." —

„Naposledy z této knihy se dobře po-
zná, že hlavní můj cíl, při jejím zhotov-
vení, ten mně vždycky na srdci ležící byl,
abych jsem ne jen rozum svých mladých čte-
nářů, skrze užitečné a přigemné známosti
osvětil; než obzvláště v jejích srdce k vůči
mně počtě Boží, ku každé pěkné ctnosti,
k té, proti všem strastem a bádám lidského
životu, se zapragých vdatné zmužilosti, a
k pravému taužení po všeobzitečných a la-
skavých skutcích, povzbudil. Dáti Bůh,
že tohoto mého cíle docela nechybím, tedy
mám tu nejsladší, na člověka nejslušnějš-
í, a nevhodnější mzdu, tohoto mého ma-
lého snažení, a radosti každé giné se od-
rýkám.“

Proč, a jakým úmyslem, tato historie
sepsaná gestí, nejlépe tu tedy vysvětluge
spisovatel. — Za gest při tom, srdečná
má žádost, žeby tato jeho, zvláštní, pro-
zretedlnau, a nešťálau pilnosti, do pořá-
ku, a ku konci přivedená práce, pro mno-
hých obsah mnohé známosti, a k srdci všech
mluvících obsah dokázaných ctností, v ruce
každého toho se nalézala, který hvěrnost,
krotkost, věrnost a opravdové zásluhy etí,
a v dobrém etním obcování, dokonaleg-

šim býti chce. Šak se to w každém položení y w skutku došvědčiti může, příklad Kolumbu nám jgewně praví. Menší tedy tato knížka hodná, aby se ona byla již dávno we všech gazných čtela? Oto se ovšem w rozličných fraginách snázně pečovalo. Šotwa zaisté, že světlo w německém gazňku spatřila, již w Warhzy do francouzského přeložena byla. — Nemámeli se y my slowané o to pokusyt, a vřázati, že gsme y my čytedlnj toho, co gest etnostného a vžitečného?; — že gsme y my žádostiwí známosti naše rozšířiti, a srdce naše w tom, co gest slusného, sprawedliwego a vážného, ewičiti? Z tohoto gedine obledu, chtěge totižto mým milým slowanům poslati, s radostnou ochotností k tomuto přetlumocení gsme se přičinil, a ge pomocí Boží y šťastně dokonal. Š by tato práce daremná nebyla!

Knihá tato — to gest, celá w třech dílech — podle svého tytulu, gedná o Wynalezení Ameryk, šrže Kolumbuša, a giných. Šebz pak Kolumbus nebyl první, ale gen dokonálý gegi wynalezytel, toho máme mnoho důwodů. Ameryk částka, gest již dávno známa, t. g. půlnoční gegi strana. „Geden Zlandčan Eyrek Rauda wynalezl N. V. 932 Grenlandnu; a N. V. 1001 ginau částku Ameryk ty dva Zlandčané, Herjulfson,

a Erichsson * a tať před Kolumbušem 560
roky. Je se pať dale z Grenlandy, na západ
neb poledne někdo po moři nepustil, kdeby byl
tu vlastnj, na wšecťo bohatu Ameryku na-
lezl, na tom byla snad z částky gegich baží-
wost; z částky pať welice malá známost w pla-
wectwí, přičina. Dost na tom, že se tam
hned Islandčane, a wúbec z půlnočnj Ew-
ropy lidé, na wětšjm díle němcy, k obydli
přestehowali, a za mnoho sto lét tam y
přebýwali, y se množili. „W Grenlan-
dy dle neuplatněššich spisowatelů, asy před
400 a několiká roky, byly gsau slouutné
kolony Normanůw. Biskupské sydlo
(obydli) bylo w městě aneb wšy Gardar;
a tohoto biskupského sydla činj se giž zmírka
w sněmu Lionském 1276. Torfeus až
do roka 1404 počítuge 17 grenlandšých bi-
skupů. W tom Fragi bydlilo dost weliké
množstwí Ewroptanů, nebo obec křesťanská
záležela z wšce, než 300 mįst; měl zbytel
na domácm dobytku, a Grenlandya
(grunn Land, zelený frag) byla zelenau ze-
mi nazwaná, pro gegj brodnost a pěknau
zelenagičnost. — Kde se tento pěkný frag
podel, kde geho brodnost?; kde geho oby-
watele? — Gistá černá morowná nemoc,
která tamže od roka 1348, až do 1350 pa-

* Zimmermann's Taschenbuch der Reisen, 5
Band: Seite 41.

novala, na tisíce z obywatelů vmořila; —
aneb nepřátelstvé loďstvo Esquimaux *
(Estymos); — aneb, co gest k wjše po-
dobnější, podle Eggers, loďstvo bogow-
ných Šotlandčanů a Irlandčanů,
ostatěk těch kolonji, w roku 1418 zaha-
dilo. Nebo gesté roku P. 1777 Arctander
nalezl mnoho rozbořenin na západních břez-
hách Grenlandji. **) —

Po zahlazení této kolony žádný se ne-
povážil wjce, tam se přenést; tím méně
kdo na to myslil novou částku světa, s
tauto snad zemi spogenau, hledati. O to
se pokusyl tedy náš Kolumbus, a kdýž
y hlavu y srdce na swém místě měl, w
splném důwěrowání w pomoc Boží, po
přemožení wšech strastných překážek, to y
wřídil: gať tobě to laskawý Stenári, ne-
léve geho tu sepsané přiběhy prawj, které
gen pilně a s rozwahau čti, a nebude to
bě žel, žes toho učinil.

Psal jsem w Dčowě, dne 25. Září, 1824.

Jan Weguš,
G. B. R.

* Gistý diwů národ po dnes w Grenlandji bydljch.
**) Zimmermann's Taschenbuch der Reisen, 3
Bänd: Seite 43, 44, 45.

I.

Columbus.

První rozprávka.

Mikuláš (na giná volage) **Bobumil!** **Krystýna!**
Konráde! **Jene!** **spěšně!** **spěšně!**

Krystýna. Co gest?

Mikuláš. O spěšně, ať v ginj přigdau! **Otec** chce nám opět něco wyprawowati.

Wšickni. Uh!

Konrád. Mámli v giné powolati, **Otče?**

Otec. Ano, gdi gen!

Ján. Běž, gať gen běžeti znáš!

Krystýna. (k Mikulášowí) Co pať chce nám (tata) otec zase rozprávět?

Mikuláš. To gestě žádn nezna! Ale gá se domniwám, že tato hystorje podobná má té býti o **Robinzonowi.** *

Krystýna. (poskaľugje) Ach, to by bylo přes **Frásně** (**Konrád** a ostatnj — — **Giri,** **Wawel,** **Petr,** **Ferdynand,** **Wlatěg,** **Karl,** **Frantisset,** **Karolina** — — w newětšim běhu).

Wšickni. Chce nám **Otec** opět cossy rozprávěti?

Otec. Dwšsem dítky; gestli wám to radost působj?

Wšickni. O hrozně welikau!

Karolina. Ano, (tata) otějčku, musym ale **prwé** v matku powolati; nebo gináčby gsy poznowu začiti musyl.

* Hystorje o **Robinzonowi** gest již známá.

Otec. Dobře máš, Karolina; matka také přítomná býti musy. Sdi tedy!

Bohumil. (k Pawlowi) Deg pozor, to bude něco takového, jako o Robinsonovi.

Pawel. To by bylo pěkně. (Mezy tím došla celá rodina; všickni se posadili; oči své po otce obrátili; otec pak počal po malé chvíli, jako náhodou).

Otec. A již dítky, o čem se domnívate, že vám nyní vypravovati budu?

Jan. Kdyby to mohli znáti?

Otec. Sice ještě žádný; ale to vy hned v samy můžete vzhodnauti. — Čeh vám o jednom, z těch paměti nevhodnějších mužů rozprávěti; o jednom muži, který jedno, z těch nezávážnějších vynalezení učinil; o jednom muži, kterému my za mnohé pohodlnosti života, ano v za mnohé známosti dělovati máme, jenž bychom bez něho byli neměli; řowem, o — kdyby jste myslili?

Bohumil. O Petrowi Helě.

Otec. Proč pak právě o tom?

Bohumil. V, nebo v ten gest předce paměti hodný muž, který neprav vynalezl hodinky kapsy, udělati. — — Kdy podobně v jiný, mnohých paměti hodných mužů na plac přivozujce, vzhodnauti nemohli; tedy zamýchaje se, řekl

Otec. Sám já musím vám toho muže oznámiti: — Kolumbus se on gmenuge,

Všickni. Ach!

Jan. To gisté pěkná bystorie bude! já gsem až gednau něco o tom čtěl.

Otec. Mám nádegi, že se vám zalíbí; slyšte tedy:

Ušy před třista lěty, žil w Genuy, w eblaské zemi gedem muž, gménem Kryštof Kolumbus. Děkud pocházel, wjce se nezná gen to, že geho předkové se z plawby žiwili. A to byla gediná příčina, proč Kolumbus již od dětinstwý, welkau náchylnost k plawectwý, a

Hledání své živnosti na moři, vřádal, a naposledy se na tento stav y oddal.

Skutečně již jako pacholík vřádal způsobnost k všem těm, nádege plným vlastnostem, které se gal při šťastném plavcovi, tak vůbec při každém statečném mužovi, vyhledávají. Byl smělý a veselý; nemiloval lenivý pokoj, a zženilé pohodlnosti; časné vřechy mlisnoty opowrhl, které gsau dasnům syce přigemné, ale zdravj zemdlivagj; byl nepřitelem wšsi záhalčivosti, a wřech ničemných, nevyžitečných zábawek; neymilégšij geho bylo zamestknání, něčemu se učiti, skrze coby se budaucně swym bližnjm vžitečným státi mohl.

Powědělo se mu, gestli sobě žnámosti nabo-
budnauti chce, že se musy latinskj učiti, poně-
wadžby w tom gazyku mnohé vžitečné knihy sepsa-
ny by'y: a kdo se k tomu ochotněgi měl, gal on?
W krátkém času tolik z latinské řeči pochopil, že
giž k samým žnámostem mohl weden býti. U tu
byšste byli widěli, gal čtiwě každé slovo z wř
swých učitelů pocházegjch, rohltil! W krátkém
času w popisání země, (Geografii) w v m ě n j
m ě r i c k ě m, w h w ě z d a r s t w j, a w r e y s o-
w á n j tak welký prospěch učinil, že giž w čtrnáct-
tém létě swem, wšsemi dobrému hejtmánowi lodj
potřebnými žnámostmi přistrogeny, na moře se
pusťiti mohl.

Takhle, dítě! wšičtí ti, kteří něčdy zwlášt-
nj mužowé býti chtěli, giž z mládi giné přewy-
šlowali; a protož prawdivé gest to přislowj: z
m l á d i s e t r n o s t j. Radujte se tedy, gestli
gste sobě powědomé, že se y wy nyní tak horli-
wě, jako gednau K o l u m b u s, k cti plnému a
vžitečnému stawu, připravowati chcete; nebo gen
na tento způsob, s pomocí božj k zwlástenjmu
chli gisté přigiti můžete. Nemůžete-li sobě s wpl-
nau daufanliwosti gště to swědectwj dáti: tedy
pospěšste gal gen pospichati můžete, to sobě brzo
zaslaužiti! Nebo máličko ta dale, mohly by snad

ten nejlepší čas k přípravování — myslíte d'ěťy — na věky vtecy! Která strata!

Alle vrátíme se opět k Kolumbusowi; první swau mořskou službu tedy konal na prostředzemním moři, nebo w ten čas geho tragané, gestě se ne mnohém dálegi plawili. Alle to bylo přivzke místo pro gednoho muže, který žádosty hršel něco takového učiniti, co žádný gestě před ním nečinil. Hledal tedy příležitost k dalegším a wětším mořským cestám, a našel jí. Po gedné cestě na půlnočním moři, kde se geho zluštěnj rozsřřilo, wstoupil do služby gednoho mořského hejtmána swého přítele, genž na swůj vlastnj náklad několik lodj wystrojl, s kterýmiž hned proti Benátčanům hned proti Turkům křižowal.

Frantissek. Co pak to znamená — křižowat?

Otec. W gistém pomorj sem y tam se plawiti, na nepřátelské lodj číhati (čekati), a — geli možné, — ge y odnjti.

Frantissek. Tak gať Robney, s spangelskými lodmi učinil?

Otec. Náležitě! Při tomto křižowání (tak se obyčegně takoweto mořské předsewzetj gmenuge) byl by téměř Kolumbus swůj žiwot ztratil, kdyby ho božj opatrowání k důležitěgším wěcem nebylo zdrželo. W gednom wputném potylání s Benátčanj, w kterém náš mladý reč příkladnj wdatnost ukázal, ta loď kterežto on za wůdce byl, spolu y s tau, na něj byl slyně založil, se záwalily. — Znáte pak, cobj znamenalo založitj?

Mateg. Dwssem! Když se gedn Poráb na druhj tak přikwáčj, že se wjce oswoboditi nemůže, a lidé se potom na wrchu podlahy tak dlawo rubagj, aneb sřřilegj, počud se gedna strana druhé nepoddá.

Otec. Dobře! Předstawte sobě to nestěťj, když se na tento způsob dvě spřknuté lodj na ge-

dnau zapálj, pať na bljze žádná giná loď není,
na kteraužby člověk vtečy mohł!

To byla ta neuhroznějšj připadnost, w njež
se Kolumbus nacházel. Wy se snad domní-
wate, že ho to do zmatení přiwědlo? Nikoli!
Raděgi y w tomto patrném smrti nebezpečenstwj,
celau swau nepřestrasšenost, a přítomnost ducha,
zadržel. Směle se do moře wrhl, polapil gedno
plowagjcy weslo, a poněwadž se plawaním lehkým
včinił, tedy přišel naposledy štěstliwě k břehům,
genž dvě mořské mile vzdálení byli.

Jan. Kolik pať včinił gedna mořská mile?

Otec. Tri čtvrtj gedné německé mile. — To
byli břehy Portugalské, při kterých se ovrá-
nil; a gať náhle k sobě přišel, bral se tau ce-
stau, která do hlawnjho města této Fraginy, wě-
dla, do —

Karolina. Lizabonu!

Otec. Práwě! Tato připadnost mnoho dopo-
mohla k geho budacymu welikému běhu žiwota;
a z toho opět poznati můžeme, gať welice dobro-
tiwé chle má při tom opatrowání boží, kdž nás
někdy negaťau nestastnau přibodau nawstijowj. Po-
zorujte gen pilně, gať to y tu patrné gest.

Portugalčané byli toho času nepřiskuffenějšj, a
nehopowážliwějšj plowcy na moři we swětě. Dni
se na tom welkem tehdaž malo gestě známém,
atlantickém swětškém moři, dále giti
opowážili, gaťo ginj národowé, a gegjch wynasná-
žení byla odplacena wynalezénim dwau pěkných
ostrowů, které oni Porto santo a Madeyra
nazwali.

Karl. Ti, nedaleko od Amerických ležich?

Otec. Ti gisté! Potom tito smělj lidé w swé
žádosti po wynalezénj, šli ze dne na den dále,
až naposledy na to umyšlenj přišli, aby se po-
tusyli, bploti by možné gednu cestu po
moři až do Wýchodnj Indji, nagiti.

Serdyňand. Tu nepotřebowali dlaube hle-
dati.

Otec. Co ty to rozumíš?

Ferdinand. V, měli jen před sebe položití mapu laule zemské: bylby viděli, žeby se nejprvé tať při Afrykě dole, potom okolo Předhoří dobré naděje, a tať na druhé straně Afrykě zaš nahoře plavití musyli; — tať se tam vřigde.

Otec. Máš pravdu Ferdynande; divně, že sobě před časů lidé za celé století na něčem hlavu lámali musyli, co s náš geden při prvním vzeženj spatří!

Giřj. Dvřsem, dopustim, poněwadž my mapu Afrykě před sebou máme, a poněwadž známe, že se tu dole okolo plavití můžeme!

Otec. An, slyš jen Ferdynande, co tam ten praví! Snad neměli onino lidé žádnou mapu o Afrykě, a snad neměděli, že se tam okolo Předhoří plavba činití může!

Giřj. Ne. Proto zagistě zkusyti chtěli, možloliby se okolo Afrykě do Wýchodni Indijiti!

Dawel. Známe zagistě ze staré Geografii (vospánj země), že lidé před tím z celé Afrykě jen půlnočnj částku Afrykě a něco z Maurénijské země znali; dokonávali se tato zem něsede na Poledne, aneb gdeli až k samému polednjmu vblu, o tom gessťe starobylj lidé nic neměděli. *

Otec. Ano, Ferdynande, když tomu tať gessť, tedn y my obadwa, kdybychom w ten čas bylj žiwj bywali, sotma by gsme byli maudregssj od ginch. To se mi právě tať zdá, gačo co by se náš kdo ptal: můželi se a gačo, aneb přes

* Praví se, že aednau plavcŷ Fernencstj na rozkaz aednoho Krále Ggyptského, okolo Afrykě se plawili; ale příčina gessťi na této pravdě pochybowati.

půlnoční Ameriky, aneb přes Evropu a Azvu do Východní Indyi giti? Aneb snad na tuto otázku ty z tvých mápp odpověď dáti můžeš?

Ferdynand. Nikoli!

Otec. Proč pak ne?

Ferdynand. V knih na máppách není zaznamenáno, geli tu přes Ameriku aneb Azvu otevřené a svobodné moře, neb ne.

Otec. A proč to poznamenáno není?

Ferdynand. Poněwadž suad ten, genž tu máppu učinil, sám neznal!

Otec. Tak se y gá domníwám; ale proč neznal? Wšak on měl gen popsání cest těch před sebe wziti, kteri se tam hoře přeplawili!

Ferdynand. Y nu, knih suad tu cestu gestě žádný nekonal?

Otec. He? — Pochopišli nyti, proč musli lidé předně před tři sta roky gen průbirowati, aby zkusli, můželi se okolo Afriky do Východní Indyi giti?

Ferdynand. Dwišem.

Otec. — Kolumbus, tedy přigda do Lizabonu, tam se bawil, a za krátký čas geho známosti a způsobnosti wyzískaly mu přátelstwí mnohých zaslaužilých plawců, w kterýchžto společenstwí se často o tom pláne k wyhledání gedné cesty učiněného prawilo, po kteréby se až do Východní Indyi giti mohlo.

Petr. Kteran pak cestau posawid tam chodili?

Otec. Tenkrátě byl Benátčane ten gedný národ který sobě kupectwí do Východní Indyi byl přiwlastnil. Tito dostawali Indyan ské statky po čerweném, a prostřed zemnim moři. Toto moře ale gedno s druhým, gako wám známo gest není spogené; nybrž ono gest skrze pěkný kus země rozdelené. Knih tedy lodi přes čerwené moře až k této zemi přišly, wěchy z nich wykladeny, a potom po zemi, aneb po některých kanálch (Překopách) na menších lo-

bích, nejvíce do Alexandrii v Egyptě dovezeny býti. Odtud byly dále přes prostředzemní moře do Benátek nesený.

Toto vykládání a nakládání, a to přenášení po zemi z červeného moře až do Alexandrii, velice obtěžovalo kupce doýchodní Indii, a tak tedy právem to vynalezení jednostejné cesty po moři, byla velice pamětihodná a vzitečná věc.

Musyla se ještě jedna okolostejnost přibozbít, která nášeho Kolumbuše k jeho velkému vrčení blíže přinesla. Dženil se totižto, a sice vzal sobě deuru jedného mořského hejtmana (Kapitán), který byl z těch nepředněšších vynalezitelů, ostrovům Porto Santo a Madeira. Kolumbus dostal skrze to denníky a mořské mapy tohoto zblášeného muže do rukau: a když dnem a nocí se v nich učil, byla jeho náklonnost něco podobného předsevzítí, jako v to dnchtění, oné vnověnalezené ostrovy osobně navštíviti, že dne na den sylněšší. Zaš tedy gda do lodí, konal jednu cestu do Madeiry, provozoval tam za několik let vzitečné kupce, když hned Africu, hned Kanárské, hned Azorské ostrovy navštěmował.

Matka. Měli Kolumbus s sebou svou manželku?

Otec. Myšlim, že sotva; nebo žádný z spisovatelů jeho příběhu, o tom zmínku nečiní.

Matka. Může tedy v toho večera pro nás sám cestu svou konati! Poďte dítky! naše záhradní práce čeká na nás.

Karolina. O matka, opět tak činíš, jako při Robinzonové hystorii! Když se nejlépe počínati má: tedy nás vždy odvoláš.

Bohumil. Nech jen Karolina! to činí matka
proto, by nás vzdělivosti cvičila: neznášli?

Karolina. Dvořem, ale —

Wšickni, K práci! K práci! K práci!

Druhá rozprávka.

Otec. Mezy tím, gať Columbus th malé cesty od kanárskych ostrovů gest lonal, chodil s gednjm velikym mysljenim okolo, které geho podnikawy duch gestě w Lizaboně wzbudil.

„Co? myslil často sam v sebe, nemětaliby byt žádná bližší cesta do Indyi krom té okolo Afryky, kterau Portugalčané hledaji? Co? kdyby gsme se odtudto vždy zowna k východu přičkem přes atlantické světské moře tam plawili, zdáž by gsme naposledy nemohli k gedné zemi přigiti, kteráby, aneb Indya sama, aneb aspon s nj spogená byla? Menjli země okruhla? a kdy gest taková, nestworilli Bůh na druhé gegi straně negakau kraginu, w které lidé a gina stworenj žiti mohau? Geli prawdě podobně, že tato celá druhá polowice kauly zemské mořem gest přikrytá? Ne, ne; Indya gest gisté wětši Prag, gako se lidé domnjwaj, a bezpochyby se daleko, daleko na západ k Evropě wtabuge. Gestlibychom se tedy vždy na západ plawili, gisté by gsme tam přissi.“

Toto byl ten prwnj důwod k geho domněnj, že na druhé straně zemi, také kragina byti musy. Ale to nebyl ten gednyh důwod. Rozlična gina rozważowánj a pozorowánj wpewnila ho w geho domněnj. Sem přináležely také nasledugicy okolstewnosti:

Geden portugalský plavec, byl se gednau na atlantickem moři neobyčegně, daleko na západ pustil; a tam w moři plawagich, mistrně wyřezované dřiwj lapil. Toto pak dřiwj bylo mu skrze západní witr přihnané. Zamíral tedy odtud, že tam na západ gedná od lidj obydlená země musy býti.

Dále, swažr Kolumbus na podobné plawbě k západu od ostrowa Madeyra, také na ten gístj způsob wstruhané dřiwj našel, a y toto západním wetrem hnané bylo.

Y při břehách Azorských ostrowů — myslím, že znáte, kde tito ostrowy leží?

Krystýna. Dwssem! na atlantickem moři, mezy Swropau a Amerykau. Nazývají se též gestrabj ostrowy!

Otec. Nálezitě; při břehách západních těchto ostrowů, prawjm, nacházeli se časem posáwad docela neznámé, z kořene wytrhnuté stromy, genž také skrze západní witr tam doplynauly. Naposledy — a to učinilo wěc k wjřenepodobněgšj — byla gednau dvě mrtwá lidská těla na břeh těchto ostrowů azorských od moře wyhozena, kteradocela obzwláštňj způsobilostj byla, tať, že ani Swropenským, ani Afrýlanským, ani Azýatským lidem podobná nebyla.

Kolumbus toto wšedcko pilně zbíral; den y noc o tom přemýšlel; srownáwal to s wšemi powěstmi o Indij, které w starých a nowých spisowatelšj našel, a geho domněnj bylo naposledy skrze to w sylné přeswědčení proměněné.

Wšak nezapomněl, že mhliti se, gest lidské, a že čtyři oči wje, gaťo dvě mořau widěti. Mírně tedy pochybowánj s swým domněnjm spogil, a radil se gednaho muže, který pro swúg rozum a wměnj w tenkráte práwem wysoce byl wážen. Ten se gmenowal Pawel, a byl lekárem w Tosstany, městě wlašském.

Tento moudrý muž, Kolumbusové dů-
vody za vážně uznal; ano sám mu některé pověs-
ti v známost uvěděl, škrže co jeho domnění se
více smocnilo, a poukával ho, čím spíše tím lé-
pe tak velký projekt k dokonání přivesti.

A již nyní Kolumbus vplně v sobě vlo-
žil, toto předsevzetí v dokonati. Ale k tomu by-
lo potřebné přístrojení, které jeho gmění daleko
převyšovalo. Za věc musla tedy některé obcy
(krágině) k uvědení předložena býti. Které pak
měl přednost dati?

U olamžení sobě pomysllil, že vžitky svého
budauchho vynalezení, raděgi své vlasti, jako
gině krágině přiti má. Předložil tedy vrchnosti
Genueňské ten od něho učiněný plán, a pro-
síl o potřebnou pomoc k jeho uvědení. Ale ra-
da Genueňská důležitost jeho důvodů nepochopila;
bržela toho velkého muže za větrného proje-
ktanta, a zapovědla ho.

Kolumbus se však škrže to nedal odstra-
ňiti. Když povinností naproti své vlasti dost
včinil: obrátil se tedy do Lizabonu, aby své
předsevzetí takovému dvůři předložil, který v
podobných předsevzetích, všedny ostatní převyšo-
val. Tu byla jeho rada s neuvěřitelnou pozorlivostí
přeslyšána; než jak náhle celý ten plán, který
myslel, že se má následovati, od něho wylauzen
byl, zproněvěřil s ním včinili.

Zavřelo se totižto, geg té cti velkého toho
vynalezení, které on učiniti chtěl, zbavití; při-
strogila se v rychlosti jedná loď, a poručeno gest
ginému mořskému hejtmánovi (kapitanovi) to
wvésti, co Kolumbus radil a nawhl.

Tento tedy odplul. Ale poněwadž ho duch a
zmužilost toho, na kterého místě měl býti, neob-
žiwovala: po krátkém západním se plavení, všed-
ku naděgi šťastného konce, ztratil, a w němoli se
zpátkem do Lizabonu wrátil.

Jan. To gest dobre!

Otec. Co pak?

Jan. Že se přebce nepostěstilo tým hlavám portugalčanům chudáčka Kolumbuse ošlami!

Otec. To náš owšem těssiti musy; ale, Jene, nenazyweme wšech portugalčanů hlavými, proto, že před třista roky, tři neb čtyry portugalští radcowé, Králowi k nepravému pokračování radili, které snad celý ostatný národ oslliwé byti vyznal.

Jan. Wšak y gá gen tak myslim!

Otec. Tak máš pravdu. To byla w skutku obawná zproněwěřilost, kterau tito lidé Kolumbuse obrazili. To on welice nelibě něl; a protož opustil geden dwůr, při kterém s nim tak nehodně nakládali, a obrátil se do Madrytu.

Karolina. Uha! Do Spangelské zemi!

Otec. Tak gest! — Poněwadž se obáwati musyl, žeby geho rada y od spangelského dworu mohla zawržena býti: tedy poslal swého bratra Bartolomega, kterému wšechy swé myssienty žgewil, do Anglické zemi, aby zkusyl, bylliby w stawě tam něco pro něho wyrjdiiti.

W spangelské zemi panowal tehdaž Ferdynand, přijmim katolický, gehožto pobežřiwá a pozorná mysl něco takowého předsewzřiti mu přezkazela, co některým pochybnostém poddané bylo. Geho manželka, Sezabel, byla syce podnikawěssj, nežli on; ale ona docela od swého wíse-la manžela, a do ničého se nepausstěla, co se genu neljbiło.

K tomu se gestě na nestěstí přihodilo, že král tenkráte byl do wogny, s posledním Maxwenským* králem, zamotany, který swé králowz

* Maxwens byli geden národ, který z Arabii, do božnj částky Afryce, a odtud do Spangelské

stvi, w spangelském kráži, řečenem Granadu, měl. Co mohl tedy Kolumbus při těchto okolnostech, od takového krále očekávati?

Předce byl od Ferdynanda, a Izabeli s mnohou vážností přigaty, a s mnohou pozorlivostí přelýssany. Však prv, než se na gednu neb druhau stranu proti nemu wygévili, za dobré uznali, geho projekt (předloženi) gistym lidem k obhledání předložiti, kterym na nestěstí k wyskumání tohože projektu, na wšech způsobnostech (známostech), chybowało. Tito nebožáku Kolumbusowi, ty neysmyslnějši důwody w odpor stawěli. Gedni twrdil, to moře mezy Evropu a Indii tak wálké byti, žeby se y při té neysstastnějši plawbě, neymén tři roky wyhledávaly, k Evropě k neyblížšj pevné zemi se plawiti. Giny se odwolal na okružlost země, a domnjwal se, že plawba k západu by se wždycky snižowala, a gako z wršku dolu činila; naposledy při nawrácení žeby se k wrchu giti musylo, coby se při gakkolwěť pohodlnem wětre nikdy podariti nemohlo. Zaš giny natolik nestydatj byli geho se tázati: //zdaliž on sebe gediné za maudřejššjho drži, gako wšech těch milionů lidj, kterj před nim žijí byli? Gestliby se y w skutku na druhé straně zemi krájiná nalezala, bylaliby mohla za tak mnoha stoletj skrntá žustati? //

Kolumbus potřebowal celau swau stálost, aby nerozum, a pychu těchto swych saudeč sněsti mohl. Předce to sněsl s takowau tichostí, genj podiwenj zaslauzi, a odpowěběl na každé, y to ney-

zemi, byl přišel, a neywětšj částce krájinj této se zmocnil. Časem předěššj wladařowé země této stali se mocnegššimi: po dlauhotrwanliwých krawawých wálkách byli od nich přinuceni spangelskau zem zanechati, a do Afrčky zpět se odebrati.

blaznivější namítání, směle a vážně. Však co mu to prospělo? Když pět let na to vynalezil, aby těch newědomců o tom přesvědčil, žeby jeho projekt rozumný byl, a velké jeho těžkosti, že byl, že královi o tom nevhodnější zpráva dána byla. Tauto odpovědi byl tedy odpraven: „počub tá wogna s Maury trwati bude, že se nic gineho nemůže předsewzít.“

Předstawte sobě, gať se Kolumbus musyl žarmautiti, Edyž poznowu swau nehmilšij naděgt zmařenau spatřil! — On byl velký; ale jeho stálost byla gessťe wětšij. Daleko tedy vzdálený od swého směleho předsewzetj odstaupiti, obrátil se raděgi a dwaum špangelskym knjazům, kterj dost bohatj byli, aby gedno malé lodstwo, a gedné, a wynalezeni wedauch mořské cestě, wystrogiti mohli. Než y v těchto neb wjru neb smělost nezalezna, opět byl odpraven.

Girj. To gest předce hrozná wěc, že ten dobry muž s zwasstnjm swym projektom wšsudy opowrzen gestit.

Dawel. Gať se ditojm, že nehadna do omrzlosti, wšsěčo tať nenechal.

Otec. Tať by nebyl ten velký muž býwal, kterj y w skutku byl. Slechetné a wznessené duše — zachowegte to sobě djtky! — nedagj se od té cestj, genž a negaťowému zwasstnjmu chli wěde, škrze žadné, y ty nehmilšij obtjznošti, odstrašiti. Y studenost, ano y sama newědnost gegich bližnjch, může gjm — šhce těžkost působiti, — ale gegich zmužilost zemdliti, a newčinliwych wčiniti, docela ne. Přt wšsěch nepřihodách, s kterjmi se potkawagj, při wšsěch prekážkach, kterě se gjm w cestu Fladau, wzdychy na ten velký chl, gegich pozorliwost nepohnutedlně obracena zůstane, kterj sobě gednau a dosazeni, zmužilě předložili. Tot gest hle znať velikého a ctnostného muže!

Řádkovým se v tu bítí dořvěděl ten vdatný
 řek mě historie. On přetrpěl welkomyslně tu ge-
 mu, škrze zapowrženj geho důkladného planu, (ra-
 dn) působenau omrzlost, a zamřel již v sebe, w
 osobě do Anglické zemi giti, Edyž až posawad na
 powěsti od bratra swého daremně gest čekal.

Tento geho bratr měl to nestěstj na swé cestě
 do Anglické zemi mořsk, a laupežníkům do ru-
 kwi padnauti, a do otroctwj zavedenu býti. Po
 několik roků gen se mu posstěstilo vgti. Konal
 sice potom cestu do Anglické zemi, ale wtať miz-
 zerných okolostegnostech, že w Londině škrze reys-
 wání a prodawání od něho wyhotowených mápp,
 totiž nenprw peněz sobě zaslaužití musyl, kolik je-
 t nadobudnutj řádkowého oděwu wyhledawalo, w
 kterém se při dworě vlážati mohl.

Kolumbus měl gednoho syna, gmenem
 Diego, kterého newymlně milowal. Rebylo
 mu možné Špangelskau zemi opustiti přiwé, nežby
 tohoto swého miláčka gestte gednau spatřil. Ko-
 nal tedy cestu do toho Klásteru, Ede se geho syn
 wychowáwal, a seznámil se tam s Priorem,
 aneb s předstaweným toho Klásteru, genž se Perez
 gmenowal, a gedem včený muž byl. Tento pocho-
 pil, gaťby důležitý byl ten plán, genž od giných
 za nerozumný nalezen gest, a poněwadž sobě laho-
 diti mohl, že w negaťe wážnosti v Řádkowny sto-
 gi: tedy namlawil Kolumbuse, aby swau ces-
 tu, potud odložil, požubny na gedem list, který-
 by Řádkowny psati chtěl, odpowěd obdržel.

Kolumbus mu P wůli učinil; Perez
 pať Řádkowny tať důkladně wšsečo předstawil, že
 ta wěc škrze to na gednau proměněná byla. Ko-
 lumbus byl do dworá powolan; Sezabel přis-
 gala ho dobrotiwě, a již geho prátele winšowali
 mu P dosáženj gednau geho chle, štěstj, gať —
 bazliwě pochybnosti šaulostného Řále wšsečo zas
 podwratily.

Těch gıstých lidj se opět radil, kterých byl nejprve, při předložení Kolumbuse, za saudec ustanovil; a poněwadž tito při představení swém nepohodlně saude setrwali, nic wíce o tom slyšeti nechťel, a znal y swau manželku přemlawiti, že y tato začata gednanj s Kolumbusem opět přetrhnauti musyla.

Tak stál hle zde ten opowrhnutý hluboce obrazeny muž — posměch zprostých dworanů, a přizemné diwadlo pro přewrhlych záwistnjků, kterých geho se rozwinugjch štěstj, přiwyma očima považowali! Při ctenj té nepsprawědliwěgšj nevoln bylby se pominaul, kdyby geho duch nebyl sylněgšj býwal, než wsecky ty odpornosti, s kterými se gjž tolik roků potýkati musyl.

Kolumbus se z nowu posylnil, a připravil se k té ostatnj prubě, ktera se mu gessťe zdala pozůstati; totižto do Englické zemi cestu konati, a panownjku této krájinj, tu částku swěta obětowati, ktera gjž tjj krájinj nepowážliwym způsobem, zapowrhly. Mezz tím, gať se na tuto cestu strogil, měli Spangelowé to štěstj, město Granada dobıti, a skrze to celému panowanj Marwru w Spangelské zemi konec učiniti. Ferdynand a Gezabel byli přjliš naradowani, že se ta wogna tak šťastně skončila, a gjch panownjky nad celau Spangelskau zemj učinila; a poněwadž srdce lidské, když gest negatě radostj otewřené, obněgně y ku každému dobremu skutku gest hotowěgšj; tedy opowázili se dwa přátelé Kolumbusowi — pár znamenitých mužů, gjchžto gmena swětskému potomstwu etihodná byti magj — té případnosti učiti, a Prálowny gessťe gednau ta neyduležitegšj předstawowanj, z strany swěho přátele neyrozumněgšjho progektu, učiniti.

Petr. O! gať se ti dwa mužowé nazýwali?

Otec. Kwintaniilla gedn, a druhj Santangelo. — Dwadwa s takowau horliwostj

mluvili, a Kolumbusovým důvodům takových důklad dodati znali, že Královna a Král naposledy dále odporovati nemohli.

U ošamžení byl posel Fu Kolumbusovi vyslaný; a poněvadž se již byl na cestu oddal, pospíšil tento za ním; dohonil ho šťastně, a vedl (ho) do dvora gačo w triumfe, kde již Královna w netrpělivosti na něj čekala. Kolumbus w tom ošamžení na všecko to obrazení a znevážení zapomněl, které posavad byl přetrpěl; předložil Královně ty výminky, pod kterými tu cestu před sebe wžítí chce, a poněvadž se mu potvrdily, tedy spatřil se obradovaný, při chlti svého nejšťastšího a nejtažebnějšího winse.

Wšickni. (weselě poskažugice) Ach! to ge pěkně! to ge znamenitě, že naděge geho naposledy předce naplněná bude.

Karl. Brzoli se na cestu oddá?

Otec. To zytřa wsluššite!

Wšickni. O! zytřa! zytřa!

Třetí rozprávka.

Petr. **D**spěšně, milý otče, aby Kolumbus gen odplynul! Gináčby zas něco wPročiti mohlo.

Otec. Nestarag se! To gednání gest již gednau tať učinené, že se wice zpátkem obrátiti nemuž. Kolumbus ma již papjr s Královským podpisem w ruce. Mezy giným slibuge se mu w něm, že gediné on, a žádný giný w těch Fraginách, Které wynalezne, Wišto Králem bude, a tato hodnost, že se y w geho dětech, ano y we wnáčch, rozšřiti má; Dale, že se gemu a geho potomkům děsata částka z toho na wěčnost přiwoluge, co té Fraginy, genž se od něho wynaleznauti magi, Spangelské Poruny ročně přinášseti budou.

Matěg. Y tať se on stane welmi bohatým!

Dawel. Za to ale neyprw mnoho musyl wstáti.

Otec. Dwssem! — Ted na wystrojení těch lodj, s kterými Kolumbus wyběhnauti měl, bylo horliwě pracowáno. Ale tyto lodičky byly tať malé, a tať zle zdělany, žeby mimo Kolumbuse žádný giný nebyl to srdce měl, na to weliké, posawad gestě docela neznamé swětské more, na nich se opowážiti, kteréhož nebezpečna místa na žádné mappě, se gestě spatřiti nemohl. Sedna z těch lodj, na Které se sám plawiti měl,

byla nazwana Santa Maria (swatá Marya); druhá se gmenowala Pinta, a třetí Nyña. Tyto dvě poslední, málo byly wětšší, gačo welké pošly.*

Toto malé lodstwo bylo potrawau, na dwa nácte měsíci, a to slyce pro dewaděsátých, za opatřené; gen tač welký zagistě byl počet těch, Kolumbuše na této nebezpečné cestě prowazeti magjých. Wšecel náklad toho wystrojenj, newynassel wje, gačo 24.000 Tol rú, gedna summa. Těrá se Spangelsk-mu dwůri tač weliká zdala, žebý snad to předsawjeti gen přoto nebylo. Č wyweděni přišlo, ldyby se nebyl Kolumbuš zawázal, osmu částku nákladů podniknauti. Přoto sobě ale y wygednal osmu částku toho zysku, Těry ta mořská cesta přinese.

Gičj. Byli Spangelský dwůr tenkrátě tač chudy, žě ani gen tač malau summu nemohl sebrati?

Otec. Přw, než Ameryka a cesta do Wýchodni Indye nalezená bola, a přw, než z těch bohatých Fragů tolik zlata a stříbra do Swropy doneseno bylo, gač se to potom stálo: učinilo pět tolarů wjce, gačo nyni sto, poněwadž se pracněti nabyli, a wjce se za ne nakaupti mohlo. Gestli č tomu gestě to rozwážiš, žě Spangelska polladnice křtu dlabau, právě teč dořonanau wognu s Marry docela wyprázdněná byla, tedy sobě tu okolořtegnost lehce wyswětliš.

A gičj, dítky! pripravtě se č tomu, abyštegij gednau nášeho dobrého Kolumbuše widěli odplauti. Wšecčo gest w hotowosti; lodi ležj na kotwách při Palos, gednom malém mořském měštekku w Andaluzyi, č plawenj hotowé. Gen

* Gistá lodička nazywa se pro gegj rychlost pošel, proto, žě ty wětšj přebonj w běhu.

gestě dwlčeku poshowegte, a wwidjte při blasytém žáwanj štěstj schromáždeného lidu, kotwy wytabowati.

Mikuláš. Proč pať hned ne?

Otec. Proto, poněwadž **Kolumbus** ne gen smělý a způsobný plawec, ale spolu y bohobogný křestan byl. A protož uznal swau powinnost, nehpro sworitele moře, a sworitele y panownika celeho swěta, za požehnání swěho welkého předsewzety prosyti, které mu proto tak na srdcy leželo, poněwadž ten měl při tom cěl, tu oblabostlawugich známost gedineho prawěho Boha, mezy těmi nevmělými diwočymi, ku kterymž ho opatrowanj Božj přimede, rozššjriti.

Když tedy wšlecko k geho odgiti hotowé bylo, šel s wšsemi swymi towaryšmi w slawné procesy, k gednomu nedaleko města ležicemu klassteru, wyšonal tam weregne na pohnutedlný způsob, swau nábožnost; y celý plawecy lid, geho bohobogný příklad nasledugjce, podobně učini. Potom plni důwěrnosti w ochraně nehwššijho, a muž se nnyj synowsky poručili, k loděm se zpět wrátili; a na gitro — genž byl třetj den srpna, roku P. 1492 — při blasytém prokřikowanj welkého množstwj diwáků, we gměno Božj odštrčiwše od břehu, pustili se na moře.

Wšickni. Zprowazňš ho Bůh šťastně na cestě!

Otec. Podle toho plána, který sobě **Kolumbus** k této, k wynalezeni wedauch cestě předložil, plawili se zrowna k **Kanárským ostrowům**. Ale již w druhý den cesty, potkala ge gedna malá nepřjchoda, která šyce mnoho neznamenala, kteraby předce wšak celé to předsewzety byla zpátkem obrátila, kdyby **Kolumbus** tať mdlý byl býwal, gako geho půwěřčiwj towaryšlowé. Blomilo se totižto hlavní weslo na **Pintě (lodj)**, a šyce, gať gest domněnj, zwmýšlnj příčinou říš

ditele lodi, kterému žel bylo, že se do takové nebezpečné cesty pustil, a genž tedy taužebně žádal, aby byli přinauceni se zpátkem vrátiti. Co myslíte, gako tuto příhodu lid plaweců powožowal?

Gako předoznamení té neynesťastliwějši cesty! — „My gsme ztraceni, křičeli; gestli se tau hodinu newrátíme!“

Proč pak? zeptal se Kolumbus.

„Proč? odpowěděli; neoznamugili nám nebesa dost značně skrz to zlomené weslo, že se nám nesťastně wěsti má, gestli od náseho opowážliwego předsewzeti, w okamženi neodstaupíme?“

Gá w prawdě nemohu pochopiti, odpowěděl Kolumbus, odkud wám ta powěst přigiti mohla, žebý tato případnost byla předoznamení Boží, budauchho nesťasti! Nakolik se gá do toho rozumim, zlomené weslo nic giného neznamená, gen aby se ponaprawilo.

„Admirál* ge swobodowěrec; szeptali sobě matrosy**) do ucha: on newěří na předoznamení!“

Kolumbus, který gegich myšlení zameenal, za swau powinnost držel, swých nevmělych towarůšů, gestliby možné bylo, od takowé přiwěřčivosti oswoboditi, kteraby ge při sta giných přiležitostech, o wšeckau gegich smělost, znouwu mohla pripraviti. Wpustil se tedy do důwodnějšiho powčowání; a wložal gjm, že nerozumná gest wěc, něco budby to co bylo, za předoznamení budauchho držeti losu; poněwadž nám Bůh skrz žádného nepřislíbil, že nám to, co nás budaucně potkáti má, skrze předoznamugien znahy, na wědomost

* Tak se gmenuge neywyšši wogenský wůdce na moři.

***) Toto gest pak gmenó službu konajcích na lodi.

chce dati. S veliké maudrosti a dobroty "pravil dále" raděgi Bůh před lidmi skryl, co gest bu-
dauchbo; a protož nevžitečné a bláznivé gest to
zamestnání, náš budauch loš z takových značí
chtíti vohodnání, které s ním docela w žádnem
negsau spogenj. Wšedco co maudry a pobožný
člowěk činiti má, gest to, aby on w swém powo-
lání rozumně a pilně wždycky pokračowal, každý
den swau powinnost konal, potom se opatrowání
Božjmu poručil, a z strany budauchnosti nic nepe-
čowal. A toto, towaryšowé, nech nám bude za
pravidlo, podle kterého se my na celé této naší
cestě, chceme zprawowati!

Posštěstilo se Kolumbusowi skrze podob-
ná předstawování tu půměřčiwau bážliwost swých
towaryšů, ač y ne docela zabnati, předce wšak
vmenšiti; taž bez žádné negaké značné přelážky,
přišli k gednomu z Panáreckých ostrowů.

Tu se lodí ponaprawily, gať se gen nenlépe
mohly, k potravě a občerstweni potřebnými wěc-
mi naplnily, a potom se kotwy šho Záři zase wy-
táhly, aby se již na západ po tom welkém, po-
sawad gestě neznámém moři, plawili. Můžete
sobě pomyslití, gať wšsem srdce klopati musylo.

W prwnj den gegich cesty ne daleko přišli,
nebo talměř vplně wtissení wětrů panowalo. W
drubý, aneb gať ginj prawj, gen w třetj den ka-
nárské ostrowy jim z očí zmynzli. A již ditky!
obráťte oči swé na toho muže, na kterého od toho
času oči wšsedh geho towaryšů gedine obrácené
byli! Od toboto dne vláže se Kolumbus w
takowé welikosti, která wás na proti němu, k wáž-
nosti a lásce pohně.

Sotwa mu zem, a geho cesty towaryšům z
očí zmynzla, gať těch posledných na gednau, wšsedčá
zmužilost nechala. Gako coby nynj gen zkusyli,
řdeby gegich cesta šla, náramně se před tau wel-
kostí gegich smělého předsewzeti, zděšly; počali
plálati; bili se w prsa; a hlasně křičeli, gako

robny k newyhnutedlnému zahynautj, měli wedeni bnti. Gen Kolumbus stál, jako škala v prostřed moře, mezy gegich oblassugichm horekowánim, w své cele w studenokrewné nepohnutedlné stálosti, a takowj pokog ducha, takowé daufanliwé očezkávánj toho neyšťastliwégšjho předsewzjetj, vlašzal, žeby se w geho přitonnosti y tá neybázliwégšsi baba, po znouu zmužilau byla stála. Zabaňbil ge pro gegich zženilau malomyslnost; a tu odplatu na bohatswj a cti, kterauby při chli gegich cestj mobli žiti, takowjmi barwami gim maslomal: že skrže to znouu obžiweni gsauce, za nim wššudy giti přisljbiti, kdebj ge wěsti vmjnil. Kolumbus mezytjm znamenal z této přebhry malomyslnosti, gakowé přiběhy w budaucnosti na negčekagj; na před se tedj k tomu přibotowil.

Od této chwjli neywjce času na podlahy stráswil s olownicy, neb nástrogem znamena gichm w ruky.

Frantissek. Co gest to?

Otec. Olownice Frantissku, gest gedem těžk kus olowa, kterj na gednom dlahém prowaze wišj. Toto se hodj do moře, a prowaz se paušti za nim. Když giž to olowo dno dosáhlo: tedj se z dlahosti toho prowaze, pokud se namočil, wišj, gakby na tom mjestě bylo moře hluboké. Rozumjšli?

Frantissek. Dwšsem! — Ale proč se o to staragj, gak moře hluboké gest?

Otec. Nemělibys ty to sám vhdnauti?

Frantissek. Uh ano! znám giž; když woda nenj dost hluboká, tedj se loď na břeh wrazy, a potom gest po wššem: proto musjgi ohledati, ma gili dost woby.

Otec. Hle? Když člowěk své myšlenk spolu sešjbra, y sám něco vhdnauti může. — Ale chtělibys také zweděti, cobj nástro g znamena gich za wěc byla?

Frantissek. Dwssem milý Otče.

Otec. Deg mi prvé na gednu otázku odpos
wěb: když gdeš odtud do Wandšbektu, můs
žešli na twé cestě wždycky znati, gať gsw daleko
zassel?

Frantissek. Ach dwssem!

Otec. Gať pať zo znati můžeš?

Frantissek. Y nu, nepotřebujem giného,
gen kroky čisti; aneb můzem se gen zpět oblednau-
ti: hned tedy poznám, gať gsem dalekozassel. To
neni žádný kunst.

Otec. Gest prawda. — Ale powěz mi, mo-
hau-li plawcy, když gsau w prostřed moři, lde nie
giného, gen nebe a wodu spatřugi, wždycky znati,
na kterém gsau místě, a kolik mjl giž učinili?

Frantissek. Ne.

Otec. Wsať ale to gisté pochopiš, že tento
lidem na tom mnoho záleží, to každého času znati?

Frantissek. Ano!

Otec. Nebo, když neznagi, lde gsau: tedy
také neznagi, w kterau se stranu plawiti magi,
aby tam přišli, lde sobě přigiti winssugi. — A
giž, co myslíš Frantissku, gať oni to v prostřed
moře mohau zkusiti?

Frantissek. To zná sám Bůh!

Otec. Pod semnau do té velké sňti. — Tať!
Giž nyní hled pozorliwě na sklep této swětnice,
a zamerkuj sobě rozličnost těch okras, genž se w
nj naležagi.

Frantissek. Dobře!

Otec. Nyni tobě twé oči zawážem: potom
tě w této prostranné swětnicy, sem y tam přewá-
zeti būdem, a několikrát tě otočim, pokud zhola
znati nebudeš, lde se vlastně naležáš.

(Otec to wsať tak učinil, gať prawil).

Otec. Giž nyní wywrát twau hlavu, tať,
že oči twé nie giného, když obtačku dolu wezmem,

gen pokrýv (šlepy) viděti mohau. Tak! — A giž (w tom obtačku mu pryč vezma) hled na horu, a po-
wez mř, gestli můžeš, w kterém vble shně se nyní
naležáš!

Frantissek. W té při warhanách!

Otec. Odkud to znáš?

Frantissek. Poněwadž tu pravo nademnan
gest ta šadrowá (gypsowá) růže, kterau gsem sobě
před tím dobře zaznamenal.

Otec. Hle, ty můžeš tedy z považování po-
krywa znati, na kterém místě se vlastně nachá-
žješ! — Co teď myslíš; nemělliby plawcowé také
zkusoti na podobný způsob, w kterémby okolí moře
byli?

Frantissek. Ach ano! nech gen tak nebesa
považuji, gako gá tento pokrýv; tedy z hvězd
poznati mohau, kde gsau!

Otec. Právě! Ale, milý Frantisku, nebe
gest tak wysoké, že ta hvězda, která nyní rowno
nad našj hlavu stoji, wzdychy tak zrowna nad
námi státi se zdá, kdž gsme giž y mnoho mil
všli. K tomu gestě y to přičáží, že hvězdy ne
wždy na tom gistém místě státi zůstawaji, ale gao
to slunce a měsyc, hned tu, hned tam gsau k
spatření na nebi. Wznáš tedy, že se nemohau po-
nich libé tak zprawowati, gako asy se ty nyní po-
pokrywu zprawowal. K tomu se raděgi wyhledá-
waji wšeligaké kunsty, a některé kunstowj nás-
troge; obzwlášte takowj, škrze který se státi
hvězd, a gegich wzdálení gedno od druhé, nále-
žitě měřati může, y bez potřebného giti k nim na
horu. A tot gest ten nástroj, co gsem nástro-
gem znamenal gje m gměnowal.

Frantissek. Ha, ha.

Otec. Kolumbus od této chvíle neywjce
čas swůg na podlahy tráwil, z částky, aby powa-
žowal hlubokost moře, a běh lodi; z částky pař,
aby wšlecko, co se činiti má, sám nařidil. Gen

máličko hodín sobe k spánj a oddechnutj dowolli. Při tom swému lidu wzdychy wesselau a důwěrugi-
 gich twár, wplazowal gest: odřekl se každé pohodl-
 nosti, kterau wssickni spolu s nim nemohli pozj-
 wati, a neoddělil se y od toho neysproftněgšihó
 matrosa (plawecčého pacholka) w ničemž, gedine
 geho náhledem a vmělostj, kde on wssěch swé cestj
 towaryšů daleko přewyššowal, a swau nepobnu-
 tedlnau stálostj, škrze co on těch chaulostiwých a
 nesmělých gessťe lépe, gako škrze swé gadrné řeči,
 obwesseliti znal: A gen takowémuto muži bylo
 možné to předsewzetj wywěsti, kterěby se při men-
 ší mjre zmužilosti, náhledu a způsobnosti wřjzeni
 srdce lidského, gisťe nebylo pobariło.

Toto nechat gest na dnes dosti; zytřa spatřime
 nášich neobyčejnjku (Abentheurer) dále se plaz-
 witi.

Čtvrtá rozprávka.

Otec. **N**u dítka, prvé než dále vyprávovati budu, mám vám něco pověditi, a to musíte pilně pozorovati.

Wssični. (chtivě) Nu?

Otec. Sítě budu míti příležitost, v pokračování mé rozprávky, někdy o té důležitosti a síle o kosi zmínku činiti, v které toto neb jiné místo leží; a tu by jsem winšoval, aby jste wssični znali náležitě, co se pod tím rozumí.

Štíj. O, to jsme již dávno znali!

Páwel. Wšak náš Otec tomu již před několika roky pověděl, když jsme po prvnjkrát Geografii (popsanj země) počali.

Otec. Takli? Nu, to mně milé gestí; geden tedn z wás staršich může býti mým nástupníkem a tito dva nejmensši, který gessite o tom nic neslyšeli, zase pověj.

Štíj. Wšsem! Ale musíme neyprw Faulu swěta přiněsti?

Otec. Já se domníwám, že nám ta potřeba není. Hledte, tu jsem vám geden Planizglob wyobrazil: snad on nám k tomu bude dostatečný. Kdo z wás chce otcem býti?

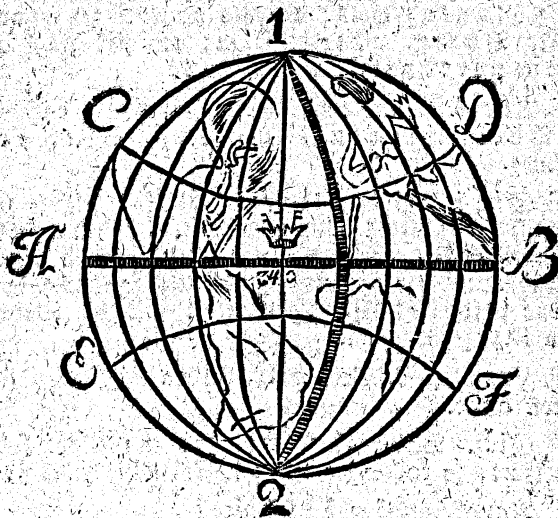
Wssični. Já! já! já!

Otec. Poněwadž wšickni chcete, musím sám s wás gednoho wywoliti: ty tedy Širj, jako nejs-
starší, wyskaup: wy pak ostatnj degte pozor, do-
břeli činj, abyšste w čas potřeby mohli pomáhati.

Širj. Pod tedy sem dcerko Karolina, y ty
synu můj Frantisku. Pozorngte! Gá wás po-
wěim, co se d laubost a šířkost kauly swěta,
nazhwa.

Matka. To se wážně a horliwě počíná.

Širj. Dwšsem Matka, gá gsem nynj otec
musím sobě něco wic mysliti; — Hledte sem,
milé djetky, tento malý obraz předstawuge nám
gednu stranu našj země.

Giři. Zato naše zem, co wy již bezpochyby znati budete, gest okruhlá.

Karolina. O gá znám y proč? poněwadž gegi šin okruhly gest, a poněwadž —

Giři. Neředbýheg, má dcerečko! Co ty chceš powěditi, gestě nynj sem nepřináležj. Dost, že mě gest okruhlá gako křto, gen málo brbowatá, a tento obraz předstawuge gednu gegi stranu.

Frantissek. Nu, nu, gen dále; to my již známe!

Giři. Na této nássi zemi gsau dwa puňkty, které přjmo gedn proti druhému stoji, a wúkol kterých se naše země ostawičně krautj. Na nássém obrázku gsau ony s numer: 1 a 2 zaznamenané. Dwadwa tito puňkty gměnuj se Bhlý země. Ten wrchnj z těchto vhlů pod numer: 1, hledi zrowna po gedné hwězdě na nebi, která se hwězda půlnočnj wolá; a proto nazwáti ten wrchnj puňkt Bhlém půlnočnjm; ten pať ginj Bhlém polednjm. Pochopeno?

Karol. D owssem; ten wrchnj puňkt nazwá se Bhlém půlnočnj, ten spodnj, Bhlém polednj.

Giři. Znamenitě milá dcerečko! Hledte za se na náš obrazek! Prostředkem této kauly, které polowičku náš obraz wklazuje, gest gedná linje (čára) aneb kolo táhané, genž tuto kauly na dvě rowné polowice dělž. Zato linje gest tu literau A a B poznamenaná.

Frantissek. Geli w skutku na nássi zemi taťowá linje.

Giři. Bhowegž Bůh! Ne, my wčeni sobě mysljme, že taťowáto linje wúkol nássi zemi gde.

Karol. Proč pať to činjte?

Giřj. Meg trpělivost, hned pochopíš! —
Chcete-li znati, gať se ta linie od A do B gmě-
nuge? Ona se gměnuge Equator.

Karolina. Proč?

Giřj. Nebo skrže to děljme zem w myšlenj
na dvě rovné polowice: toto latinské slovo to
znamena. Widjte tedy, djtky, tá čára (pás),
řterau táto linie okolo zemi značí, od A do B,
a potom od B na druhé straně, řterá, se newidj,
zaš do A, tento okrublj pás se nazywa, bla-
uhost země. Rozumeno?

Obadwa. Dwssem!

Giřj. To gest tedy gedno. — Nynj ale mu-
šyme se naučit, co gest šírokost země. Wi-
dite tyto linie, genž od půlnočního vbla,
až k polednjmu vblu gsau táhany?

Obadwa. Dwssem!

Giřj. Ty vřazugj šírokost země, a na-
řhwagi se poledni linie.

Scantisseř. Proč polednj linie?

Giřj. Poněwadž wšsecka ta mřsta, přeš řteré
gedna a ta gřtá poledni linie táhaná byti
může, w gednom čase magj poledne, a řyce tedy
poledne magj, řdyž slunce na nebi proti této linyi
řtogi. Pochopeno!

Karolina. Dwssem pán profesor.

Giřj. Dobře! — Gedna z těch polednjch li-
nyj, řterau tu táhanau špatřugete, a řterýchž se
wjce wedlé ľibosti táhati může, býwá — prwnj
nazwaná. Na nášsem obraze nechat ta bude, genž
málo tlustěgšj, gaťo giné, a na samé malé ča-
štecky rozdělená gest: Widjteli?

Obadwa. Ano! Ano!

Giřj: Řdyž se tedy táže — pozorugte! — w
řteré blaubosti, něřteré mřsto lejj?

tedy se zvěděti chce, gať ono gest od té prwnj polednj linje, daleko vzdálené, gestli se totizto prostranstwj odtud, až k polednj linji na západ, přeměra. Naproti tomu pať, když se táže: w které šírokosti ně které místo leží? tedy se zvěděti chce, gať gest odtud gestě daleko k Equatorowi? Selt wam to k pochopenj?

Obadwa. Dwssem!

Giřj. Na nássem obraze spatřujem také y gednu lodičku strejswanau. Kdyžby se wás tedy zeptal: w které se blaubosti nyni táto loď nalezá? co bych gsem chtěl zvěděti?

Karolina. Gaťby daleko byla dole od prwnj linje!

Giřj. Kdy bychom tedy obtudto wždy k západu tak wškol země, až k této prwnj linji měřati chtěli! — Ale, Frantissek, gestlibych se dále tážal: w kteréby šírokosti nyni táto loď byla? cobych opět zvěděti chtěl?

Frantissek. Gaťby gestě odtud daleko bylo k Equatorowi?

Giřj. B h o d n u l s! — Ga gsem s wássi pozorliwosti spořogny.

Otec. A ga s twym wyswětlenjm! Polibte toho Otčjka wy mali, když wás tať pěkně powčil; toto pať (libage ho) wezmi ode mně na odplatu, poněwadž gsy memu místu čest učinil.

Pawel. On ale něco wynechal otče!

Otec. Co pať?

Pawel. Že Equator á polednj linje, gsau na Grády (stupně) rozdělené.

Otec. Wostup tedy ty na geho místo, a pokus se, znaubys gim to pochopitedlné učiniti?

Pawel. Bwidjm. — Spatrugeteli, že Eqwátor a polednj linje, na same malé častecy gsau rozdélené?

Frantissek a Karolina. Ano!

Pawel. Gedna každá z těchto částecék, gměnuge se Grád (stupěň), a znamená patnáctemil. Eqwátor má takowychto stupňj 360; a takowáto polednj linje, od gednoho vhlá k druhému běžcey, 180. Gestli, tedy někdo powj k. p.: že toto neb giné místo pod 50thm stupněm sširokosti ležj; s tím nic giného, gen to chce powěditi: kdyžby se od toho místa wždy k západu okolo zemi, až k prwnj polednj linj, stupně Eqwátora čteli, tedyby se gich našlo tři sto y třidcet. Přidalliby pak k tomu: to gisté místo ležj pod osmym stupněm; tedy chtělyby powěditi: kdyžby se od Eqwátora až k tomu místu, ti stupňowé na prwnj polednj linj čteli, tedyby se gich našlo osm.

Otec. Znamenitě, Pawel také gedno polsbenj zaslaužil; degte mu ho ditky! — a tu máš (ho libage) y mé.

Pawel. To bylo lehko zaslaužené.

Otec. Ku ditky; Wizme, pod kterymby stupněm dlaubosti a sširokosti ten Koráb byl, který gsau tu wyrenšowal. Nepraw pod kterym stupněm dlaubosti. — Gledte, musylibychom tedy od toho místecka, kde Koráb gest k spatření, k západu, Grády Eqwátora, zase až po tuto prwnj linj počtati. Poněwadž tento obraz, gen gednu stranu země předstawuge: nasledowně nemůžeme ty stupně Eqwátora, kolem okolo počtati. Musyte se tedy na toho spustiti, který toto renšowanj gest učinil, a gako widjte, pod Koráb ten počet 540 položil. To gest stupěň dlaubosti, kde se ten Koráb nacházy. Ohlednime také, w které sširokosti? tu můžeme samy na této

první polehni líní, stupně od Equátora tak nahoru čítati, gať daleko koráb gest vzdálený. To ge asy potudto; čtíme, geden, dwa, tři, čtyry, pět. Gle! Nacházý se koráb pod patým stupněm šířokostí. — Y toli gste pochopili?

Obadwa. Ano Otčičku!

Otec. To ge pěkná wěc! To wám budauchě k užítku býti má. Nebo, když w mé rozprávce opomenu, že se Kolumbus s swými lodmi pod tymto neb oným stupněm dlahosti neb šířokostí nalezá: hned budete znati, co ga škrze to rozumím. Gen toto sobě gestě prwě zamerkugte, než by gsem dále pokračowal: když se o té šířokostí země nad Equátorem, k půlnočnjmu vblu prawj, to se gměnuje půlnočnj šířokost, když pak o té šířokostí pod Equátorem gest zmjnká, to se pro rozdíl nazýwá, polehny šířokost.

Wrátme se opět k našemu Kolumbusowi.

Jan. Bud Bohu chwála.

Otec. Druhý den geho odplynutj od Kanárských ostrowů, z nedostatku wětra, gen 18 mil zassel. Poněwadž ale předwiděl, žeby geho neměli a bážliwi spolupocestnjch, škrze nic tak, gaťo škrze samu dlahost budauch gegich plawby, odstrasseni býti mohli: tedy vmjnil sobě newinný klam prowoditi, a tu skutečnau dlahost cesty, ktekau každodenně wykonagj, před nimi škryti. Powěděl tedy, že se gestě gen 15 mil k západu zaplawili.

Dwanáctého Září, šestý den gegich cesty, naležali se pod 35otým stupněm šířokostí, počítugice od Kanárského ostrowa Ferro, aneb, co gedenno gest, 150 mil od tobože ostrowa na západ, a syce w té půlnočnj šířokostí, w které tento ostrow ležj. Tu naležli w moři geden peň z hrubého stro-
ma, který se gíž dáwno plynauti zdal. Westkeren

lid plavecký, držel ten peň mylně za předchůdce některé nedaleké země, skrz' co se něco vpožgiti dal.

Toto wšak potěšení nebylo dlouhého působení. Nebo, gať se gestě 50 mjl dále plawili, přibodila se gedna okolostegnost, která w'ech welice ošromila, ano y v sameho gegich wůdce, nemalé podiwení wzbudila.

Některj. Nu?

Otec. Znáte, že neyhlawnějši wlkazatel cesty w plawcū, gest *Magnétowá gehla*, tu obzwláštnej wlastnost magjeh, že gegj špice wždy k půlnocy wlkazuje. Odtud znagj plawcy we dne y w noci ty čtyry kragy nebeské rozeznati, a wložití, kde se každého času plawiti magj. Bez tohoto cesty wlkazatele, který se až posawad na wšech cestách moršských wěrný našel, byloby welice ne-maudré a opowázliwé, na tak dalekau, a docela gestě naznámau cestu, se pustiti.

Můžete sobě to wřasnuti *Kolumbuše*, a to zděšení málomyslných towarjššů gebo předstawiiti, kdž znáhla pomerkowali, že *Magnétowá gehla*, w gegim *Kompašu* (tak se nazývá, gať giž znáte, tá trubelka, w které táto *Magnétowá gehla* wystawená gest) ne wice zrowna ná vhelnj hwězdu wlkazowala, ale o gedem celh ěrád k západu od obyčegného stánj, se wchylila.

Podte sem, wy neymenšši! S sebau gsem gedem *Kompaš* donesl, na kterém gá wám to pozchopitedlné wčinjm. — Hledte sem, gaťo ta gehla nynj stoji, tak ona porádně wždycký stoji, totižto zrowna proti tomu kragi, kde w nočnj čas, půlnočnj hwězda se zgewuge. Tato gehla byla se tenkrátě o takowhto gedem stupeň (ěrád) obráztila, gaťowé tu wůkol naznačené spratrugete, k lewé ruce, aneb na západ; a to bylo takowé zgewení, genž se posawad ani *Kolumbušowi*,

ani žádnému glnému plameowí, nikdy nebylo vlá-
žalo. Neomylně tedy nad tím ztrnauti musyli.

Petr. Odkud to mohlo pocházeti?

Otec. Na tuto otázku mily Petře, žádný
právě tak nezná gestě odpověd dáti, jako tehdaž
Kolumbus neznal odpověditi; ačkoli se tota
vchyleni Magnétowé geblly od toho času, ne-
scísně považowalo, a wšecká ta mista poznamez-
nali, kde se to stává. Takowýchto gestě nemoga-
dřených tagemstwj přirozenj gest mnoho, milé dít-
ky; a to wás má powzbuditi, abyšste sobě mnohé
způsobnosti nadobudli, nebo se nemůže znati, ne-
wyzwoliloli opatrowání boží z wás některého, k
odkrytí a wysmětlení toho, co posawad před oči-
ma wšech lidj skryté bylo.

Michalš. Já se pokuším, když se gestě dá-
le pocwím, abych to wymyslel.

Matěj. Já podobně na tom budu mysliti.

Wšickni. Já též! já též!

Otec. Dobře! Ale máli se wám to podariti,
musíte sobě nejprw mnohé matematyké a fyz-
ké * znanosti, hledět nadobudnauti; a k tomu
budeme wám my napomocni.

Kolumbusowi towaryšowé byli, gať po-
wědino, welice zděšeni. Ten kus potud wcinené
cesty, ždal se jim welice welikj býti, ačkoli ge-
gich wůdce před nimi w swém počtu, třetí částku
mil zatagil. Domníwali se, že se celé přirození
proměnilo, a při tom myšlení se zbrozili, že ta-
ké v gegich ostatnj gedinj cestj wkazatel, Magné-
towá gebla, ge opauštěti počíná.

* Fyziku (Wěni o přirození) sepsal pro slowá-
ckú, věcnj D. C. H. muž, Pán Pamel
Michalš.

Rolumbus, gehožto ostroumyslnost a vymyslení nových vpořugugých důvodů, pro geho mdlych tovaryšů, nepřebnané bylo, brzo vymyslel gednu zdánlivu příčinu, této neočekávané příjpadnosti, která svce ne geg sameho, geho poddanych wšak předce z částky vpořugila; ná čež se se znova, plnj dobré nádeže, dále plawil.

Ted byli do okolj průchodnjho wětra přiffl.

Serdynand. Co ge to?

Otec. Budeš snad gestě znati, co se pod točným Fruhem rozumj?

Serdynand. Ano; ty linje Fruha, které asau na obogi straně Equátora, podobně w myšlenkách, wúkol kauly swěta tabany, a nad Erymi zrowna slunce stoji, w ten čas, když my neb neydlužšsi, neb neykratšsi den máme.

Dawel. Když nad tjm neywyššim z těchto kruhů slunce zrowna stoji, tedy máme tu neydlužšsi den w roce; a když práwě tak nad tjm neywyššim stoji, tedy máme neykratšsi den.

Otec. Dobře! Můžete obadwa tyto kruhy w našsem obrázku spatřiti. Wizte, ten neywyššsi z nich poznačit gsem literami C a D; a ten neywyššsi literami E a F. W prostranstwj těchto dwau kruhů, wege w gisty čas, w gistem okolj vstawičné gednostegny wjtr, totižto od wýchodu k západu! zaš w giny čas, ten gisty wjtr w tomže okolj za několika meshců, z te na odpor ležjch straně, to gest, od západu k wýchodu.

W toto giž obecně známé zkuffení, před časem Rolumbuse, nebyla příležitost učiniti. To pozorování tedy, že gegich lodi od gednoho vstawičné saulagjchho wětra, wždy prawo dale na západ, hnany byly, způsobilo jim znowa to neytestliwěgšsi pečování. „Kterak? myslili v sebe, gestliby tento

wýchodnj witr wždycky dul? Kterák by nám možné někdy bylo, do nassj vlasti se zpět wrátiti? Toto mysslenj ge welice zděšylo.

Na neskěstj přihodila se hned na to giná oko-
lostegnost, která gegich bážliwost nad mjr zvěz-
šila. Menadále totižto spatřili celé moře, zelenau
bylinau přikryté, že se jim zdalo, gačoby se přes
aednu, nesmjrně welikau lauku plawili. Na ně-
Kterých místach, byla tá bylina tak hustá, že se
skrz to y běh lodi stawowal. Nowé přičiny k těš-
liwym domněnjm! „Dy gsme, myšlili sobě, giž
na konec plawnjho swetského moře, přišli. Pod
tauto zelinau, mohau byti nehlubočinj a skaliny
šchowany, a prw, než se nadáme, budau nasse
lodi roztrjškany. O my vbozj neskastnj lidé!
Proč gsme se tomuto sleposmělému opowážliwym,
hotowi nagiti dali, aby gsme ho nasledowali?“

Zmužilost a opatřnost, y při této příležitosti,
Solumbuse nenechala. „Regsteli, prawit k
swjm towaryššum opravdu nerozumnj lidé, že se
skrze něco odstrastiti dáte, co náš raděgi w té na-
děgi vpewniti musj, že giž brzo k chli nassého
winše, přigdeme? Můželi bylina a zelj y pro-
střed moře ršiti? Menšli k wjře podobné, že giž
od pewné zemi daleko byti nemusjme, na gegjzto
zábřjzj (břehách) to zelj narostnuté bylo?“

Plaweckj lid při této wesele powěsti, welj-
ma očima gedem na druhého wyžyral; a poněwadž
právě w ten čas rozličné ptáky spatřili, které na
západ letěli: tedy se gegich bážliwost na gednau,
w tu nehradoštněššj naděgi, proměnila; a tak se
zase w očekawánj brzlého šťastliwého skončenj swěa
ho přehsewžeti, dále plawili.

Páta rozprávka.

Krystýna. **B**rzolt až Kolumbus nale-
zne tu zemi, kterau hledá?

Otec. To gest gesťe daleko Krystynko! Za na-
dže kterau to mořské zeli a let ptáků v nich wzbu-
dil, gen brzy zmizla; a ačkolí se již 770 mil k
západu byli zaplámili: předce se gesťe žádná země
nedala zočiti. Na štěstí krom Admirála, ne-
byl žádn gin w stavu, na těch třech lodích,
dlaubost běhu spočtowati. V dále tedy w zátago-
wání dobré částky dlaubosti běhu, pokračowal: a
powěděl gin, žeby gesťe gen 580 mořských mil,
wzdáli byli.

Alle y toto oddálení od gegich vlastí, přjliž
weliké se gin zdalo byti. Znowa tedy počali wzdy-
hati, lamentowati a reptati. Sned na swau vlasti-
ni lehkowěrnost plawecky lid žalowal, že daremné-
mu Kolumba wgistowání až posawad gest wěřil;
hned hořkeho wytkání (nadhazowání) proti krás-
lowny Sezabeli se dopauštěl, žeby tyranský
byla učinila, život tolik swých poddanych k wy-
webení blázniwého, nepochybně oprotismyslneho
projekta, opowážiti. Domnawali se dosti již do-
swědčiti, že gin na zmužilosti nechybuge, nasle-
downě že ge žádn z nesmělosti obwinowati nebu-
de, Ebyh gednau již na zachowání vlastního ži-
wota myslili. Wšickni naposledy w tom se sged-
notili, žeby již nevyšší čas byl zpáteční cestu

konati, gestliby to jen ten vstawičně od Wýchodu
 dangich wjtr nemožné nevěčinil; a žebny se wůdce
 náshlně nautiti měl, od swého wětrného nawrženj
 (Projekta) odstauptiti. Ano, nehopowážliwěgšji ž
 nich toho práwě domněni byli, že se do moře ho-
 diti musy, aby se tak nebezpečného swoditele na-
 gednau zprostili, a gistili, že se při gegich nawrže-
 cenj do wlasti, smrt gedného mžerného projektan-
 ta, tak přisně wnhledáwati nebude.

Kolumbus widěl to nestěstj, genž se nad
 geho hlawau wznáseło; on se wšak skrz to přez-
 krašiti nedal. W powědomj welikosti a důwod-
 nosti swého nawrženj (projekta), a w šhlněm dů-
 wěrowánj w ochrany Wšsemohauchho, wšázal se
 před swym bauřliwym plaweckym lidem, s tím
 wesselým a dauřanřliwym wzejřenim toho muže,
 ktery měl přičinu s prospěchem swého předsewzetj,
 spořogny byti. S tichau přisnostj gegich čaulo-
 stiwost gim wntřkal, pokuřyl se na to o gedne-
 řadny prostředek, gegžto mu geho žnámost srdce
 lidřkého a wnhmlownost, do ruky podala, aby do
 gegich srdce zase znowa, smělost a poslušnost wštj-
 pil. Gledal ge, hned skrze lařkawě připochlebugi-
 cy předstawowanj, na gegich powinnosti, rozpomj-
 náti; hned opět se wšázal w cele wážné přisnosti
 plnomocného poručnika (nenwysššji zprawce), bro-
 žyl gim nemilosti trálowny, a tím nepřisněgšjim
 trěstem, gestli se opowážj, gemu tak blizo při-
 čyli geho čwalitebného běhu, přelážku činiti.

To ge přednost wšech welikého ducha, že oni
 srdce swých mdlěgššich bratři na způsob wolku,
 řbhowati mohau; a gařby se společenřwj lidřké
 dobře mělo, řdny wšični, gimžto obzwláštni
 dary ducha od Boha gsau propugčene, tuto před-
 nost tak, gařo Kolumbus, s napomáhanj žna-
 menitřch, obecně vžitěchnřch colů, vřiwali!! W
 gemu se opět podarjlo, swých řřrowých a bauřli-
 wých towarřšřů, na ginau myřl přiwěsti; nebesa
 sama byla mu w tom napomoena. Nebo ten wřřt,
 ktery až posawad od wýchodu dawl, obrátil se w

ten čas w tu stranu, mezy polednem a západem; tak že každý spatřiti mohl, žeby ještě vzdnyk, od nich wyselo, se zpět vrátiti, gať náhleby chtěli. Admirál ge na to pozorliwých učinil; a poněwadž se tehdaž rozličné gne okološtegnosti zgewily, tu naděgi, že nemá již daleko země byti, potvrzujících; tedy znova mu poslušnost přislíbili, a we Sméno Boží se dále plawili.

Sednoho dne, položil se zprawce lodi Winta, k Admirálowi (to gest, tak blízko s swau lodí; k lodi Admirála přišel, že se smlauwati mohli), a oznámil mu, že se domnjwá, vzdáli asy 15 mjl na půlnoc, zemi widěti. Při tom slowu země wšlecko se w nehwětšsi radosti pohybowało, a Kolumbus welice prossen byl, aby spěšně běh swého lodstwa proměnil, a k tomu vlázanému okoli, plawiti se poručil. Ale Kolumbus byl dostatečně o tom, že se ten muž mysl, přeswedčeny, a protož tu průdkau prosbu naplniti nemohl. Zůstal tedy, nic nedbaje na rewtání swého lidu, při tom gistem běhu na západ, který podle swého plánu až posawad byl stále zachowal.

Nikuláš. Tu byl předce maličko swemyslný (swěblawý).

Otec. Kteráť?

Nikuláš. To wšak mohl swému lidu k ljbosti učiniti, aby se 15 mjl wboř byl zaplawil.

Otec. Nikoli mily Nikuláši, to on gim k ljbosti učiniti nemohl; kdýž přeswedčen byl, že to domnělé znamenání země gestit omyl. Nebo, gestliby byl powolný býwal, tedy wšickni by obtud byli zamjrali, že swé wěcy gisty není: před takowýmto podežřením hledět se wywarowati, poněwadž mu na důwěrnosti gebo towaryšů mnoho záleželo. Nebyliby zagisté obměškali při každé příležitosti, podobnau prosbau na něho dotjzati, gest

ližbyh gednau to zkuffeni byli učinili, že gest w swém umyslu pohnutebný. Z těchto rozumných příčin mocně sobě umínil, od svého při zralém rozvážení učiněného plánu, ani jen na vlas nezodstaupiti, a to se budaucně vplázalo, že dobře učinil.

Druhý den widělo se množství mořských kobů, to gest, takových ptáků, o kterýchž se sám Kolumbus myslně domníwal, že daleko ležeti nemohau, a že tedy předchůdcomé, nedaleko ležících země, býti musěj. Než, gať se olownice vyhobila, gestě žádné dno w hlubíně okolo 200 sahů, dosáhnouti nemohla; gedna okolostegnost, genž se oné naděgi odporowati zdála, nebo hlubokosti moře w sausedstwj země, obyčejně vyhývá.

W večer tohož dne také zpěwní ptácy na stěžích lodi sedali; které tam přenocowawše při switání na západ letěli. S ned na to w tropické obptáka widěli.

Matěj. Co pať gsau to za ptácy?

Otec. Ptácy, gegichž wlast to oholi země nássi gestit, které mezy oběma těmi točnými kruhy (C a D: E a F) ležj. Znáš, že týmto kruhům w tropické říkaj; obtud tedy w tito ptácy své gmeno obdrželi.

Ne blaubo za tím, celau pozorliwost plawěčého lidu, gedno newidané divné divadlo po sobě obrátilo. Množstwí totižto letáčích ryb se nad wodu zdwihlo, a některé z nich w na podlahu lodi padly. Těchto se zmocnili, a swau po nových věcech dychtiwost wspořogili skrze ohledání těch blaubých peruti, které těm rybám místo křidel slaužily. Tého gistého večera nalezli opět moře zeljm překřté, a poněwadž to wždycky gestě za znamení některé přibližujících se země, drželi; tedy sobě zase sladkau naděgi činili k brzkému dosažení toho, tať taužebně žádaného cyle gegich předsewzetj.

Chl tento wšak ze dne na den se oddalował, a čim očekáwánj plaweckého lidu na wyššj staupilo stupeň, škrze tať mnohá šťastliwá, předožnámenj: tím se nemjrněššim w swém zarmaucenj vlázał, řdyž w několika dnech po nové bezvžitečne plawby zkusyl, žeby geho tať potěšitedlná naděge opěť byla daremná. Tehdáž wyniřl duch nespořognošti a zprotiweni beze wššeho oštychánj, na wššech třech loděch. Hlasytě a š konečnim odloženj té wůdny podlužné wážnošti, zdwjhlo se reptánj plaweckého lidu; y sami oštyři, řteri až potud š Admi- rál em drželi, podobně proti němu řwstali.

Tať štal ten ze wššech řtrán řewřenj, ode wššech opušštenj Kolumbus w tom obecnej zbaurenj geho protiwnyh towaryššů, gaťo gediny dub w baurky a wířrycy, a zepřel se š podiwenj hodnau pewnošti ducha, proti té žůřich wztěklošti bauričů, řterj geho zabynautj, aneb — co se mu deš řetrát řpřěššj byti ždalo, gaťo řama řmrt — řonečne se odřeknutj od wmwedenj geho mileho plánu, řádali. Gešště gednau wššekau řwau řpů- sobnošť ř wšpōřogenj gich wynaložil: ale nadarmo! Wžteklošť a žaufalštwj, wššech gemu poddanyh řrdce, tať přjliš opanowalo, že řáden z řech řun- ššů, řteré přěd tím tať čašto š dobrjm řpřěš- řem byl wžil, giž wice nie neplatil. Řepořlau- řhali wice na geho řředřstawowánj, nybrž řřičeli, řáli, řkázau a řmrti řrozpli, geššli w ořlamženj obrátiti, a do gegich wlašti řpáťkem se plawiti neda.

Wtomto řaufánj plněm položenj, řpatřil se napořlednj přinuceneho, té newyhnutedlně potřebe wštaupiti, a řěm bauričům řlibiti, že řice gegich řádost naplniti, pod řau wšak wymjnkau, geššliže se podwolj, gemu gešště řři dny pořluffnyhmi řž- řtati. Řdyby y (w tomto řasu) za ten řas řōdnau nenalezli žemi, že ge na řřwřty den řpěť do Špan- řelska powede.

Galloli litost, báuriců veliká byla: předce
wšak toto předložení swého wůdce za slusné v zna-
li. Přiwolili tedy, smlaowa pať z obau stran,
neyswatějším ubezpečowáním, stwřena byla.

Kolumbus mezy tím byl přeswědčen, že
on při tom málo, nebo nic neprohra. Nebo těch
nawěstí (značů) přiblížujících se země nyní totiž
bylo, že sylně dával, w tom vloženém čase k ní
dogíti. Od několika dnů wyhozená olownice gi-
dno mořské dosahowala, a rozličné kalné bláto
nahoru přinšela, z čeho se na sausedstwj některé
země zawjratí mohlo. Celé hromady ptáků, a syce
gednoho plémě (druhu), genžto k žádnému dlu-
hému letění se nezdali býti zporádané, widjny
byly w letu na západ. Wo moři plnuch krowi s
čerwenými gahodami, se lapilo; powětrí bylo wol-
nější, a wjtr obzmláště w čas noční, welice pro-
měnitelny. Sama šťastliwá nawěstí, o blízkosti
cyle, při kterém Kolumbusowa y trpěliwost y štá-
lost, měly fortunowaný býti.

Y byl o swé wěcy tak gistý, že y večer po
obecné modltbě, wšech na powinnost wděčnosti
proti Bohu, gako gegich nebezpečného předsewjzety
napomocníka, upamatowal; k bedliwosti ge napo-
mjnal, a hned odložiti rozkázal, obáwage se,
aby w noc y zemi přihnani nebyli.

Bohumil. Co pať to znamená — odlo-
žiti?

Otec. To gest, aby nejwice plachet swinaulti,
a ty ostatnj tak rozestřeli, žeby loď maličko sem
y tam, ne pať pryč hnana byla.

Bohumil. Ha, ha!

Otec. Také upamatowal Kolumbus swých
towaryšů na ten slib králowny, že ten, genž tu
hledanau zemi neyprw spatří, roční plat, asy k
512 špangelských tolarů záležejících dostati má, k
čemu on gestě sám hedbawný kabát přidati slibil.

Každý tedy přes celou noc na poblahy žůstal, a s tlučejm srdcem neodvracene po tom okolí hleděl, w kterém tu žádanau zemi spatřiti se vsal.

A tať myslim, nechegmež ge až do rána, pať se vláže, geli tam země, nebo ne.

Wssični. O! o! milý Otče!

Otec. Nemámli gessťe tu zastáti?

Wssični. S nikoli! prosyme! prosyme!

Petr. Právě nyní gest nepřátněssi.

Otec. Budiž tedy! —

Byly dvě hodiny před půlnocí, gažž Kolumbus, který na přednj twrzi lodi stál, w gisté vzdalenosti swětlo se domnjwal vhlidati. Hned na to powolal gednoho, na geho lodi se nalézajicjeho panuska (páze) králowny, a vlázał na takowé. W tento spatřil to swětlo, a vlázał ho třetimu genž se k nim pripogil. Wssični tři se domnjwali znamenati, že se to swětlo z gednoho místa k druhému pohybuge, a obtud zamjrali, že gest od potestného nesene.

Coby ti mezy wami cýtli, genžby swých vzdálených rodičů za několik let nevhlidali, Kdyby se nyní dvěře kwapně otewřeli, a ouiby těchto swých milých rodičů wkročiti spatřili: právě to cýtli w Kolumbus w swém srdci, při spatření toho se pohybugjeho swětla. Brzy, brzy měl vhlidat to owoce tolik pečliwych rozwazowání, tu obplatu tolik práce, tolik šťastliwé wystalých nebezpečností, ležeti před očima swýma: Brzy se mělo geho newěřejm towarýssám dowěsti, že důkladněgeho nawrzení ze žádného prázdného mozku není possible, a on sám že wětrnim projektantom nebyl! Gedno obweselugjcy předstawowání, Pteré mu celou noc ani oko nedopustilo zamhautiti.

Ušy o dwau po půlnocy slyšano bylo od Iodi Pinta, která napřed plynula, to wyškagicy prokřikování Země! Země! se rozljhati: a radostně zbrozenj wšech srdce proniklo. Gať milě rád byls by se nyní plawecky lid, tē neyprostoppassněgssi radosti oddal; ale giž tať často w swém očekawánj sklaman byl, že ty tesklivé pochybnosti, které se s geho radostí mjchali, nemohl zatagiti. Mezy bázni a naděgi čekali tedy na switánj, aby se vlastnyma očima předswědčiti mohli, že to naplnění neytauzebněgssibo gegich winšse, žádn sen nebyl.

Tať gaťo nemocnému bezesna, sly gim ty ostatnj nočnj hodiny. Každá minuta zdala se gim hodina, a každá hodina geden celý den býti. Na posledy po dlabém čekánj a wfánj, počalo se wchodnj nebe blyštěti (trpěťeti). Nyni vřazala se tá preliblezná dennice; a hned — hned mužstwo na Pintě hláshlo na gednau tu písničku: *Že Bože chválime.* Wšickni taťe na ostatních těch dwau loděch, gať náhle wzežřeli, s mnohými radostnymy slzami, prudkym myslj hnutim se třesouch, zwučně obecnau pobnutedlnau pišěň chválj, zazpjwali. Nebo tá země, gegižto wynalezēni oni tať taužebně žáwali, teď před gegich očima ležela.

Sotwa, že tu blyh wzdáwagich pišěň dokonali, hned se ten welice naradowaný plawecky lid, na swau druhau powinnošť rozpomenul, a syce naproti swému, tať hrubě obrazenému wůdcy. S ljtostí, a hlubořau srdečnau wctiwostí padli tomu, giž y w gegich očech welikému muži, k nobám, a taužebně prosyli za odpusštenj gegich pokuty hodně opowážliwosti, kterauž ho tať často znewažowali. *Solumbus* y při této příležitosti sobě rovný žůstal. Gať weliká a podiwenj hodná byla ta stálost, kterau on gegich baurliwě wztěklosti na odpor stawel: práwě tať welká byla y ta tichost, w které gim odpustil, a gegich pokuty hodně se řowánj, zapomenauti přisljbil.

Pawel. Která pať vlastně, ta nynj vynalez
žená částka Ameryky byla ?

Otec. To Kolumbus sám ještě nezná;
musíme čekatí počud F břehu přirazj, a se ney-
prw doptá: potom v my zkušme. Nezapomní
mi, zjtra gednu mappu od Ameryky sebau přinesti.

Šesta rozprávka.

Pawel. Tu gest Otče tá mappa od Ameriky, kterau gsem doněsti měl.

Otec. Dobře; pobleďte djtky! tito ostrowy gměnuj se oběcně Lu Fay c k e, aneb Bahamas ostrowy. Seden z nich, gichž tu ležeti widite, nazhwa se Swan gh an y, y Kat = o s t r o w, a tento byl nejdřiw wynalezzen. Kolumbus mu dal gměno San = Salwador, to gest, země, škrze kterážto nalezenj on retowan byl: toto wšak gměno po zatjm zabynulo.

Za některa gessťe okamženi stal, ten náramně naradowaný plawecký lid, a hleděl w wjasnutj š wytrěstěnyh ma očima, na tu někdy newidanau swěta částku, která od wycházegicjho slunce pozláčená, před nimi ležela. Nemohli se dost nadjwati na té aurodni zemi, genž wybornymi lesy obrostlá, od mnohých, pohled ošrasslugjých potůčků, gako by prorezaná byla.

Kolumbus za tjm rozřázal wystawiti čluny; šstoupil sám do gednoho z nich, a w spočenstwj swých neyzwóláštneššich cesty towaryšů, a š ozbrogeným mužštwom, pod rozwinutými prapory, při zwučné wogenské muzyce, wezl se š břehu.

Když se š břehu přiblížowal, wklázalo se jim nesčislne množštwj domácích obywatelů, kteří při

spatření divných, nikdyh gessťe newidanych Euro-
pegských lodi vjasnuti, na břehu se byli zběhli.
Nyni dosáhli břehy, Kolumbus bohatě oble-
čen, a s holým kordem wruce byl první, který
z lodi vyskočil, a na ten od něho vynalezeny
nowy svět, vykročil.

Ján. O nebesa, co on při tom chtít?

Otec. Teprw, milý Jene, když y ty gednau
něco welikého, s strasti a nebezpečnstwjm spoge-
neho wymyslíš, vmjníš a wywedeš; teprw gen
bude mocz twá dusse to newymlnwné cytenj obsá-
hnauti, genž nádra Kolumba pozdwihowalo,
gadž na tu zemi wystaupil, kteréžto wynalezenj ho
tolik péče, tolik bezesných nocj, ano tak mnohého
trpělého sebe sameho zapření, kostowalo.

Wšickni poklekali, a w ztrnulé němé weselosti
tu, skrze gegich wraucy winssse wyžadnanu zem po-
libili, takto pať klečjce, swému neywynššj chwály
hodnému wúdch, gako nyněgššjmu podkráli to-
hoto nowého swěta, gessťe gednau nezrussi-
tedlnau poslussnost přisljbili.

Po tomto prwnjm němém nagewodánj té ney-
srděčněgššj radosti, postawili na břehu kruchfir, a
hodili se před nim na zem, aby té neyswatěgššj
powinnošti, wděčnosti naproti Bohu, dosti učinili.
Potom při mnohých w ten čas obnčegných ceremo-
niach, we gméno krále c - rálowny Spangelské,
wžali tento kraj pod vládu.

W prostřed těchto sláwností, tiskl se ten In-
dyanšky lid wúkol Spangelů, a stoge s němym
vjasnutjm, hned té na moři plowagjch domy, hned
ty mimoradne bytnosti, které w nich sem doply-
nuli, ohledali. Widěli, ale neznali, co widěli;
nebo ze wšech těch sláwných skutků, genž Spange-
lowé před gegich očima činili, ani gedem nepochy-
pili. Ach, gessťliby to wbohé stwoření bylo znalo,
co to proň za následky miti bude; byliby křikem

a hořekováním povětří naplnili, aneb svou ne-
winnau krew při odehnání těchto cizozemců wyces-
dili, kterých nyní s podivením a velikau uctivo-
stí, považovali!

Karolina. Proč, Otče?

Otec. Měg se jen máličko trpělivě, to máš
bued zkusyti.

Čím dále ti vjasnuti Indyanové tu stáli, a
wsse pilně obledali, tím jim wssecko co widěli a
slyšeli bylo nepochopitelněgšj. Za byla barwa
Ewropčanů, gegich fausata (bradatá) twář, ge-
gich oděw, gegich zbrog, gegich se chování, —
wssecko jim nové a diwné bylo. Když pak k to-
mu gestě hřjmanj z ručnic a kusů slyšeli: popa-
dali, jako štelau porazení, a w gistotě těchto s
bleskem a hromem ozbrogených cizozemců, za zá-
dne smrtebné lidi, nhybrž za wyššj nade wssech
lidi bytnosti, za dičky gegich božstw, totižto za
dičky slunce drželi, kteréby se Zzemskému nawšstje-
weni byli vponjžili.

Krystýna. Drželi tito lidé slunce za Boha?

Otec. Dwssem Krystýnko; některj z Amery-
lančanů, a syce ti maudřegšj a opatrněgšj z nich,
byli škrze krásu, wsseobžiwugich horaučnost, a
ten pořádnj běh slunce tať pohnutí, že ho za tu
neydobrotiwěgšj a neymocněgšj bytnost, za samé-
ho Boha drželi. Gini pak myslili sobě gednoho,
aneb wic bobu w lidské podobě; a zaš gini byli
tať docela mdlého a detinského rozumu, že jim
ani w myšleńce nebylo, o příčine tohoto swěta,
a geho každodennich proměnach, rozvažowati. Ti-
to tedy vbožj neměli lidé o žádném Bohu nic ne-
znali, a žili beze wsšeho o to se staránj, odkudby
byli, a co s nimi bude. Reboráčlowé! —

Nášti Spangelové byli téměř, nad těmi no-
wými a diwnými wěcmi, genž nyní před očima
měli, tať vjasnuti, jako Indyanové nad nimi.

Tu byli gsau zelny, zrostliny, stromy, a žiwocichowé docela gineho plémě (druhu), jako gsau ti, gichž w Evropě máme. Tu byli lidé, kteří se podle gegich tělesné podobn, a obyčejů docela gineho řádu bytnosti byti zdali. Barwa gegich kůže byla tmawoměděnná, gegich wlasň černé a dlaube, gegich čelist bez fausů, gegich postawa prostřednj; gegich twárnj ráz (rez) přespolnj a diwny, gegich pohled tichy a bážliwy, gegich obličeg a gine částky těla na diwny způsob poznamenany a pomalowány. Někteřj chodili z wětšj částky, giny docela nazh; gen, že w všjch, nose, a na hlavě rozličné okrašy z perj, z musslů a zlatého plechu, nosyli. Z počátku byli ostychawi a bážliwi; gaž ale s wšseligačymi malickostmi — jako sklenými koraly, stuskami, a ginyhmi těm podobnyhmi hračkami — obdarowanj byli, takowau náchylnost a důwěrnost naproti gegich nebeskym hostem měli, že pod wečer, když se Spangelowé zase k lodem zpět plawili, weliké množstwj z nich w malych, z dřewnych stromowych pňů wdělaných člunů, tam za nimi šlo, z částky, aby gestě lépe gegich zwědochtimost upokogili, z částky pak, aby rozličné ničemné márnosti zaměnili. Oni za to dávali bawlněnou přízy, kterau šhotowiti znali; také házách kobj, špice z mocné rybj kosti magjch, wšseligaké owoce a pawaussky *. Wššickni tak žádostiwj byli, kdesy gednu Europegskau márnau wěc dostáti, že s mnohau pěci y črepy roztrískaného hrnce, které na podlahy leželi, zbjrali, a za gedn pár mēděnného penize, kterebož, giž naskrze nepotřebowali, s radošj pět y dwadec funtů (briwen) dobře vpředené bawlny, dávali. Toľko ta nowotnost těchto wěch, a ta ošolostegnost, že se od těch bjlých lidi obdrželi, zdaly se těmto cha-

* Ptácy, genž se některá slowa promluwiti naučj.

trnoscem, tu platnost propugčiti, kterau w gegich očech měly.

Druhý den oblehl Kolumbus zábrehy (bře-
hy) toho ostrowa, a weliké množstwj tam zrozených
obywatelů ho nasledowalo. Pilmě se wyptával,
odkudby ty zlaté plechy měli, kterými gegich no-
sowé ozdobení byli; oni pak mu na známost dali,
že takowé na gegich ostrowě negsaw k nalezení, ale
w giném Fragi, kterých na poledne ležel. Tam,
prawili, gest zlata w hognosti; Kolumbus te-
dy zamřel v sobě, we wyhledání tohoto zlatowé-
ho Frage, wedlé gegich nawěstj se držeti.

Frantissek. Byli on tať lakomy Otec?

Otec. To syce ne, mily Frantisku; ale byl
přisljbil kralowny špangelské, a geho zlata žádo-
stiwým towaryšům, že takowé Frage wyhledati
dce, z kterýchžby se obohatiti mohli; a tu rád
chtěl w slowě státi. Bral se tedy opět k lodi,
wzal šsebaw sedm Indyanů, kterých mu cestu vs-
kázali, a tam za tlumočnjků byli, potom se pla-
wil na poledne.

Tu trefil na rozličné giné ostrowy, nawstjwil
z nich gen tři nejwětši, které swatá Marya
od Početj (Conception) Ferdynand a Ge-
zabel nazwal. — Hle djtky, tu gsem ginau map-
pu* donesl, na které gsaw ti ostrowy poznačene. —
Woněwadž y tuto žádné zlato nenalezl, a každý na
geho otázku, kdeby takowé bylo k nalezení, wždy
gestě k polednj vložowal; ne za dluho se tedy
při ohledání těchto ostrowů bawil, nybrž dale
šel.

Na gednom z těchto ostrowů widěli psů, ti
ale byli němj; učinilo se zagisté potom to zkussenj,

* Rytčhynowá mappa, Wernskanské mořské zá-
toky, z Robertzonowé Hystorie o Ames-
ryce; ta gista, genž se tu nalézá.

že v Evropejskij psy, kdž za některý čas v Americe žili, sstěkanj docela zapomenuli. Tu se widěl a zastřelil v první *Ulligátor*, gedno zvíře podobn gesserčj, genž se v nejwětšj částce *Krokoz dylu* rovná, a proto v to gmeno *Žapadno-Indyckého Krokozyla* obdrželo.

Dpět po novém krátkém se plaveni na posledne, wynalezli gednu obširnau zemi, která se od těch potud wydanych ostrowů, gaž skrze swau velikost, taž tež v swau zporádanost, značně dělila. Měbyla taž rovná, gažo předesslé, nhyž stkwěla se vrchami, dolinami, horami, a potokami v tom nejprigemněssim zmissenj. *Kolumbus* sám v pochybowánj wezel, geli to částka pewné země, aneb gen gedn welký ostrow. Po několič dnech přeswedčil se o prawde poslednjho domněnj, a zweděl, že tento welký ostrow, od geho obywateli, w gegich řeči *Kuba* se nazývá. Pohleďte, on ležj na nassj mappě, mezy 20-tem a 25-tjm stupněm pólnočnj šírokosti.

Nikulás. Ach! neníli to ten ostrow, při kterém se ten špangelský přistaw, *Hawanna* nazývá, kde se *Galliony* shromazduj, kdž z Ameriky do Špangelská se plavejí?

Otec. Welice dobře; tam se taž shromazdují v *Registernj lodi*, které —

Matěg. Co gsau to za lodi, genž se *Galliony* a *Registernj* gmenugi?

Otec. To gá tobě chcy powěděti, pozorug! *Galliony* gsau ty lodi, které král špangelský každoročně do Ameriky posylá (poshlal), pro doivenessenj toho zlata, stříbra, a giných drahých věcch, genž se tam nashromazdily; *Registernj lodi* paž gsau ty, na kterých ti špangelskij kupcy, genžto sobě k tomu swobodu kaupili, Evropegské věcch (statky) do Ameriky posylati, aby ge tam za Amerykaňské směniti mohli. Tyto lodi se plas-

wj z částky do Weraktuc, w Mexykánské m. Fragi, z částky do Karthageny a Portobelo w Fragi Serra firma. — Hledzte táto mořská místa na nássi mappě.

Bohumil. Proč pať tyto lodi slugi Registerni?

Otec. Proto, poněwadž wšefco, co se na těch loděch z Ewropy do Západnj Indyi posylá, před tjm dobře naznačené a registrowané bywá, aby se gisté znalo, že ti Kupcy wic wěchy nenaložili, gako jim trál, za gistau summu peněz, do Západnj Indyi poslati dowolil.

Ján. Renazhwagili se Galliony také stříbrné lodstwo?

Otec. Ne wíce; před tjm, nežli se tyto registerni lodi owědly, bylo Razdoročně gedno gediné lodstwo, z částky na počet Frále, z částky na počet Kupců do Západnj Indyi wysláno, aby, gať zlato a stříbro přineslo, tať nám y kupecké (wěchy) statky doprowodilo, a zpět doněslo. Poněwadž se ale teď k tomu poslednjmu registerni lodi potrebugi; tedy se negměnuji wíce stříbrné lodstwo.

Kolumbus wwehl kotwu w usti * gedné sširoké řeky, pln gsa dychtiwosti, tu zem a gegi obywatelů bližegi poznati. Wšickni ale při spatreni Ewropejských lodj, wtěkli do hor, a chalupy své zanechali. Geden gediny toliko z nich měl to srdce k nim w gednom maličkem člauu doplynuti, a na loď wystoupiti. Po wyžhskáni přátelstwi tohoto Indhana skrze maličké dary, wyslal Admirál s nim, a gednym přiwedeným obywatelem z Gwanahany, gen dwa Spangely

* Tať se gměnuje to místo, kde padá řeka do moře.

na zem s tím poručěním, aby gegi pomahu maličko ohledli, obyvatelům pak důvěrnost zavstoupili, nebo se obával, žeby při spatření větších hauffu gestě dale vtecy mohli.

Mezy tím zapotřebu se vyznalo, ty již velice pokazené lodi ponapravit. Rozkázal tedy Admirál ge na bok položiti, a všecky diry a rozsedliny spodku lodi konopami vepati.

Když obadwa ti vyslaní Spangelowé na 12 mil vzdáli po zemi byli zastli; wrátili se zpět, a nasledujících zprávu odewzdali.

„Velikau částku té země, kterau jsme prošli, nalezli jsme zadelanau, a každé gegi okoli velmi vrodne. Na polích rostě Indyanšká rež (žito), a gistý koren, který vpečený místo chleba vžíwan býwá. Naposledy jsme přišli k gednomu malemu Indyanškému městu, záležejícímu asy z 50 drevných chalaup, a magjčimu okolo 1000 obywatelů. Renzwláštnejší z nich wysli nám wstric, a gaž od našich Indyanškých towaryšů, coby jsme za lidé byli, šlyšeli; posmauce nás za ruce, a wedauce do města, wylázali nám gedem prostranný dām. Tu jsme se na takowé cosy galo stolice posadili, podobu kterehošy zwiréte magjčy, gichž to ocaš k opyradlu slaužil. Děi a vši těchto drevných zwirat, byly ze zlata. Gaž náhle jsme se posadili, zabgali místo své Indyanowé při nás na zemi, noby y ruce nasse libali, a takowau čest nám provkázowali, že jsme odtud zawjrači mohli, že nás y oni za mimoradne, nebeské bytnosti, drželi. Dali nám y z těch vpečených chlebowých korenků gisti, které téměř gako kassany smačali, a znamenali jsme, že celé to shromazděni nám poslubugických diwých, ze samých mužského poblawj osob, záleželo. Po chvíli tito nás opustili, a práwě tolik žen k nám přistaupilo, ta gista pro vřazani cti opětugických, které jsme již od mužů byli zajili. — Když jsme se zpět wrátiti chtěli,

množství obyvatelů k následování náš se ponuz-
 flo. My pak jsme se za tu čest poděkovali, a
 genom za cestu tovaryšů Kacyka, aneb Trále, a
 geho syna vzali, kteří až potud s námi gdauce
 čtíli, že se nám vsudy velká vctivost dávala.

Admirál provázal těchto obům knížecím ho-
 stem svou wděčnost, a hostil se s mnohau wáž-
 nosti na své lodi.

Na geho opětň se wyzpytování, Edeby se zlato
 našlo: ukázali k wychodu, nemohauce pochopiti,
 pročby tito byli lidé tak taužebnau žádost po tom-
 to kowe na gewo dali, který w gegich očech téměř
 žádnou platnost neměl, a gen E ozdobe od nich po-
 trebowan byl. Naproti tomu tito byli mužové prá-
 vě se tak welice díwili, nad zprostností těchto do-
 brých lidí: Kolumbus pak ukřátil byt svůj na
 tomto ostrowě, aby podle dosáhnuté zpráve, tu
 zlato magich zemi wyhledal, od Indyanů Hayty
 nazwanau.

S Kubí, kterau dewatenáctého listopadu za-
 nechal, wzal 12 z domácích obyvatelů s sebou,
 by ge do Spangelska zawedl. Tito opustili svou
 wlast w té nehwětšj rovnoplatnosti, nebo Ko-
 lumbus o to pečowal, aby se jim, gegich na
 loděch se zdržowání, skrze laskawé naproti nim se-
 chowání, nakolik možné přigemně učinilo.

Poněwadž za několiká dnů odporný měli wjtr;
 byl tedy Admirál přinucený Lawirowati, to
 gest: hned w gednu, hned w druhau stranu se wo-
 ziti; ten zagisté odporný wjtr mu nedopustil,
 prosto se plawiti. Setní (Kapytán) lodi Pinta,
 gménem Alonzo Pinzo, vžil tuto případnost,
 a poněwadž geho loď mezy všemi nevrchleji ply-
 nula, hledal Admirálowi vgiti, aby on ten
 první byl w tom zlatém kraji, a své pythi,
 před přigetím těch ostatných naplnil.

Kolumbus, který geho chl pomerkowal, dal mu znak, aby čekal: ale Pinzo na to nic nedbaje, gať gen möhl, dale pospychal, aby tu žizen po zlatě vpokogil, pro kterau y na powinnost posluffnosti zapomněl.

Bohumil. Pfuň! to bylo špatně od Pinzu.

Ronrad. Co pať gest to, znak?

Otec. To gest negaťe znameni aneb škrze vystřelení z kusů, aneb škrze vystřčený praporce, aneb škrze giny z daleka, do smyslů wpadagich prostředek, škrze co **Admiral**, vůdcům ostatních lodí, genž z geho lodstwu přináleží, své rozkazy w známost wvodí. —

Kolumbus, co proměnití nemohl, tať zanechati musyl, a poněwadž na to hned tať baurliwý čas gest padl, že se nebezpečně býti zdalo na moři zůstati: wrátil se tedy y s lodí **Jenyňa** zpět ku **Kubi**, a položil se před kotwu. **Čas**, gegž tu stráwiti musyl, obrátil k dalegšimu prohlídání té země, která wšudy obweselugych a vrodni wzejření měla. W způsobu žiwota obywatelů toho ostrowa, znamenala se gedna okolostegnoť, která **Spangelum** z počátku osklivost (bnušení) působyła: spatřili totižto, že gim, wětšihó řádu (druhu) pawuch a čerwý, ano půlwatěné ryby, z kterých prwe oči surowě sbltili, welice chutnaly. Pomalu se zachtělo y **Spangelum**, ta oskliwá gidla okusyti: a to okuseňi žádnému mdlobu neúčiniło;

Čas náhle počasy opět pohodlné bylo, w běhl **Kolumbus** znoum z hledání ostrowa **Santy**, a zpronewěřileho towaryffe svého **Pinzu**.

Gen šestnácte mil giti potrebowal, a tam byl. Práwe byl šestý den prasynce, gať z **Santy** gest přišel, tento pať ostrow, kterýžto on **Syspanyola**, aneb male **Spangelko** nazwal, po-

něwadž mezy nim a Špangelstau zemi z ohledu na přirozenj povahu, negakau podobnost zname-
nal, gest ten gediny ze wšech od něho vynalez-
nych kragů, kterj to od Kolumba gemu dané
gméno, poswad zdržel.

Jan. Regménugeli se také Sanct = Do-
mingo?

Otec. Y tak; a to slyce proto, že se potom
jedno město toho gména tam založilo, které se
hlawnim městem stalo.

Při geho přichodu vřikali, domácí obywa-
tele do hor, od lodi pak Pinta nic ani se ne-
spatřilo, ani neshyselo. Admirál opustil proto
brzy přístaw, do kterého byl wběhl, a počal se
podle zábrehy toho ostrowa na půlnoc plawiti.

Gaž opět w giném přístawu kotew wywrecy
rozkazal, žádost geho, s domácími obywateli w
známost přigiti, se naplnila. Gedna vlapená, la-
skawě přigatá, a bobatě obdarovaná Indyanka,
tak prospěšné wypsání o Špangelich učinila, swym
wlastěncům, že se neobáwali wice gim se blížiti,
aby podobné divné wěcy spatřili a obdrželi, ga-
lowé této Indyanky darem dany byly.

Zito lidé byli w podobě a mravich obywa-
teli na Swanahany a Kubi, docela rovnj.
Y oni chodili nazj; barwy byli měděné w poble-
dě, a bazliwi, nevměj, tissi w duchu, gačo ti
prwj. Wzasnuti nade wšim co widěli, y oni se
toho domněnj býti zdali, žeby Špangelowé žádnj
lidé, nhybž raděgi nebeské bytnosti byli. Wice
se widělo zlata w gegich šperkowanj se blyšteti,
gačo při těch předěšlich ostrowanů, tento pakow,
tak gim na srdech málo ležel, že se za šťastnych
počítowali, řdyž ho za gedu pár sklenych koralů,
špendlíků, zápineč, a ginych těm podobnych škwost-
nosti, směniti mohli. Poněwadž se Kolumbus
znowa na to místo zpytoval, řdeby takowé bylo t

nalezení: požáali mu k výhodnému kráži: podle tohoto nového vřázaní hned dále pod plachtami šli, w té naděži, že až brzo při tom prameni neščíslného bohatství budou.

Sedmá rozprávka.

Gaľz opät w ginem okolí při tomže ostrowě Hyspanyola kotwa se wywrhla: tedy ráčila Geho Gasnost, Kacň toho Frage, který byl o těchto diwotworců nawěstj dostal, v Admirále wysočě nawěstjwenj wyřnati. Geho komonstwo bylo wznesene; on sám byl na noscym lůžku od čtyr nessen; ale právě taľ málo bylo geho kráľowské tělo oděwem obtjžené, gaľo těla geho poddanych.

Docela nemyslil žeby nebezpečné bylo hned na lod giti; gaľz paľ vřhřel, že Admirál právě stoji; dal se tedy w towaryštwj dwau starých mužů, genžto se geho radcowé byti zdali, do budky ř němu wěsti. Bctiwě a spolu důwěrně posadil se při Kolumbowi, ti paľ obadwa starcy v geho noh se položili. Zento mu rozřazal gjblo a wino podati. On z toho kořtował, a ostateč poslal swym lidem, kterj byli na podlahy zůstali.

Po dokonanych hodech, učinil Admirálowi dar w několika zlatých plechách, a w gednom kunsťtowně wdělaném páse; naproti tomu paľ obdarował ho Kolumbus s gednau řnůrkau, Bernřkých kamenných korálů, s gednjm párem čerwených pantěřů, a s plnau lahwicj wodky pomarancowěho kwětu. Pro toto wřředko Geho Gasnost řndhanská, welikau radostj podgata bywřři, w přjřřisně swě wděčnosti, Admirálowi na řnáměst-dá-

la, že celá gebo Fragina s službám gebo hotová gestit.

Chování tohoto nabého panownjla proti vlast-
nemu gebo lidu, bylo důstogné, proti Spangelum
pať na neywětššim stupni důwěrné. Wssecko s
welikau pozorliwostj považowal, a nad těmi dw-
nyhmi wěcmi, které na lodi spatřil, neywětššj zge-
wowal podiwenj. S wěceru žádal na zemi dopros-
wadenu býti. Wšile gebo se naplnilo; pro roz-
množenj a posylněnj toho wjasnutj, w kterém lodi
zanechal, poručil ho Admirál naposledy gednjm
wystřelenim s Fusa, pozdrawiti. Skrze to w sám
se přeswědčil, žeby tito bylj mužowé, bytnosti ne-
beského kmene byli, poněwadž mohau s hromem a
bleskem rozkazowati. Wctiwost, gižto poddani ge-
bo, těmto swym nebeským hostem prokazowali,
tať dáleko šla, že ty šlepege ljbali, které Spanz-
gelčan chodě, wytlačil.

Poněwadž w tento krag gestě ty bohaté zlaté
baně (dole) neobsahowal, které nyni ten gedinky
cyl gegich winššů byly: rozkázal tedy Kolum-
bu s lotwu opět wytáhnauti, aby se gestě dale k
wýchodu plawil.

Wssecka wyzwidání w tom se strowala, že to
zlato w gistém wrchowatém okolj gestit k nalezenj,
kterěby gednoho mocného Kacyla mělo za Pána.
S tomuto wyslal Kolumbu s poselštwj; a po-
něwadž ho tento taužebně k sobě dal pozwati: te-
dy pospissil Admirál, přigemné toto pozwání, vs-
žiti. Ach! Edyby byl wěděl, gaťowaby mu na
této Frátkě (plawbě) cestě smutná nastáwala ne-
přihoda; nedylby tať pospichal, bylby se raděgi
wššého zlata a šřjbra odřeťl, gaťo geg tať draho
zaplatil.

Petr. Co pať se mu přihodilo?

Otec. Na této nowé plawbě přišlo se k ge-
dnomu předhořj, Ede Admirál při pokogném čase,

wzdálš asy mlu od zemi, kotwu dal whoditi. Ode
 dwau dnj žádn sen w očech geho nebyl; přirození
 žádalo swého práwa, on tedy, gaž hlavní wello,
 s tím přisunm rozkazem, od něho proč negiti,
 wessari gest swěřil, okolo půlnocy na pokog se
 položil. Gotwa, že byl zdřimal, hned ten nepečs
 liwy plawecký lid příklad geho nasledowal; každý
 zanechal swé mjsto, a vložil se k spanj. W sám
 wessar, který při tak pokogném moři žádného se
 neobáwal nebezpečnstwi, neswedomitě rozkaz swés
 ho předstaweného to wětra wyrazil, a genu swoě
 řené djlo, gednomu nevmělému lodujmu pacholku
 odewzdal, kdž se podobně ku pokogj wjbral. Tento
 nezkušenny pacholik tedy, byl gediny na lodi bdjch.

Mezy tím, kdž gedentakždy w hlubokém swá
 ni pobřizen byl, loď byla pomalu, od mořského
 praudu * k břehu hnana. Menadale dostala tať
 sylnau ranu (wdereni), že tomu vleknutému pa
 cholku wello z rukau pablo. Geho křikem ze sna
 probuzeny wyskočil Kolumbus na podlahu,
 spatřil skaly, a hned znamenal, že loď na gednu
 z nich wrazyla. Wstični do zaufagiccho pabli zár
 mutku: gen on sám zadržel dořatečnau přítomnost
 ducha, k oretowanj lodi, gestliby zachowaná býti
 mohla, ty nepotřebněgssi pořádky učiniti.

W okamženi rozkázal některym z geho lodi do
 barčy skočiti, a něco opodal kotew wywrcy, by
 gegj pomocy loď od skaly byla odtahnuta. Ale
 zaufani těchto lidj tak bylo přilissné, že mjsto na
 plnění geho rozkazu, gen na zachowanj vlastnjho
 žiwota myslili, a k lodi Njgna utíkali. Sprawce
 této lodi pak zdráhal se lidj přigmauti, kterjby na
 swau powinnost zapomnauce, wúdce swého w blátě
 wězeti nechali. Spatřili se tedy přinucenu býť

* Obýčegně řeka, která z dna mořského mocně
 se přisstj.

ti, na tu na skale wrazenau loď, zpět se vrátiti.

Kolumbus mezy tím rozkázal stežně (Porabowé slauhy) strhnauti, a wsecko, bez čehož se mohlo býti z lodi wyhoditi, by se loď obleběila: ale wsecko na darmo! Loď se rozstřipila blizo dna, woda se pať tať rychlě wrazyla; že se na retowánj wjce mysliti nemohlo. Admirál tedy se wbjral s wšsemi do barků, gemu na pomoc přislych, a poručil k Rygny weslowati.

Na druhý den odprawil posly ku Kachkowi pro oznámenj té nepřihody, která ho potkala, by ho spolu za pomoc, k zachowánj některých věch prosyli.

Kachk — Gwakanahary bylo gemu gmežno — nad tauto powěstj wprímnyž zarmutek wkážal, a plačliwyma očima pospychal y s swými lidmi, tēm, s lodj rozbitym Ewropčanům pomáhati. Tito dobromysluj ostrowané, tať daleko wzdašeni byli, tuto nepřihodu k swému pžitku obrátiti, by něco z věch, té na skalu wrazeně lodi kradmo wzali, že raděgi wseckh swě slyh wynaložili tolik z nich oretowati, gať jim gen dylo možné. W neywětšj rychlosti mnoho člaunů sebrali, a spogenau tolik lidj moch, bylo z wětšj částky, co negakau platnost mělo, na zem doprowadeno.

Ten statečný Gwakanahary wzal ty schowane věcy pod swau vlastnj ochranu, a často některých swých pokrowných Kolumbowi posylal, by se nermautíl, nebo že mu wsecko, co gen má, chce dáti. Oretowane věcy dal na gedno mjesto, blizo swěho vlastnjho přibytku sněsti, pokudby ti domy, w kterýchžby měly schowany býti, wyprázdnené byli. Džbrogeně lidj tať tam postawil, kterjby ge ostřjžali, ačkoli to sotwa potřeba žabala, nebo wšickni geho poddani, nesštěstj tať by

tych mužů tak srdečně oplakali, gažoby gich samých bylo potkalo.

Rolumbus učinil w té zprávě, giž swému dworu, o milostné powahy těchto znamenitých divých dal, welice pohnutedlné wypsánj. „W skutku, prawj, gsau tito lidé tak laskawi, tak wšdnj, tak pokognj, že ga Wasse Wywysšenosti ugistugi, w celem swětě nemůže lepšich lidí býti. Dni miluj swého bližního, gačo sebe samých: gegich obcowání gest to nepřijemnějšj na swětě, vždy wesele, ochotně, a s tichým wsmjwáním spogené. Několik gest y prawda, že nazj chodi, Wasse Wywysšenosti mohau, wšak přeswědceny býti, že mnoho chwalitebných običegů magj. Králowi se s mnohou nádherností poslubuge, a geho se chowání tak gest slusně, že rozkoš gest se na něho podiwati; gačo podobně y ta podiwení hodná pamět, giž tito lidé magj, a gegich čtíwost každau wěc poznáti, a gegi příčiny y působení wšskumati, s weselosti se při nich znamená.“

Matka. Gaž se wám líbj tito Indyanowé?

Wšickni. O zvláštne! Ji dobří lidé!

Matka. A to gsau diwí lidé, genžto docela žádné wycowání, žádné wychowávání neměli, a no kteří ani sameho mileho Boha neznali!

Otec. Haňba, wěčná haňba pro nás, gestliby gsme my w dobrotě srdce, a w učinliwé lásce bratrské, od nich měli přewysšeni býti! Gaž mnohém wjše na pronuřagjch důwoděch k dobrému, gaž mnohém wjše na prostředcích, sšlechtnost nápořmahagjch, opatrowání boží nám propugčilo, než tito vbožj Indyanowé měli! O ditky! Wšlugme se že wšech šhl, bychom se nassich welikých přednosti hodných učinili! Gažby to wypadlo, kdyby gsme gednau, s gednjm, z těchto dobrého srdce diwých postawení, na sšlechtnosti a upřímnosti, od něho přewysšeni býti měli? —

(Po malém přestání šel Otec dále:)

Když **Gwafanahary** uslyšel, že **Evropská** země zlato miluje, tehdy, by se pro její nepříbodu potěšil, učinil jí dary v zlatých plešcích, a přislíbil jí, že jí mnohem více z každého místa dáti přinese, které on **Cyba** omezil. Mnozí také z jeho lidu takové přinesli, a radovali se, že ho za usměšlivou Evropskou málíčkovitost, směniti mohli. Jeden z nich, který dosti velkého kus tohoto kovu v jedné ruce držel, vystrčil druhou proti jednomu **Spangelskému**; a dal mu tento jedinou hrstku do ní vložit, v okamžení to zlato tam padnouti nechal, nebo se domníval, žeby toho bláhového muže, oslidil.

Lidu **Kolumbus** e, jeho tam se zdržovaný, vždy se více zalibovalo: když mezi tím on sám, ve dne v noci, obřízými starostmi trápen byl. Jeho nejlepší loď byla pryč; **Pinzon**, ten zprohlašoval, že ho opustil; ta jediná pokusila loď, byla tak malá a ztížená, že pro všech lidí na ní ani místa nebylo, aniž bez opovážlivosti, a tak bláhové zpáteční cestě, mohla býti potřebována. Co tedy měl začíti?

Pro bláhového zralejšího rozvažování té věci, na poslední následovně činiti zamýšlel. On sám chtěl s jedinou částku svého lidu do lodi sstoupiti, a v truc všemu nebezpečí, zpáteční cestu konati, aby **Spangelskému** dvoru, o svém posádkovém učiněném vynalezení, zpravu oddal; ostatel pak z svých lidí, chtěl jako **Koloni** na **Hysspanioli** zanechati. Tento jeho vmysl, byl ode všech schválen, a v tom okamžení našlo se mnoho dobrovolných, tam zůstati žádajících. **On** sám řekl **Gwafanahary**, že nic, proti tomu neměl; ale se raději za šťastného počítával, že některý z těch lidských příchodců, při něm zůstane, a že, v jeho lidu oproti jeho nepřítelům, brániti budou.

Konrad. Mělli 'on nepřatelů?

Otec. Podle geho wypowědi, bydlel na rozličných poslednowychodných ostrowách, geden diwy tyranský národ, který on Karai by nazwal. Do těchto, žebý byli časem přepadnuti, prawil; a poněwadž geho lid gest přimdlý, gim se w odpor postawiti: tedy, že gim při blíženi se, těchto gegich nepřatelů, nie gineho nepozůstawa, gedině rychlé utíkánj do hor.

Kolumbus geg, y geho lid w ochranu wzhiti přislíbil; a, by mu vlázał, cobý znamenal Swropenský wogenský kunsst, tedy rozkázal někteřym z swých, některe wogenské cwičenj vlážati. Wšickni Indjansstj diwacy se nad tím zděsoli; gať se ale ti, z wrazené na skalě, kusy wypálili: tať welkým strachem naplněni byli, že ohromeni na zem padli, a hlavu oboma rukama přikryli. Sam Swakana har y se welice zděsol; Kolumbus ale dal mu na známost, že on tento hrom gedině k geho ochraně, proti geho nepřatelům Karai bům, wjwati chce; by mu pať patřněgi vlázał, gaťby to působeni, této ohen wyhazugjch zhroge bylo, dal geden ostronabitý kus, na onu lod w mori, wypáliti. Kaule prossla westřz, a vderila na patřny způsob, na druhé straně do moře. Tento pohled, pobřžil kacyka do tať welikeho zděsseni, že w hlubokých mysslenkách domu gda, giž unni slyně přeswedčen byl, žebý geho hosté potomcy nebes byli, a gaťo taťowi, s hromem a bleskem, rozkazowati mohli.

Matěg. Ale, gať se mohli ti Špangelowé a diwi smlawati, kdýž geden druhého gazyku nezrozumel?

Otec. Rozmlawali gen škrze hnutí, posaužky, znaky a gedinka slowa, ktera Špangelowé od těch diwyh, a diwi od Špangelčanů pochytili. Šato řeč owšem byla nedokonalá; předece w mnoz

bých případnostech dostatečná, by jedni druhým
svá myšlení v známost uvědli.

Po tom se vynaložily několik dnů, k zalo-
žení jedné malé pevnosti; v tom jim také ti do-
bromyšlní Indyanové všemožně napomocni by-
li. O těch nestastných! Neznali, že sami tu ře-
tez kováři pomáhali, kterau oni jednau okováni
byti měli! —

Kolikrátkoli Admirál na zemi byl, vždy
se mu obzvláštní čest prokazala, od Gwala-
naharyho, za kterau se on také vždy hogně
odměnití hledel. Jednau přigal ho kach, s ge-
dnau zlatau Porunau na hlavě, a uvědł ho do
dobře ořáskleného domu. Tu sobě tu korunu zřnal,
a vctiwě jí na hlavu hoste svého, wložil. Ko-
lumbus hned na to wzał jednu šňuru, welice
malých perel, a owěšł mu jí; potom swlěkl we-
lice věčné raucha, které právě na sobě měl, ob-
lěkl kachla vlastnjma rukama w něj, a střel mu
na prst jeden stříbrný prsten. S tímto gestě ne-
spokogeny, kázal jeden pár čerwených střewic př-
nésti, a gemu se podobně wztáhnauti. Tito spo-
lečné důwodny štědrě dobroty, zapečeteli ten swa-
zek přátelstwj, který mezy sebou gest zawřeli.

W desyti dnech byla Gytadela* hotowa.
Kolumbus wybral z těch, kteří tu zůstati zá-
dali, třidcet y osm, a za gegich wůdce ustanowil
Dyegu d'Urada, jednoho mezy geho cestu to-
warysti se nalazagjeho zemana. Wšem pozůsta-
lym poručil, teto gegich nejwyššj hlavě, naležité
poslauchati; to dobré domněnj, kachka Gwala-
nahary a geho lidu, hledět zadržeti, a řeč té
země, sobě známau učiniti. To místo, kde ge za-
nechal, nazwal Rawidab.

* Tak se gmenuge jeden malický hrad k obraně
založený.

Na tom šel Kolumbus na swau, k vpadu na Kloněnou loď, a w čtvrtý den ledna, při pozkřikování pozůstalých, dal kotwu vytáhnouti. Sedno opovážlivosměle předsevzetí! S gednou gedinkau starau, chybnau lodj, na to welike, potud gestě málo známe moře, se štít pustiti! Musšym wyznati, že jsem se za život tohoto statečného muže, nikdy tak nebal, jako nyní.

Karol. Kdyby raději tam byl zůstal!

Bohumil. Aneb, kdyby ten hlauvý Pinzon s ginau lodj při něm byl! tedyby gedna druhé, ku pomocy byla.

Orec. Co se s tjm newěrným Pinzouem, a s geho lodj stalo, to znagj nebesa; Kolumbus o něm nikdy nic nemohl slyseti. Dominjwal se tedy, že, aneb na zřazu přišel, aneb již do Swropy se zaplawil, aby ten prwnj byl, kterjby tu weselau powěst, o učiněném wynalezenj domu zaneš, snad, aby Abmirále při dwore zčernil, a tu, gemu přináležegich odplatu, sobě wyzyskal. Tjm wice tedy potřebně byti uznal, s swau zpátečnj cestau pospíšiti, aby šibalské chle tohoto zpronevěrece, swau přítomnosti, w nic obrátil.

Abj tomu podezřiwému dworu, kterj ho byl wyslal, y to neymenšj pochybowanj, na prawdiwosti geho zprávě odňal, dal na swau loď přiněsti, že wšeho paměti hodného zboží přirozenj, ně které ruby těch, škrze něho wynalezených tragin, by ge sebau wzał. Sem přináleželi okrom zlata, o kterém znal, že mezy wšsemi to neywděčněgšj bude, y některj domácn obyuatele těch, od něho nawštjwených ostrowů, gako y rozličnj neznámj ptáčy, a giné z částky přirozené, z částky kunnstem šhotowené pamětihodnosti, které k tomu mohly slaužiti, by se o důležitosti geho wynalezenj, negalé pochopenj učinilo.

Na swé nynegšj wyhodnj plawbě, držel se Kolumbus při zábrežy Šyspanyoli, za někter

ry čas, aby, na kolik při plavbě možné gest, gestě v gina okolí této země spatřil. W druhý den geho odchodu, vřazalo se mu něco zdaleka, co se loďi podobýlo. Sned w tu stranu běh swiug obrátil, a našel, co se wice naleznauti nedomniwal, že to gest loď toho počestného Pinzona, kterého giž od šest tydňů darmo sřlakowal. Můžete sobě pomysliti, gať ten pohled pro Admirále, a geho towaryšů, radostný musyl byti.

Pinzon k němu na koráb přišel, a hledel se osprawedlniti, (očistiti) Ebyž se na bauřliwost času odwolal, škrze kterauby, gať prawil, proti swé vůli, zamřštený byl. Kolumbus 'o nedostařtečnosti tohoto se wymlauwání, byl sřee přeswedený, gemu ale přirozená dobrota srdce a opatrnost, radily mu, raděgi powolnost, než přisřnost potřebowati. Tak se tedy stawel, gaťoby zdanliwé wymluwé Pinzona wěřil, wzał ho zase do přízni a milosti, welice naradowaný, že nemusyl wice zpráwu, tať wážných wynalezení geho, gedné gedinké, y to zkažené loďi, swěřiti.

Karl. Kde pať byl Pinzon tať dlawho?

Otec. Podobně se bawil při giných bíchách Sysspanyoli, aby zlato směniti mohl. Žadné wynalezení tedy newčinil.

Matka. A giž, djtky, abyste přščinu měly, nad wynalezenim Amerykn se radowati, máte tento wečer, samé amerykanské gidla gisti.

Wšični. Ach!

Liěpřej. Gaťowé?

Matka. Poliwku z Amerykanského bobu, Kaťao řečeného.

Frantisseř. O poliwku Čokoladowau!

Matka. Potom taťé něco, co se wám welmi libiti nebude.

Elekteřj. Co pař?

Matka. Zemčata.

Wšicĕni. O zemčata, zemčata, naše nej-
milšj ěidlo.

Otec. Vivat Columbus, ěemuž za toto milé
ěidlo děkowati máme.

Wšicĕni. Vivat!

Osmá rozprávka.

Otec. **Z**provázegme dítky, nášeho Kolum-
buše v pri jeho se nawracowáni!

Frantissek. Gen dále Dětčtku!

Otec. Geden čerstwy západnj witr, genž se
na dobré štěstj zdwihl, hnál před sebau ty dvě
lodi, galoby letěly; a ten wesely lodnj lid w my-
šlenkách swých, gest giž w Spangelské zemi; gest
giž v prostřed množstwí, nowého žádostiwých po-
slucháčů, kterých wyprawowáni o diwých a zázra-
cých nowého swěta, do newětšsibo vžasnuti klade.

Matka. Sá bych gsem myšlila, abys těm
dobrym lidem, tu radost učinil, žebys se bez od-
kladanj mohli wyrozprawěti;

Otec. Dobrych milěrád učinil; ale na západ-
njm nebi, powstává geden bauřliwy oblak, který
mi ze strany mych diwotworců tesknost dělá. Kdy-
bych mohl, chtělbych ge, požadby ta bauře pomi-
naula, do některého bezpečného přístawu, dopro-
waditi. Ale na neštěstj, mezu Hyspanjoli a Span-
gelskau zemi, ani geden gedinky Frag není, a taž
žádný přístaw k nalezenj.

Jan. Ano, ostrowy Azorské.

Otec. Máš pravdu! Při těchtoby se owšsem
vřty mohli, kdyby ge gen, brzy tam dowěsti
mohl; ale oni k swemu neštěstj, paděšate miž

esau gestě obtud vzdálení, bauřka pař náhliwym krokem k nim táhne. Giž gest mračno a wždy mračněgši, a ten plawecy lid ztrápeny, w testliwym očekáwanj toho, co přigiti má, stogj na podlaze, magich oči své na Admirále obráčené, který w své obpěgné nepřestrassenosti rozkazj rozdáwá, gačo se zprawowati magj. Giž wlny toho weličého moře, počjnagi se nadymati; lodi tancugi, prowazj chřestj, a ten bauřliwy wjtr skřz stežně strassne hučj. Blýská se, a zase gest noc; hrnj a welký přjwal se bobatě lege, na ty se tačegich lodi. Nynj, nynj vzniká žúřiwost přenátamné bauřky, se wssemi swými strachy. Blýskánj swjti, hrom prassťj (rachotj), wetrowé řičj, a ty sem y tam se zmitagich lodi, od slynych wln, hned wysočo do powetj, hned do té neyhlubšj propastj, hazeny bywagi.

Strach a hrůza wssěch se zmocnila. Někteřj křečj, a wyzdwihnutyma rukama, za zachowanj swěcho žiwota prosj; ginj stogj, aneb ležj zblednutí, němj, bezmyslnj, zdagj se wjce mrtwymj, gačo žiwymj byti; zas ginj betau k půwěřiwostem swě wtočistě, a ginj slibugi, zadržegili nebesa gegich žiwot, w neyprwněgšim křestanském křagi, kde přigdaw, bošj a w Póssili, k gednomu, Panny Maryi obětowanému chrámu, putowati —

Bauře ale nevtichuge; loš gegich gest wždy horšj; mezy smrti a žiwotem zúšťawagi, a každj k nim se waljch wodni břeh, genžto lodi na swüg slyny hebet beré, aby ge zase do propastj s rachotem mřsttil, zda se osud Božj gim přinášett. Nadarmo wynakládá Kolumbus, s tau neywětšj přítomnostj ducha, wssěch k oretowanj způsobné prostrědky, které mu opatrnost a zúšťenost, do ručy podaly; darmo bodáwá gim zmuzilosti, a hledá ge pobnauti, aby ruce své opuštěné, w wčinnivosti zadrželi; geho lidé gsau bezdušna těla, s kterymj se nic neda počiti, bauře pař s neodo-

lajiěnau moč se vzteka. Naposledy, řdž y před sebau samym wjce vkrpti nemůze, že wšecká pomoc lidská gest bez prospěchu, be é se do své budy, a co myslite, že tam gest činil?

Některj. Modlil se!

Otec. Dřsem pozdwihl oči své, plně synowstka u poddanosti k nebi: on ale neprosyl za zachowání svého života; (to on poručil w otcowské ruce toho, který mu ho dal); nhyř modlil se k Bohu, aby se tomu zdariti popral, co on nyní, s vplnym odreknutjm se života, v sebě zawřel.

Ferdynand. Co pař zawřel v sebě?

Otec. Nic tař neřormantilo, toho, wjce pro ginhč dobré, gařo pro swůg vlastnj život pečliwého muže, gařo to pomyslenni, že s geho zahynutjm, y wšecká ta wážna nawěstj, které do Swropy čtěl přineřti, a zwařstě geho nábožnj a lařkawy čnl, zřamost prawého Boha, mezy těmi od něho wynalezennymi diwočymi (lidmi) rozřřiti, spolu snad na wěčnost zahynau. Na způsob w obě strany ostřého meče, toto strasřliwé pomyslenni a starost, pronikla geho welké řrdce, a pohlo ho, ne wjce na sebe, a své vlastnj zachowání, ale geřdiné na odwráčenj tohoto, w geho očech neywěřřjbo neřřtěřti, mysliti. Slysřte djetj! gařowj on prostředek k tomu vřjmati vmjnil; a zawjregte obtud na welikost toho muže, který při tom neypatrnejřřim smřti nebezpečenřwji, k tař opatrnejmu vmjnenni, a dobře rozwáženemu zameřřtnání způsobnj byl!

Wzal gednu perřamentowau řoži; popřsal gi s neywáženěřřimi powěřřtmi svého wynalezenni; zawřnul gi do gedneho, olegem napuřřteného řuřna; to řuřno oblepil woskem; zadělal tuto hřudu do mocné tonny (bečky), a hodil to do moře.

Matěg. S čemu?

Jan. To gest lehce k pochopení; on se gisté domníwal; že more tu tennu někde na zem wyhodí.

Otec. A že gi snad někdo nalezne, otevře, a ten poklad, genžto obsahowala, dále známý učiní. Po chwili, vpravil y ginou tonnu, za zadnj částku lodi, podobného obsahu, aby gi až postud wzal, kde loď y s nimi západne. — Mluwte dítky, kolikby z nás pod takowými okolnostmi, k takové ducha přítomnosti, způsobných bylo?

Jan. Myšlim, žádný! — Já aspoň gisté ne.
Některý. Já též ne.

Otec. Chceteli zvědět, gačo Kolumbus činil, aby sobě takowau pewnost ducha nadobyl?

Jan. Gačo?

Otec. Když we wásem věku byl, cwičil se při nejnemšťim zlem položeni, (zmateni), do kterého padl, při každé malé nepřihodě, genž se ho dotkla, wždycky wšsecku přítomnost myslí zadržeti; žádným strachem se nedat ohromiti; ale raděgi na prostředky mysliti, gačoby neštěstí odwrátiti, a neb škodu naprawiti mohl. Nezpolehal se na pomoc swých wůdců; ale hledal sobě samému pomoc, sám negačy prostředek wymysliti, skrze kterýchby se ze zlého položeni wynnohl. Žádneho nikdy nepotřebowal, když geho ruce k předsewzatému dílu, dostatečné byly; pohrdal wšsemi, změkčenými, rozmazanými, k žádué prácy nezpůsobnými, kteří na wyplti giných nechat místo sebe mysliti, se starati, a dělati. Skrze to, a skrz wstawičně pracowitý, včiniwý, a spolu bohabogný žiwot, který od dětinstwí gest wědl, takowým se stal, že před žádnau nepřihodau netrnul, před žádným y newětšim nebezpečenstwim se netrál; nybrž hned celý swůg rozum spolu sebral, aby se w zmužilosti a opatrnosti, mohl wyswoboditi. Po-

dobně ditky y wy máte činiti, hčete-li něčdy takowjto býti!

Bohumil. O to se gisté povshlugeme!

Frantissek. Anna, nepřigďte z rána, k zasnurování mých střevjc; gá to gíž hčy, sobě sám učiniti, abysste weděla!

Anna. Newtisnem se ti službau mau; ne-tráp se.

Frantissek. Gá to y wjce mjtí nečch! Geli prawda Otčjčku, že gá ge sobě sám mám zasnurowati?

Otec. Gestli gednau Kolumbusem hčes býti, owsssem! Stínáčby bylo, gestliby se ti zachtělo, na způsob baby, celý twüg žiwot, při peey předjmati. —

Frantissek. Pfuy! Pfuy!

Matka. Ale ditky, zase docela od nasseho Kolumbuse zagdeme. Gá také, gako na vhlj sedjm, prwe než zwjm, co se s ním a s geho lidem stálo.

Otec. Gá gsem opět zde; ale nastogte! ten brozny staw, těchto vbohých nestrastných lidí, wždy ten gísty zústal. Wlnobiti žijí gako před tím, a pro zwelčení toho nehroznějšiho strachu smrti, kterau w každém ožamženi očekawali, připadla na nich zcela, ta nehčernějši, a neystrastnějši noc. Žádná tichá hwězda, genžby těm zaufagichm bleskem swým naděgi činila, nedá se widěti. Nebe, powětří a moře, pohltila ta nehustějši, a nehroznějši temnost; a žúrjch powetřice, přes celau tu černau noc, ani se w neymenšim, w swé wzteřlosti nevtjšila. A takhle mezi žiwotem a smrti, zústawagj napoly mrtwi, až naposledy —

Někrečj. O běda, vbohy Kolumbus!

Otec. — až naposledy ta strachu plná noc vstoupí, a to třpytých se (střevých se) světlo denní, k nemysluné radosti, toho zaš oziteho lodního lidu, gednu, w chmurné dalekosti, z more powstawajich zemi, odkrywá.

Wssični. O!

Otec. Coby to mohł byti za trag, sám U d m i r á l neznał vhodnauti; gaž ale bliže přišli, našlo se, že to gest gedn z U z o r s k ý c h o s t r o w ů.

Krystýna. Bud Bobu chwála, že gsau giž tam; mne bylo welice teskno.

Otec. Gestě negsau tam, Krystýnko; ačkoli zem před nimi leží. Ten wždy bodrugich náramny baurliwý witr, bliženi se k břehu, činj welice nebezpečné. Gakoli wssični po připlaweni se k břehu, tawžili; předce spatřili se přinaucených, při wstawičně trwajich nebezpečnstwí, čtyři dny, sem y tam plynauti. Lod P i n t a byla zmizla, a w pochybnosti zůstalo, zahynulali, čili gegi wůdce P i n z o n, wlnobiti a noc k tomu wžil, aby U d m i r á l e opustil, a ten prwnj byl, kterchby tu radostnau zprawu a powěst, o učiněných wynalezení, do Špangelska přinesl. Naposledy, gaž baurka se něco wtjřila, wžil to šťastliwé olamžení, přišel k břehu, a kotwý wywrhl.

Wěteři z Portugálčanů, hned se dali nagiti, při loděch, a občerstwajich wěcy na prodeg magich, a se doptawajich, odkudby přišli, a kdebý nynj giti mjnili? Gaž se od těchto lidj wyrozumelo, že gedn, Panny Maryi poswecený modlitební dům, od břehu daleko není, tedy dowolil K o l u m b u s polowich swěho lidu, na zem wyštaupiti, a šlibu putowanj se zhawiti, ku Kterému se byli zawázali. On sám od mnohého bdění, a rozličných w duchu y w těle wykonaných prácech, štal se kulhawým w ledwích, a taž na lodě

zůstati musyl. Rozkázal těm odcházějícím pautníkům, tať brzo, gať možne, se nawrátiti, aby po nich, y ostatnj, k wykonání swého slibu na zem wystaupiti mohli. Slibili rozkaz geho naplniti, swleťse se, wydali se bosh, a gen w kossil na tu slawnau cestu, do toho okolí, w kterém tá kaplička ležeti měla.

Wo několik hodínách ge wnyžrali se wrátiti magických, ale oni nepřišli; čekalo se gessťe gednu hodinu, a gessťe gednu, a žaden z nich nebyl k spatření: naposledy byla noc, a nepřichazeli. Kolumbus to w podezření měl; než pro zkussenj gístoty, musyl až do sitra čekati. Ráno přišlo, a tehdaž zwěděl a se zděsyl, že portugalské o.sazeny, * těch pautníkůw se zmocnilo, a do wězení dalo.

Kolumbus nad týmto zpronevěřilým nahadáním, s geho lidmi, se welice rozhnewal, a poněwadž wšedka geho předstawování, z strany toho daremna byla: tedy naposledy tau hrozyl přjsahau, že nechce obtud prwe odjiti, než sto Portugalčanů zagne, a celh ten ostrow w pustinu ovrátí. Táto hrozba gim došla k srdcy. Wyslali k němu posly, kterj se we gměnu mistodržjichy, (zprawce toho ostrowa) doptáwati musyli, geli on, a geho lidé y w skutku w službě, y dwora špangelského, a kdž gim to škrze wgistugjch králowské psání potwrdil; hned ti wežnowé wydání byli. Mistodržjich totižto, gať se prawj, měl od swého krále rozkaz, osobn Kolumbuse se zmocniti, aby ho y s geho lidmi na wěčnost do wazby dal, a potom ty od něho wynalezené krágy, w tichosti opanowal. Poněwadž geho sameho lapiti nemohli, kdž na lodi byl zůstál; tedy opatrnost gim radila, gemu y geho lid přinawrátiti, a tať

* t. g. k obraně ostrowa tam bywali wogary.

se staweti, gaľoby se byli domnıwali; žebŷ nebyli Eŷpangelčane.

Hle, ditky, zaš geđen přıklad, gaľ to, co my mľeħo zraķu lidė nešťěstıj, gmenugeme, čašto opravdowě dobrodinı Boží bywá, ačkolı my to w ten čas, kdŷ náš trěsi, žıjďka poznati můžeme. Kolumbus byl nemocnı; trpel chteľně bolesti w skebnách, a proto se musıl tě rozkossi, po taľ dľaubě a nebezpečně cestě, na zem wystaupiti, odřich. Bez pochŷby držel on to w ten čas za nešťěstı; ale gaľ se mylıl, gešťli to činıl!

Weselŷ pro šťastlıwě skončeni, této mrzutě rozepře, opět šel, Kolumbus pod plachtami, w té vtěšně naděgi, že giž brzo ku koncy wšech swŷch bŷd a nebezpečnstwıj, přıgde. Ale nebesa zawřela, gešťě geďnau geho štalost, na geďnu těžkau probu wŷyti.

Znowa vzniklo to nenšťassněgšı wlnobıti. Loď byla od sweho běhu daleko zaneššena, plachty roztrhané, štežně se klátılı, a s geďnaukaždau přırážegich wlnau, čekalı zaufanlıwě na konečné zahnutı. W tomto beznaděgнем stawu, genž opět dwa dny trwal, znenadala pomerkowali o pľnocy geďnu škala, proti ktere ta stará křehká loď, hnána byla. Gen gešťě geďnu minutu, w této lınyı se plawiti, a byľaby škřskotaná. Ale přıtomnost ducha, Kolumbuse ŷ w této hrozně minutě nenechalá. Geďno zpľsobně obráćeni, ktere gešťě w swŷg čas vćinıl, retowalo lodi, geg, y geho lid. Hned na to poznal, že ge přı portugalskŷch břehách, a suce, kde se řeka Tego, do moře lege.

Na wšwıtě wyprawıl pošly, geďnoho do Madrytu, k ohľášení špangelskému Fráti, gebo šťastlıwě se wráćeni, druheho do Lizabonu ku Fráti portugalskému, za wyproššeni toho dowolenı, by hore (nahoru) až k měšťu řekau Tego se plawiti, a tam moħl dat geďnu loď ponaprawiti.

Gebo prosbě bylo místo dano; bez meškání tedy se tam plavil.

Sotwa se powěst, o příchodu tak pamatné lo-
di, w Lizaboně roznesla, gať wsecko, co nohy
mělo, k přístawu běželo. Břeh hmyzl se lidmi,
žela čauny, nebo každý žádostj harel, toho diw-
ného muže spatřiti, který tak mimorádně předses-
wzeti ku koney přiwedl. Sedni děkowali Bohu za
to štěstj, gegž mu k tomu propugčil; gini wzdy-
chali na nestěstj své wlasti, že tohoto mimorád-
ného muže zlé seznala, a od sebe odstrčila.

Sám portugalský král, nemohl mu nyní swau
wážnost zapowěditi, ačkoli boleštně chtil, že Spanz-
gelské krágině, skrze tohoto gedineho muže, na
mocy a bohatstwí welice přibude, ktereho on sám,
od possitelých radců obkličeny, beze wšsi rozwahy
zapowrhl. Swému lidu poručil, gemu wšemoz-
nau uctiwost prokazowati; rozkázal mu a geho li-
dem, občerstwenj podati; psal sám k němu gedem
zawázanostj plný list, a posyl ho za geho nawšstiz-
wenj. Kolumbus pospíchal, žádostj geho dosti
wčiniti, a gať tam gest přišel, musylo mu celé
komonstwo w vstretu giti. Mezj rozmlawáním
sám král na tom stál, aby s přikrytaw hlavau,
a sedě mluwil; při wyprawowání pak, o wčine-
ných wynalezení, wkazowal to nenpatrněssi, hned
želenj, hned podiwenj. Kolumbus naproti to-
mu, s mirnosti tu radost požíwal, když totiž to-
těch dworanů, který před tjm nad nim, gako mi-
zerným projektantom, nos wřiwowali, skrze blesk
swých wčinků, zmatených a zahanbených býti spatřil.

Král vsylowal ho skrze welice pochlebne sliby
pohnauti, aby do geho služby staupil; než nadar-
mo! Polowich swého králowstwí mohl mu slibiti!
předce by ho nebyl mohl we wěrnosti, naproti to-
mu dworu, gemužto swau službu gednau oběto-
wal, ani gen na gedno okamžení, klátjchho wčiniti.

Matka. Slechtně!

Otec. Když se nehyctiwěgi odebřal, a potřeba
né ponapraweni své lodi dořonal: šel zase pod
plachtami, a právě k tomu špangelskému přista-
wu weslowal, odkud byl odstřčil. Patnactý den
byl měsíce března, gaž tam šťastliwě přišel, když
we wšsem, sedm měsíců, a gedenacte dnj, pryč
byl.

Nečegme ho giž, po tač dlahé a obtížné ce-
stě, sobě nehyřw poobpočinauti; zytřa budete tu
řabost mřti, geg widět wyřtaupiti.

Perr. To byla zase obzwláštnj rozprávka.

Devátá rozprávka.

Artikuláš. Nemáli Kolumbus, mily Otče, na zem wystaupiti?

Otec. Brzo Artikuláši; ale prvé musyts ho widěti, do přistawu Pálos, wběhnauti.

Sotwá powěst o bliženi se geho lodi zawzněla, gať wšickni obywatele tobo mjsta Ě přistawu běz želi, aby se o prawdiwosti, té obweselugjeh powěsti, vlastnyma očima přeswedčili. Gaťz pak spatřili, že tomu tak gestit, a ldyž loď gíž tak blizko přišla, že gedem swěho syna, druhý swěho bratra, třeti swěho přátele, čtortá swěho manžela na podlahy poznali; bylibyste slyšeli, gať weliké obecne weselé prořikowání, powětři naplnilo; bylibyste widěti, gať tisycy pro radost se tresfuchy ruce, Ě přigetj těch přemilých přichodjeh rozestřené, tisyc a tisyc sladké radosti sly, Ě wjtání gegich, wylité byly!

Ted wystaupil Kolumbus na zem, pozdraven hřimánjm kusů, slawnym zwonenjm, a wšec obecnym radostnym plesaním hauffného lidu. On docela skrze tu, gemu wčinenau čest Ě pých nepowzbužený — za neyprwnejší swau péč uznáwal, weregne wklázati, že wšedka chwála, šťastliwého wywedenj geho předszewzeti, ne gemu, než Bohu přináleží; oddal se tedy hned na cestu Ě tomu chrámu Páne, w kterém před swym odgetjm Ě Nepowyššim, za pomoc wolal. Geho cesty towag

ryššowé, a to množstw, w sláwné procesšy ho tam sprowázelo.

Když tedy wěregně té powinnosti, wděčnosti naproti Bohu, dosti učinil; dal se na cestu do Barcelony, gednoho města w —

Mikuláš — w špangelské Katalonji.

Otec — kde w ten čas sám král a králowna, swüg dwür měli.

Jan. Šlysseloh se, kdeby Pinzon byl zůstal?

Otec. Dwssem; ale powěsti o něm se nerow-
nagj. Někteří prawj, žeby hned po přigeti Kolumbuše, byl podobně k přistawu Pálos přis-
stal; ginj pak naproti tomu, wyprawugi, že před
tjm giž několik dnj, do Galicyi gest přišel,
hned se na cestu wydati chtěge, aby tu přigemnau
powěst o učiněných wynalezeni, neyprwe ke dworu
přinesl. Král ale, gať se prawj, dal mu wzka-
zat, se prwe nevkazati, ažby se to w společenstw
Admirále, státi mohlo; a nad tjm, že se teň ne-
zmyslnj muž tak rozžlobil, že w tom okamženi do
nemocy wpadna, w málo dnech ducha wypustil.

Jan. Štašťliwau cestu, Pane Pinzone!

Pawel. Na druhýkrát nebud tať zproněwě-
řilj a mární!

Otec. Šistě nynj w srdecy swém, giž lepšj
bude. —

Kolumbus widěl na wšech místach, kudy
geho cesta šla, nescišlnj šběh lidu, ze wšech sau-
sednjch okolj, a šlyšel swé gméno z wst do wst s
podiwenjm ljtati. Naposledy přišel do Barcel-
lony, kde ho král a králowna taužebně očekawali.
Celé komonstwo musjlo mu wctiwě w wstřety giti;
a wlice tať byly s lidmi naplneny, že mu sotwa

cesta k průchodu, otevřená zůstala. To tážení stá-
lo se v následujícím pořádku.

Nejprve šli ti Indyanové, kterých z těch, skrze
něho vynalezených ostrovů sebau vzal, ve vlast-
né gim nadhernosti (auprawě). Za nimi se wšse-
cko neso, co ze zlatých ozdób, zlatých plechů, a
zlatých zrnek sebau donesl. Potom následovali ti,
genž průby zboží přirození, wnowěnalezených kra-
gů, nesli; jakožto swazky bawlny, plné trubky
Amerykanského pepru; papáussky, které na títi-
nách, pět v dwadcet střewjc dlabuhých, neseni by-
li, wycpana Amerykanská zwiráta a ptácy, jako
v hognost giných, w Swropě nikdy gessťe newida-
ných wěcy. Naposledy dal se Kolumbus spa-
trowati, který wšce; jako wšsecko giné předesslé,
oči těch vžasnuthých diwáků, po sobě obrátil.

K provázání gemu zvláštnej wctiwosti dalš
Gegich král: Gasnosti, gedem nádherný trůn, na
obecném rynku postawiti, kde na neg čekali. Ted
se gim blížil, a mjnil, podle tehdašsijho obyčeje,
v nob trůnu kleknouti, gaž mu král swau ruku k
poliběnj podal, a poručil, aby se gemu k boču,
na gednu k tomu chli přihotowenau stolicy, vsa-
dil. A ted s mjrnau wážnosti, obširnau zpráwu
oddal, o wčiněných wynalezení, a provázal ty pa-
matné průby, které ze zboží těch kragů, sšebau
bhl donesl. Dwúr, a wšstični genžto ho lyšseti
mohli, zděšly se.

Gaž Kolumbus swau rozprávku skončil,
Kleky obědwě Gasnosti, a s nimi celé to množ-
stwi shromážděných diwáků, a děkowali Bohu, že
se této paměti hodné připadnosti, která se zdala
pro gegich Špangelskau zem, tať wšborné wžitky
ššebau nésti, w gegich časnyh státi dopustil. Na
to byl Kolumbus; tau newybledaněgšji cti
obšhpan. Wšsecko se wěregně potwrdilo, co se mu
před geho odchodem, na odplatu přisljwilo; on, a
geho celá fámjlie, byla do stawu zemanského wy-

zdvížená, a královské kráľ vygezdil, musyl mu ten přemily Admirál po strane gezditi; gedna čest, kterážto se posawad žádnému, gen knížatům z královské famjlie, za podil stála. Co ho ale wíce, gažo toto wšsečo obradowalo, byl ten královský rozkaz, aby se bez meškání hned gedno celé lodstwo, z druhé cesty, pro něho přistrogilo.

Strogeni a chystání toho lodstwa mezy tím, s takowau horliwostí konané bylo, že w krátkém čase sedmnácte, z částky dost weliké lodi, při Rádnyru, k plawbě hotové stály. Tá žádost, bohatstwj a čest sobě nadobytí, přilaudila newěřitelné množstwí lidu, rozličného řádu, kterj tu cestu konati, a z částky w těch wnowě nalezených zemích se osaditi wínsowali; Kolumbus ale negsa w stawu wšsech s sebau wzyri, wnbřal z nich tisíc y pět sto, a pečowal o to, aby ty lodi se wšsemi potřebnými wěcmi, gaž k cesty, taž y k založení rozličných Koloni, (vsád) zapotřieny byly. K tomu přináleželo množstwí rozličných nástrogů; taž některé w tom nowém swětě neznámé zwirata, totižto kone, osly, kráwy a t. d. Naposledy ze wšseho Ewropegského obřli, gažo y semeno rozličného zeli a zrostlín, o kterých se dosmýwal, že se pod onym prauhem (nebem) pozdarí.

Wněwadž ale wždy gestě toho mylného byl domněni, žeby ty od něho wwnalezené krage, částky z Indjů byli, ktera se wedlé geho zdání, až postud rozťahowala: tedy pro rodilnost od té, gíž před tím známé Indjů, dalo se jim gměno Západnj Indjů; nebo, aby se z Ewropy tam přišlo, musylo se k záwadu wěstowati. Naproti tomu tá oprawdowá Indjů, do ktere se na wychod šlo, byla od tohoto času Wýchodnj Indjů nazwaná.

Krystýna. Celá Ameryka ale negmenuge se Západnj Indjů?

Otec. Ne; nyní pod tímto jménem obfahugi se gen ty Amerýkanské ostrowy, Etere w té weliké Merýkanské zátoce lezi.

Když již wšsecko k odchodu hotové bylo: tedy šlo to lodstwo pět y dwadécáteho záři z Kadyru pod plachtami. Kolumbus opět běh swig neyprvé ku Kanárským ostrowům zprawoval, a páteho října tam kotwy wyhodil. Tu nabral čerstvé wody, dřiwj, a gessťe některá zwiřata obzwláště swine. Thto odtud wzaté swine gsau předkové wšsech prasát, Etere nyní w Ameryce žijj.

Bohumil. Ale mohli tam potom gessťe, y gine swine přigiti!

Otec. Máš pravdu Bohumile; Amerýkanská prasátka tedy nech sobě pro swau starau posslost mnoho neofobugi; nebo Edo zná, gako tomu gest. Nerozumným zwiřatům mohlaby se táto bláznivost, gestliby jí schopna byla, odpustiti; Edyby ale některý člowek tať chtěl býti hlauupým, a w tom sobě něco zakladal, že od zwláštěnjch a sláwných předkůw pochodj: tedy tomu wbohému nemocnému, musylaby se žila na čele otewřiti, aby zase k rozumu přigda, naučil se poznati, že se on skrže to, poněwadž geho předkové sláwnj byli, ani gen o neymenšj penz, lepšjím nestal, gako ginj lidé.

Za dwadecet dnj, učinili tuš cesty 800 mořských ml. Tať se gjm při tom málo pamětihodného přibodilo, že wám nic wědenj hodného na plac přiwěsti neznage, hned ge na zem wystaupiti dopustim.

Byl druhý den listopadu, a tať gen dwadecet y šest dnj po gegich odchodu ze špangelské zemi, galk kotew při gednom ostrowu gest wywrhli, kterému Kolumbus gmeno Domínika dal, poněwadž ten den, w němžto se wynalezl, právě neděle byla, genž se latine Domínika nazývá.

Karl. Menili to geden z těch malých Antyly-
tických, aneb Karibických ostrovů, které
nyni Angličanům náleží?

Jan. Dvsem; popatř, tuž leží! On patří k
ostrovům větra.

Frantisek. Co gsau to za ostrovy?

Otec. Wysvetli mu to Jene!

Jan. Pohled, Frantisku, tu leží geden celý
řád ostrovů. Když w gistých časch východnj wjtr
sem fankati počíná, tedy se zmerkowalo, že nej-
prw k těm hornjm ostrovům, a potom k dolnjm
přicházíwá. Proto ty hornj nazywagi se ostro-
vy větra, ty pač dolnj, ostrovy pod vě-
trem.

Otec. Poněwadž se tu pohodlně místo k vo-
wrženj kotwy nenalezlo: odplul tedy Kolumbus
odtud, a w krátkém času nalezl rozličné, z částky
dost obširné ostrovy. Nejzvláštnejší z nich byli
Marygalante. —

Jan. D těch gsme se gessť w Geografii ne-
věili.

Otec. Nynj tedy ho zaznamenáme. Patří
Francúzům. — Dále Gwadalupě, genž posaz-
wad —

Bohumil. Také Francúzům přináleží!

Otec — a kterému Kolumbus to gména
dal, poněwadž byl gistým mněškům, gednoho prá-
wě tak nazwaného Kláстера w Spangelské zemi
přislíbil, že někde geden wynalezeny ostrow, po
místě gegich bydla, nazuwe.

Dále Antygua —

Ferd. Který gest nyni Angličanůw.

Otec. Dále Portoryko, kterýmž až po-
tud, gako znáte gessť Spangelowé wladnau; naz

posledy ostrow St. Martin, ted od Angli-
canů w opanowaný.

Na Gwadalupě spatřili gedben zvláštní
pád wodn, z gedné příliš wysoké spicaté skaly,
gehožto chresticn hlucení, tři mile vzdali, se sly-
šelo. Z počátku nebyl tam žádný z lidí k spatře-
ní, poněwadž své chalaupy zanechawšše, byli do
hor vtěkli. Naposledy přiwědli wyllant Spange-
lowé dwa pacholky, kterj k wyrozumění dali, žeby
nebyli na tom ostrowu zrodili, nýbrž od geho oby-
watelů, ze sausedního náshlně uchwácenti. Hned
na to natrefili y ná šest žen, žalostně za pomoc
prošly, nebo podobně gate, a k wěcitému man-
štwi, odsauzeny byly. Od těchto se dosáhla ta
brozná powěst, že obywatelů těch ostrowů, své za-
gate mužského pohlawi, magj obyčej pečy a ztrá-
witi, ženské pak otroctwí podrobiti. Gať onino
pacholcn, tak y ty ženy, byli na gegich welkau
prosbu, s sebau wzati.

Při ostatních ostrowích, nalezl Kolumbus
to potwřzeno, co mu tyto ženy, a před tím již
y lachě Gwakanabary, o wálečných a tyran-
ských obyčejech (mravných) tohoto národu byl roz-
právěl. Wšudy téměř, kde wystaupiti chtěł, ne-
prátelsky byl přigaty, a wšudy nalezl znaky toho
nelidského obyčejce, své zagate nepřátelů, na způ-
sob lapené zwěřin, gisti. Toto, a ten winš, ty
na Hyspanoli pozůstale Spangely, swým
přichodem obradowati, pohnulli Kolumbuse,
ne dlabo se bawiti při těch, které nalezne, ostro-
wích, poněwadž každá prába, s domachmi obywa-
telmi, do pokogného gednání wstaupiti, byla da-
remná. Wospissil tedy s swau plámbau, a wřissel
dwadcátého šestého tobože měsíce šťastliwě k Hy-
spanoli, a syce k gednomu fragi, kterj gen-
asý den cestý, od té tamže wystawené pewnosti
Natiwidad, vzdaleny byl.

Gedni na zem wyslani Spangelowě wrátili se se s̄ tau neočekáwanau powěsti, že na břehu mrtwa těla dwau mužů, powrazy z lůka na hrdle, a na gednom dřiwj, w způsobu kříže, ypewněna nalezi. Swropčaněli, čili Indyanowě byli, rozsautiti sy netraufali, nebo pro porússenj gíž t̄ poznání nebhlí.

Tato powěst zawdala Kolumbusowi příčinu t̄ tesklivému se obáwanj, Eterehož wyswětlení na gistro obložiti musyl. Welmi nepokogně tedy tu noc ztráwil, a gať nable se zastkwěl den, pospissil, aby se o důkladnosti neb nedůkladnosti toho, čeho se obáwal, vlastnima očima přeswedčil. Gaťž na whssku Natiwidad přissel —

Karolina. Co pať to znamena?

Otec. To znamena, že geho lodbstwo proti tomu břehu bylo, na Eterem ta malá pewnost založená byla. Rozpomínášli se, gať gsme gednau na břehu západního moře byli? Denjli prawda, že se moře zdalo gaťoby t̄ wrchu giti?

Karolina. Ano, kdž gsme gestě při samem nebhlí, práwě se zdalo, gaťoby weliký, weliký wrch bylo.

Otec. Hle Karolina? Poněwadž se moře na způsob pahrbka zda powyssowati: ta geho částka, genž se z břehu widěti může, gmenuge se whsska (whsost) moře.

Sotwa že Kolumbus na whssku Natiwidad přissel, gať spěšně do člauna skočil, a t̄ zemi wsslowati poručil. Ale gať welké geho zděssenj bylo, kdž při swem přichodu, ani těch pozůstawených Spangelčanů, ani tu, skrze nich založenau pewnost, toliko něktré zriceniny, otrhané ssaty, zlámanau zbrog a nástroge nalezl. Tento pohled wsscko mu powěděl, a t̄ gistešsimu se gestě přeswedčenj, o smutném losu těch zmiznutých kolonistů (osaditelů), nalezli se něco opodál deset

mrtvých těl, která znáhy zamordovaní ukazovala.

Mezi tím, gať lož těchto nestřastných želeli, a nejmětšji částka na to myslila, gaťo se pro zmořdomání svých vlastenců, nad domácími obyvately pomsti: blížil se k nim bratr *Gwałana baruhó*, a odemýdal důležitau zprávu o tom nestřesti, které *Evropěské* obyvately potkalo. Důležitost té pověsti w nasledujcym záležela:

„Sotwa že *Kolumbus* odplynul, hned zapomenulo pozůstale mužstvo tu rozumnaú radu, a před geho odchodem wydané rozkazy, gaťo se magj zprawowati. Na místo toho, žebý skrze wldné a práwé se chování, obyvately té země, při té velké počestnosti byli zadrželi, kterau gednau těch blížich mužů, gaťo nebeských hostj ctili: dopustili se hned po odgiti *Admirále* takowych wýstupků, a takowé nespráwednosti, že *Indyanové* odtud mohli poznati, žebý oni ne gen nic lepšji, nybrž geště horšji byli, než ti náčernj lidé. Ten, gaťožto gegich zprawce zanechanj oficyr, pokušyl se ge na vzdě držeti; ale oni, ani na geho nawominání, ani na geho prosby nic nedbagice, zapowědli mu poslušnost, taulali se, řazdy sam pro sebe po ostrowu, a promodili laupezřstwj a násylj. *Nešťastegi* wpádali do krage kacyka z *Cybaó*, pro to tam se nalezajich zlato. Tento, skrze gegich rozpustilé se zprawování rozdráždenj, chopil se naposledy y s swym lidem zbroge, přepadl ge, a poněwadž řazdy osobitně bez starosti se taulali, zabil některé z nich, obkličil na to wemnost, a zapálil gi. Gedna částka *Evangelčanů* padla w hránenj wemnosti; ostatnj pať chytégice na gednom člauna vtecy, smrt swau nalezli w moři.“

Wyprawugich přidal geště, že geho bratr, kterj při wšstí wblíženosťi, gžto mu *Spangelowé* činili, předce byl gegich přitelem zůstal, pro ne se ozbrogil, ale z gednoho potřkanj s *Kacykem*

z Chba o gednu ranu odněl, na které až dotud ležj.

Mužstvo Kolumbusovo bylo náchylně, na pravdivosti, této ostatnj částky wyprawowanj pozchybowati, a žadalo, nad wšecky domachmi obywatelj, krawawu pomstu wywěsti; ale Kolumbus gsa moudry a lidsky, gegich pomsty žádostj wému předsewzeti nepřiwolli. Raděgi hleděl wšeck přeswědčiti, gakby k bezpečnosti, té, na tom ostrowu, znomu založenu byti magich, Kolonye potrebi bylo, žebj se to stracene dobré domněni, a ta počatečnj dauměrnost domáčch obywatelů, natož lič mozně, zase wyžyskala, a protož wšem a Kajdemu laskawě proti nim se chowanj, poručil.

Sám nawštíwil kachka Swatanahary, a wskutku ho našel na gedné dosáhnuté raně nemocného, ktera ně z Europegské zbrogi, nhybrž z gedné dřewené stawly, ždala se pocházeti. To nepřeměněné wěrnostředně se zprawowanj kachka, mluwilo za prawdu geho wyprawowanj, ktere se s tau prwnj zprawawu, skrže geho bratria oddanau, dočonálně strowalo. Také wšylowal kachk geg na wšemožnj způsob, o nepřeměnitědlnosti geho přátelkch wmyslů wgistiti, a obdarowal ho s 800 malými mussly, w kterch Indyanowé welkau cenu zakladali, dale s sto zlatými plechy, s třemi tyřewičnjmi kůry plnjmi zlatych žruet, co wespolek okolo dwau sta liber we wáby mělo; zač gemu Kolumbus podobně mily dar, z Europegskch bříček záležegich, učinil.

Potom wědl Kolumbus swäg lid, do pohodlněgšjho a spolu zdrawšjho ošoli, aby se tam, bljzo wšteku gedné malé řeky, pořádně wpewněné město založilo, w kterěmby ti pozůstati magich, prawě tak pohodlně, gako bezpečně, bydlo měli. Žadnému nebilo dowoleno při této prácy zahálčiwým byti diwákem. Powstalo tedy, skrže spo-

lečné slyti tolik rukau, w krátkem času to první
městečko, které Ewropčané w novém světě wysta-
wili; Kolumbus pak ke cti své Brálowny, dal
mu gméno Gezabel.

Desáta rozprávka.

Otec. **P**ri stavěnj města Gezábel, měl Kolumbus bog s tishce težkosti, které gen takowj duch, gako geho byl, mohł přemocy. Geho spangelowé, od přirozenj gij k lenivosti nashlyni, pod tymto horlym nebem (p्राहम) bylj tym nezpůsobněgšj k dodržujcym pracem, které přičinenj žadaly; reptali hlasitě na obtížnosti způsobu toho žiwota, gehožto potrebu nepředwiděli. Dni byli sem přišli, s tím nebhogněgšim očeláwáním; slibowali sobě strasně weliké poklady, a zahálčiwé pohodlné hodowánj: teď pač měli den po dni w palčiwé slunečnj horkosti, gako nágemnjey pracowati; gakowj rozdíl!

K tomu přištaupilo nezdrawé powětří, genž oslabenj a nedůžiwosti působilo; k tomu se připočil pomalu w obtížnj nedostatek, mnohych potřeb žiwota, bez kterych ti Europegštj rozmazancy, byti se nenavčili. A ti zlatj wrchowé na které třěfiti sobě slibowali, kde gsau byli? Ani jim gen doptáno nebylo, ge wyhledati, nebo ten nevfstupnj Admirál, se wšj moč chtěl své město dočlonané spatřiti, prwe, než jim dowolil wnjtrnosti té země nawšstjwiti.

Samé přičiny k nespořognosti, která s každým dnem wětšj byla, a naposledy dozrála w k spřisahání se, proti žiwotu Kolumbuse. Na štěstj byl ten ohen zgewenj, gač gestě gen w popele

dautnal. Zmocnili se plavodcům, počutowali se z nich některi, některj pať se poslali do Špangelské zemi, aby se tam saudili. Prošhl spolu krále Kolumbus, aby mu gestě wjce z lidí, a nowau zásobu potravj poslal.

Pro wyrazení nespokogné a bauřliwé myšli swého mužstwa, s gednau geho částkau táhl do wnitrnosti toho krage. Při tom měl také gedn postranj cyl; chtěl totižto domachj obywatelům spolu přednosti, Šwropenskeho wálečného lidu wřázati. Z té přičiny poručil swemu haufu wewozgenškém pořádku (pluku) s rozwinutymj praporcy, a s wogenskaj muzykaj wyřáhnauti, a zwlásťe swé gřzďe, rozlična pohybowanj činiti, co Indjanj P vřasnuti přiwedlo. Zito gestě koně nikdý newiděli, domnjwali se tedy z počátku, řebj řun a gezděc gedna byla bytnost; můžete sobě mysliti, gať tato z polowice lidská a z polowice howadská potwora, mustrla se jim štrastlwa řdati. Řej wjce z nich, gať se špangelowě špatřiti dali, wřekli do swych řhalaup, domnjwajce se, gaťby tu bezpeční byli, řdyž přistup ř nim, řřeklymi trřinami přiwřeli!

Řa wřdčů cestj, wřzali se něřkolik Indjanů, z krage řacyla Šwakanahary. Řokolikřtřkolitřto při řáženj swém, ř některé řhalaupy swych wlastěncům přišřli, wěřřli tam beze wřřech okolo řřegnostj, a wřřeřko, co w nich naleřřli, gaťo swau wlastnost wřřli, naproti řemu wlastnj řospodářowě řhola nic neměli. Řdalo se, gaťobj řěmto dolu myšřlnym lidem, geňž se řnad řotwa řdy wřdělř, wřřeřko řjm wřdělř, šwolečně bylo. Gať řařanbugich přřklad pro wřřernych Šwropčanj!

Řo řáženj řřlo, do onoho, na žlato řohatěho krage řybaor; a řať byti naleřřli, gať o něm domachj obywatele wyprawowali. Šřce tu řádne žlata řaně (dole) otewřené nebyly — nebo Indjanowě sobě řolř řřacy nedali, ř wřřledanj gednoho

řova, kterého žádný vžitěk činiti neznali; ale w každém potoku nalezl se zlatý písek a zlaté zrnka, které voda z vrchu odtrhla (wymyla), a s sebou domácela. Dostatečný důvod, žeby ti vrchové také, neybohatši žily na zlato obsahovali.

S tauto veselau pověstí, wrátili se zpět do města Sezabel, Edy; Kolumbus prvé w tomto zlatém kráji, gednu Sytadelu postavil, a několik lidj k osazení tam zanechal. Při svém ale návrazení, nalezl tu mladau Kolonyi, w tom neyhoršším položení. Potrava byla takměř docela ztrávena; k zdělaní pole neměli ještě potřebný čas, a ty, w těchto pasciwých nezdělaných krajech, panujecy morní rany, melice se byli rozmohly. Wšickni očekawali, že w krátký čas, aneb skrze hlad, aneb skrze nemoch, zniwočení budou; všickni vzdychali na swau bláznivost, že štěstí, vlast, a zdraví obětowali, aby pod chým nebem, (praubem, pásem) pro hlad a bídu zahynuli; všickni proklínali původců swého trápení, kteří gich, slawným wypsáním zvláštností toho nowého kraje, osidlených, k tomuto nestlastliwému předsewzeti pobli. W sám ten že Espangelska wzatý Pněz, postavil se s předu těm nespokojným, a w tom neytrpkejším nadhazování a proklínání, swau zlost vykřičel.

Na štěstí baurka tato, první nebyla na srdce Kolumbuse, kterau wystalo. Jeho posawadní zkuffenosti, obohatily ho opatrností, a ta častá nebezpečnstwí, gimžto poddan byl, takowau stálostí, kterau žádná průba nepřemohla. Postěstilo se mu y w tenkráte, to zbaurení vtístiti, a potog přinawrátiti.

Šak náhle to dořonal, zawřel y sebe, k nowému wynalezení wyběhnauti. Odewzdal proto zprawování nad pozůstalými, swému bratrowi. Don Diego wi.

Petr. Geli to ten, kterého byl do Anglie k té zemi poslal?

Zan. Ten se gměnowal Bartoloměg.

Otec. Káležitě; Don Diego byl jeho druhý bratr.

Frant. Proč se pať wola Don?

Otec. To slowjko Don, právě se tak klade w Spangelské zemi, před gměna předních, jako u nás ta litera z, aneb slowjko ze, před gměna zemansků: t. p. rotje z Budjna, ze Sarwasse a. t. d.

Columbus tedy opět odstrčil, s gednan wellau, dvěma malýma lodmi, aneb barkami, do moře, a wesslowal na wychod. Neppamětibodnějšj wynalezení, které na této nové cestě učinil, byl ostrow Jamajka.

Zan. Genj nyní gestit Angličanůw!

Otec. Ten gisty. Po dwrzení kotwy na wstky toho ostrowa, poslal člauny s ozbrogenými mužstwom k břehu, přistat sondirowati.*

Karol. Co gest to Otčejku?

Otec. To gest, měli na rozličných místech olowných whoditi, aby zkusoli, bylaltby woda k zdržanj lodi, dost hluboka. —

Tito člauny, spatřili se hned obkličenu býti, od množstwj člaunů, ozbrogenými Indjany, plných, kteří se proti wili, gegich k břehu se připlazwenj. Poněwadž se tyto neschastnj, skrze dobrotu nemohli pohnout, k odstaupenj od swého předsawzetj; pozdrowili ge tedy děstěm střel, na čej se hned do wteku dali.

* Když němcy takowato czty slowa přigimaj, mohau ge y slowacy wžíwati.

Bohumil. Snád Špangelowé gestté žádně ručnice neměli?

Otec. Tehdáž vžitel obnimé zbrogi tak obecný nebyl; nehwjce tedy z wogaků musyli sobě kuffemi a štelami pomáhati.

Poněwadž ten přistaw prospěšný nalezen byl, tedy **S o l u m b u s** přistawil, dal lod polepsiti, a ostatnj čas obrátil k ohledani toho Frage. Powaha geho, zdala se mu gestté zwláštnešsi byti, gako **H y s s p a n n o l i**. Neobmestlal také y tento ostrow, we gměnu **G e h o k a t h o l i c k é S a s n o s t i**, opanowati.

Frantissek. A kdo ge to?

Dawel. Neznášli giž Frantisku, že se král špangelšy tak gměnuge?

Frantissek. Ach, owšsem!

Otec. Odtud odplynul do **S u b i**, a syce w tom wmyslu, aby ohledl, geli tento giž před tim škrze něho wynalezeny Frag gen ostrow, čili částka pewné země. A ted počal se ten řád bjď a těch nebezpečnstw, s kterym wšse to, co posawad wyštal, sotwa crownané byti zaslaužilo. Hned musyl ty neystráštnešsi bauřky, w neybezpečněššich, gemu docela neznamjch pomorjch, podstau piti; hned se spatřil od wysokych skal a melčjn zawrenu byti, Etere geho lodem, každé olamženj zahynutim brozyl; hned y w skutky wběhl na melčiny (plytkosti moře) a lodi při tom tak zděras wely, že sly celeho mužštw, Eterj wstawicně s pumpowanim zaměstknáni byli, sotwa stačily ge na wrchu wody zadržeti; hned trpěl se swými towarjšy hlad a žijen, a kdž gim dobré štěstí, někde málo potrawy přihodilo, on byl ten neyposledněšsi, Eterj se občerstwil, nebo w každem zlem položenj, wice pro swüg lid, než pro sebe samého pečowal; hned musyl s nespořogností a zausalštwim swych towarjšů bogowati, Eterj mu

tím nepřipěsším nabazováním odplacovali, co pod jeho zpravau vyšali, ačkoli on sám každý nedostatek a každou neřest s nimi dělil. Představte sobě, milé děti, toho velkého muže, ve všech těch strastech, gať on vždy s weselau twáří, pln gsa spokojnosti a daufanliwosti tam stojí, a swým zaufagickým towarýšům, slown y příkladem, zmužílost a naděgi, wlewati vsoluge; a saudte z wasšeho chtení, nensli prawdiwé, co někde geben starý spisowatel prawj; že není wětšjho na zemi diwadla, gaťo gednobo znamenitého muže widěti s odporným losem se potýkati?

Při rozličném břehu přistawování, kterč na Kubu činil, zkusyl od domácích obywatelů, žeby ta země, w skutku byla ostrowem. W některých okolich geho, tolik ptáků a motylů se nalezalo, že se pro ně, při neygasnějšim nebi slunce spatřiti nemohlo, a dĕn, gaťo při neyčernějši powětřicy, zamračen byl. Na půlnocnj straně toho ostrowa, nalezl moře, nescislým množstwím, malých a nžkých ostrowů posáto, které oběcním gměnem wssecky, záhradau Králowny nazwal. Mezj těmito natrefil na gedem čloun rybářů, gichž to lowenj tať mimorádné bylo, že zaslauži wyprawené byti. Dni k tomu vjžwali gisté ryby, we welkosti herynka, genž se Rewes gměnuji, a mají welice ostře zuby mjti. Těmto na ocas wázali gednu nit, kterau ge do wody hodili. Gať náhle tyto na ginau trefily rybu, owěšly se swými zuby na ni, rybáři ge pať s tauto laupeží wytašli. Spatřilo se, že na tento způsob, y sto liber těžkau korytnáčku (želw) lapili, w gegjžto stigi takowa ryba, své zuby tať mocně zasekla, že se y s nj mohla wytahnauti.

Gať náhle ti rybáři, ty k nim přihnucy člouny vhlídali, kynuli jim rukami, gaťoby se známými prácy měli, aby málo pozůstali. Wčinilo se jim k vůli; řdyž pať tu korytnáčku lapili, přišli sami od sebe na loď Admirála, aby mu s

zle působiti; nýbrž, že král špangelský, jeho pan, gen proto ho sem poslal, aby spatřil, zdaliby se w tomto Kráji lidé nalezali, genžby se wespolek obrazovali, tak, jako se o Karaiých pravj. On, že má rozkaz, ge od toho nelidského obnčcege odvčiti, a o to se wynasnažiti, aby wšickni ostrowané, w mjrj a pokoji žili.

Při wyswětlenj Kachlowi této odpovědi, tak ho pohnutého widěti, že slzy wyléwal. Dal na to Admirálowi odpověditi: gestliby ho láska k manželky a P dítčkam nedržela, žeby rád s nim do Špangelska šel. Gať se mu některé dary podali, přigal ge s mnohým podiwenjm. Potom se hodil na kolena, několičrát se ptage, zdáli títo lidé s nebes dolů nepřissli?

To wstawičné nadpřirozené přisylenj ducha, w kterém se Kolumbus dnem y nocj nalezal, počalo naposledy, ty neynebezpečněššj následky pro geho zdrawj zgewowati. Wpadl do stawu wplného zemdlenj, které mu spáti nedowastilo, a w krát-Posti ho y paměti zbawilo. Měli tedy příčinu na geho ozdrawenj zauřati, a protož, gať gen mohli, pospřssiti zpět do Sezábeli.

Mezj tjm, připravilo tuto opatrowánj boží pro něho, gedno radostné diwadlo, které lepe, nežli wšecky leky, geho předešle zdrawj, přinašwrátilo. Nalezl totižto při swem přichodu, mimo nadánj, swého nymileššiho bratra Bartolomége, který mu, tu ze Špangelska wyžádanau pomoc na lidech a potrawy přinešl. Dwognásobnj příčina geho radosti, genž se lepe čtiti, nežli wysřati dá.

Telch třinácte roků bylo minulo, gať ti dwa bratrj, které se srdečně milowali, poněwadž od mladi gednaké naklónnosti, a dary přiroženj měli, rozlaučeni byli, a geden o druhem nic neslyšeli. Můžete sobě mysliti, gať oni sobě do rukau padli?

Bartoloměg, gaž známo, hledal své štěstí v Krále Anglického, a byl tak šťastlivý, že se jeho předložení schválilo, a k wywedení jeho přisvolilo. Konal tedy cestu zpět do Spangelské zemi, aby tuto wyžádanou powěst, swému bratrowi doněsl; we Francouzské zemi ale zkusil, že jeho bratr to giž wywedl, co on s nim spolu powěsti chtěl. Pospíšil tedy s swau cestau do Spangelska w naděgi, že bratřa swého gestě tam nalezně, aby aspoň drubau s nim konal cestu. Pos ale tak chtěl, že jeho Krystof, zase byl odplynul práswě gaž on do Kadyru přišel.

Byl do dwora powolan, a se wšim prowlázanjm cti přigat, Pterau zaslaužilemu bratrowi, toho swětawynalezntěli, podlužni byli. Gaž pak powěst o zlem položení Kolumbuse, a jeho prosba o rychlau pomoc, přišly: Bartoloměg byl k tomu ustanowen, aby mu tuto pomoc doprowadil; a Bartoloměg pospíšil na Příblach bratrské lásky, to tak wzáctně dilo ku koncy přiwěsti.

Někdy příchod jeho nemohl wyžádaněgši býti. Nemoc Admirále, a ten nebezpečný staw věch na Hyspanyoli, učinily přítomnost tak rozumného, smělého a drabého bratřa Patakowému štěstí, bez Pteréhoby nepochybně Kolumbus a jeho celá Kolonye, byla stracená býwala. Ale toto beznaděgné štěstí působilo patrně jeho vzdraweni, a položilo ho spolu do stawu, to blizké zahynutí jeho mladé osady (Kolonye) odwrátiti. W jeho totiz nepřítomnosti wšedlo sšlo na opač. Dvě třetiny byly obět těch, pod tímto nebem (prauhem) obhyčgně panugiech nemocch. Ten, gemužto Kolumbus nehywěšši zpráwu nad wogacy byl swěřil, (Margarnta buď jeho aměno) zůstal buzičem, a poněwadž chl swüg nemohl obsábnauti, na gedné lodi s Pátre m Boyl, wčastnikem swého zbaurení, do Spangelska vtekl. To pod jeho zpráwu býwalé wogsko, w malých haufich, po

Fragině se rozptýllo, a prowobilo na rozličný způsob, křivdy a násyly naproti těm dobromyšlným ostrowanům. Nad tímto naposledy rozhněvaní, zpikli se w hromadu, a mnoho ze špangelů sem y tam se zaulagjchch pomordowali.

Samé nešťastliwé případnosti, které té nové Kolonyi zabynutím brozily. To mezy tím neyhrě bylo, že ti před tím tak bezpeční a požogní Indyanowé, oči své nad nastáwagjchm gim nebezpečenstwim, otewřeli. Swim posawadním ztussenim powičeni, hledice do budaučnosti, s hrůzau spatřili, že na děšši přebhwaní, těch z počátku tak etených chyzozemcůw, na gegich ostrowu, hlad a otroctwí, neomylně budau nasledowati. Ten lesniwý, zahalčiwý způsob žiwota, který byli zwnětnuti wěsti, a hořké powětří, w kterém přebhwalí, činilo, že velmi maličká částecka (porche) gidla, dostatečná byla k gegich wžíwení. Za přibrstí Magcu, a malo smažené Kasawy, aneb chlebowého korene* bylo wšsedlo, co k swému nashcení potřebowali. Ted pak widj s podiwenim, že jeden gedinký Špangelčan, při gednom bodu wice ztrawí, gačo čtyři z nich jeden celý den. Drželí tedy těchto Ewropčanů za nenashcených žráců, kteří gen proto k nim přišli, že wšsedku potravu w své vlasti ztrawili, a na způsob žízalu přinucenu se byti spatrowali, gine fraginy wyhledati, kdebyswau hladowitost vpologiti mohli. Odtud tu učinili záwěrku, že ta na gegich ostrowu zrůstajich

* Kasawa neb Manjok gest gedna zelina, asy čtyry křewice wysoká, širokými listy a tlustau bilkau. Koren gegi repy se podobí, a gest šest pasců (colů) hrubý. Surowě (šyrowe) požíwaný, gest nechutný a nezdravý; řdný se ale rozklučě, dá se z něho gedna mačnost wytisnauti, z které, na sluney neb obni vsušené, dobrý a chutný koláč, se učiniti může.

potrava, za blaubo stačiti, ge samé, a tyto žra-
we hosti, nahycowati nebude, a tať, že wšickni
w krátkosti, hlad musěj trpěti.

Toť powáženj, a to každodenni spatrowání
těch násylj, která Spangelowé provozowali přes
swědčilo ge, že to těžké garmo, aneb docela sho-
diti, aneb wěčně nosyti musěj. Wěli smělost, o
to prwnj se pokusyti. A tomu chli chopili se zbra-
ně, spogili se pod swými kachly, kachlowé pak
shromáždili swé haufi w geden wěliký zástup.

Tať stály wěcy, gať se Kolumbus do Ge-
zabeli wrátil. Wšicko bylo w zbaurenj; wšec-
ko ozhamowalo wognu, zpuštěnj. Celý národ do-
máchy obywatelůw, kromě gedněho Gwata-
nahary, který wždy gestě Spangelům oddaný
zůstal, byl pod zbrojí, a hotowý, na ten haufes-
čel swých potlačitelůw přepadnauti. Počet gegich
měl na sto tisíce byti.

Kolumbus se vlekl, ne tať nad tím nebez-
pečenstwim, které mu a geho Colonyi nastawalo,
gať raděgi nad tau nesprawedlnosti, (bezprávij)
skrz kterau křestané geho poddani, těch E pologi
hotowých Indyanů, tať popudili. Geho přěná na-
děge, tyto wbohé Pohany, skrze wlidné a laškawé
s nimi oboowanj, E přigetj náboženstwj křestan-
ského náchnlé učiniti, byla přěč, a spatřil se
přinucenu byti, gedno křewěrolitj mezy lidmi uč-
niti, kteří nic wice nebledali, gen swau wlastnost,
swau swobodu, a swig žiwot, před násylnými
laupežnicy, ubezpečiti!

W tomto smutném stawu, nawšstjwil ho onen
wěrný Gwatahary, aby ho o swé spolu-
wtrpnosti a pomocy ugistil: Tento stály přítel
Swropčanůw, přitabl sobě skrze gegich ochra-
nowánj, nepřítelstwj wšech ostatních kachlů; byl
tedy práwě tať z potreby, gať y z náchnlostj po-
hnut, spangelské straně se přidati. Kolumbus

dosvědčil mu svou vzalost; a hned na to oba dva poručili svému lidu vytáhnouti.

A již, děti, připravte se k spatření toho prvního potyčání v Ameryce, jenž bylo počátek všech těch krvavých válek, které potom, laupěžství a ukrutnost v této nešťastné části světa střigily (trovily). Ale takováto pamatná příhoda zasluží, abychom jí zvláštní rozpravku, oběťovali.

Sedenácta rozprávka.

3 Dytregssjho dne prišiel Dtec, w obyčejné hodine rozpravky, s takowym obličegem, ktery zlor muceni vložoval. Dci wšech w taužebném očeká wání byly na něho obraceny, a w tom malem shromaždení panowala tesklivá tichost, kterau pro trbnauti se žádnen neopowázil. Naposledy zwolal Dtec, pohnutým hlasem: —

O milé dítky, proč dnes oponu zpusiti nemohu, aby wám věčně skryl, co se na diwadle toho, P gegjch nesttější wynaizeného swěta, přihodilo!

Alle co gest mi platné to před wami zatagiti? Musíte to předce, skoro neb pozde zkusyti. Nebo hlasně, hlasně po wšechy časy, až do skonání swěta, bude hlas newinnosti a člowčenskwj wolati, a tmi nepřozdněssim potomkům ty neprávosti oznamowati, kterýchž se křestané, naproti swym newinným bratřim, tēm vbožym, wtisnutým, pomoc zbařeným Indyanům dopustili! — Budíž tedy, máte gi slyšeti, máte gi zcela slyšeti tuto broznau hystorii, abyšte se giž nyní ta nelidstwí navčili w osklivost bráti, ku kterym gsau lidé naproti lidem schopni, gestliže se narůžiwostēm dagi opanowati, aneb do stawu zhowadilé bezmyslnosti padnau, —

Dbadwa zástupy stogi patřice proti sobě, a to strassliwe sklámženi, ktere Spangelům žiwot a swobodu Indyanům rozsauditi má, gest giž tu.

Z gedné strany slogi sto tisíc Indyanů, ozbrojených kygmi, dřevěnými mečmi, kopji, a špy (štelami), které rybi kostj, aneb kremenem gsau zaspicowany. Naproti tomu pak vřazugi se z druhé strany, gen dvěsto z Europegské pechoty, a dwadecet gezdů, při pomocy gednoho malého haufa Indyanů, pod vůdcem Gwakanahary. Weliký rozděl! Ale, co Europečanům na množství zacházelo, to jim wynahradilo gegich wogenske v mēnj, gegich žbrog, gegich koně, a gegich psy.

Karolina. Gegich psy?

Otec. Dwssem Karle, gednu bromadu welikých psů dowědli sebau, aby těch vobohých Indyanů, tak jako žvěř, trhati dali.

Karolina. Psuy, ti špatnj lidé.

Otec. Nebezpečnstwj bylo tedy z obau stran rovně weliké, a bylo škryto, gakowj konec bitwa wezme.

Kolumbus k tomu strasslivému diwadlu, čas noch swolil, genž ted wykonano mšlo byti, nebo se domnjwal, že tma strach Indyanů rozmnoží, při nenadalem na ne vderenj. Sak se tedy zamračilo, a sřug zastupčel, mezy bratra swého Bartoloměge, Gwakanaharyho, a sebe rozdělil: proti wšsemu Indyanů nadanj, na ne vderil, a hřimānj z ručnic, řechot konj, a štěkot psů, těm zděssenjm Indyanům, takowého nahnali strachu, že po lehčem na odpor se postawenj, w zaufalstwj se dali w vřikānj. Gednj z nich padli mečem, ginj byli od konj rozšlapani, (rozhmozdění) aneb od psů roztrhāni, ginj lapeni. Ostatnj rozptřleni gsauce, wtočistě swě wzali k horām.

A takhle rozhodnauté bylo, že tento newinný národ, sřigi swau do gha Europegského otroctwj, sehnauti má! Kolumbus nemeškal wstězstwj swě dobre vžitj; prossel celau tu zemi, a kde přisřel, wšfectě bez neymenšjho odporowānj, geho

vánstwi se podrobilo. W několiká měsých, byl celý ten lidah ostrow od Spangelčanů podmaněn.

Jan. Otče, Gwatakahary se mi nelíbí.

Otec. A proč ne?

Jan. Když o proti swým vlastěncům držel s Spangelčany.

Otec. Než učinili známenitě, že w swém přátelstwi tak wěrným byl?

Jan. Dwssem, velmi dobře; a proto se y mně welice líbil: ale swým vlastěncům byl také wěrnosti, a gestě wice podlužný, nežli Spangelům. Měl se tedy aneb docela odtahnouti, aneb z straně swých vlastěnců, přidáti.

Otec z girým, Glossiteli, co Jan tu praví? Co se wám zdá o tom?

Wstični, že prawdu má!

Otec. Tak se owsem y gá domníwám; ačž kolí opowážliwé gestti, o gedné wěcy saud wynásfeti, gegižo okolostegnošti gsau nám z nehwěšši částky, neznamé. Kdo zná, zdaliby Indyanowé také, při gedné neb druhé příležitosti, uehli Spangelům Příwdu učinili? Zdali řacyku Gwatakahary byla známa, ta od Spangelům, w giném okolí učiněna náspli? Zdali se snad nadomníwal, že genu, a celému národu z dobrému poslauiž, budeli tak maudry, mocný a laškawy muž, gako- wý Kolumbus byl, budaucně gegich nehwěšši hlawau? Gá toto z gebo osprawedlneni nemluwim — nebo galy to kdy dobře býti mohlo, o proti swé vlasti se ozbrogiti? —: nubrž gen vlá- zati chcy, že on snad z dobrých chlá chyběl, a z tohoto ohledu gen nassi spoluwtrpnost, ne pař zne- wážení zaslauž. —

Wrátme se opět z nassému Kolumbusowi. Už potud tento weliký muž, nic giného, gen

to činil, co podivení a lásku proti němu wzbuzuge. Ale y on byl člověk: připravte se tedy, abyste widěli y geg se zmyšliti: o byste se odtud včili, gať y ten dobrý, nad swym srdcem a skutky, pilně a uštwičně bděti musy, aby tenkrate nellesal a nepadl, kdyzby giť taľměr při chli etnosti swé byl!

Margaryta a páter Boyl, dwa spřisahani geho neprátele, byli giť w Spangelské zemi. Znal, že ty obě černé dusse, nic neobmesskagi, geho zásluby na wšsemozny způsob umensiti, a krále Spangelského, který k podezřeni krom toho weliče náchylny byl, přemluwiti, že ta, od něho wčinena wynalezeni malé gsau platnosti. Widěl tedy baurliwost powstáwati, kteraby ho giť třéfla, kdyby giť wčasně neodwratil.

Gedinky prostředek k tomu byl, Spangelskému dworu, něco znamenitégssi práby, toho bohatstwi poslati, které mu byl přislíbil; aby pať byl w stawu to wčiniti, byl přinuceny, tēm wbozym Indyanum, nesslerně welkau dan naložiti. Wřidil tedy, aby mu ti, genz w tom na zlato bohatém krági bydlí, čwrtročně gístau bognost zlatých zrněk, z těch pať giných každý 25 liber bawluny, dáwali. To bylo wice, gať ti wbozy lidé wčiniti mohli. Od mladosti k leniwému žiwotu zwyšli, padlo jim neznesstředně, že den po dni gako otrocy, k wyhledání zlatá a bawluny, nuceni bywagi, na čemž každý tyden nepochybně ubywati musylo. Ale to nic neprospělo, rozkaz byl wydaný, a ti twrdí Ewropcané, na geho naplneni, přisně dotirali.

Toť gest hle, kde se mi Kolumbus po prwníkrát nelíbi.

Pawel. Dwssem, ale potřeba ho k tomu přinutila.

Orec. Potřeba? Co, která potřeba může tak welká býti, žeby sľechetny muž skrz to přinucen

byl, od spravedlivosti, a bratrské lásky odstoupiti? Znamenali to ctnostným bytí, gestliže gentak dlouho nasse powinnosti plnime, pokud to oproti nassému vžitku není? Práva ctnost, gako gsem was často provčoval, žáda oběti; žáda, a bychom gegi předpisy v tenkráte s radostí naplnili, kdž v w gistotě předwidjme, že nám to naplnění škoditi bude, nás o nás pořog, pohodlnost, gmění, čest, ano v o náš život pripravj. Gakbych sobě tedj milerád winssowal, toho do-
brého Kolumbuse, při geho nyněgšim twrdém nakladání ospravedlniti: tak mi to předce není možné. Hlas prawdy, genž nyní proti nemu gest, překřičj w srdcy mém hlas lásky, kteraby tuto první chybu tak ráda zakryla; ted ale wyznati musym, že nakladání geho, bylo vžerné a nelaskawé.

Matka. Nezapomínejme se wssat, mily muž, že ten vbohy Kolumbus, křže neřesti a nemocy, na tělo y na duchu zemlenny byl, a proto snad swůg rozum gestě vplně vžiwati nemohl.

Otec. Máš prawdu, gak lehce při sauzení bližních nassich, to přehlídnueme, co k gegich wzměluwě slaužití může. Pfuť, sám na sebe se hñewám, že mi to do myslj nepadlo. To mne ted nech povčj, budaučně w mém sandu o ginych, ospatněgšim bytí; a wám djky, tato chyba, gjžto gsem nyní učinil, nech k wystraze poslaužj. —

Těm vbohy Indyanům, to gim naložené garmó, bylo neznesytedlné. Poněwadž při swě přirozené a zwyké leniwosti, nebyli w stawu, tolik zlata a bawlny, gako gim naloženo bylo, odewzdati; a poněwadž k zapatření těch žádaných wěcy, s nepřwětšj přjssností přitahowáni byli: to sobě naposledy vmyslili, co gen zaufagjch učiniti mohli. Glysste, w čem tento vmysl záležel.

Poněwadž sobě Ewropčanů, z strany gegich žrawosti předstawowali, drželi za možné, ge k za-

nechání svého ostrova, hladem přinautiti, gat náhleby přestali své role Kasawau a Wanio-
 Fem zadělati. Sednomyslně tedy počali, to
 již učiněné osenj w nic obrátiti, a vtekli do nes-
 přístupných vrchů, kde k své živnosti nic gi-
 něho nenalezli, krom pláneho ovoce a kořenků.
 A tu — vzdychate dítky spolu se mnau na ge-
 gich nešťestí — tu se stali obeti, své vlastní y
 rady y účinku.

W krátkém času totižto, sami chtili, tu ney-
 věšší hladowau bídu, kterau svým potlačitelům
 připrawiti chtěli. Sedna welká částka skrže to bída
 ně zahynula; druba byla nakazugichmi nemocmi
 zničována, které obyčejně pocházegi z hladu; a ti
 ostatní byli tak docela zemdleni, že to jim nalo-
 žene břemeno, gestě tjm méně, nežli před tjm,
 nésti mohli. Politování hodné divadlo!

Co se Spangely týká, syc y oni skrže wywe-
 dení tohoto zaufaleho vmyslu ne málo trpěti: ale
 skrže vlastní pilnost, a nowy z Ewropy přišly
 příbyti na potravě, byli gestě časně, před koneč-
 nym nedostatkem zachraneni. Za naděge tedy vbo-
 hých Indyanůw, svých okrutníků (tyranů) se zpros-
 tili, byla na věky pryč!

Mezy tjm ta bauřliwost, kterau Kolum-
 bus zdaleka vstupowati spatřil, y w skutku pow-
 stala. Margaryta a páter Boyl, powahu
 těch od něho wynalezených Fragů, a gebo se cho-
 wání, tak nenawistiwými wyobrazhli barwami,
 že ho skrž to dwůř Spangelský wzał w podezření.
 Zawřelo se tedy gednobo muže do Západní
 Indyi poslati, kterhby staw taměšsich věch, a
 zprawování Kolumbuse wyskumati, a kráti
 zpravu o tom dáti měl. Takowto muž, gmenu-
 ge se Komisár.

Tenthž, genž k tomu byl swolen, měl mno-
 hem méně z té sľechetnosti a maudrosti, která se
 k dokonání tak wážneho díla, wyhledawala. Ne-

prátele Kolumbuse geg k tomu radili, nebo znali, že gegich zlostné chle bude napomáhati. Chceš teli geho gméno znáti? Gmenage se Uguado, a byl komorníkem v Krále.

Uchau nadmuth pro nynějšší vážnost své ma-
lé osoby, přišel Uguado do Hispánoli,
a pospíchal, swau hodnost dat Admirálowi chiti.
Chowal se naproti tomuto welkému muži, w té
nehopowrženějšší newáznosti, a wšech pozwal —
Spangeli a Indyanů — Kteriby naň žalodu měli,
před geho saudnau stolicu se postaviti. Chtiwé
schwátit ta stěžowání, která nespokogni proti ně-
mu pronešli, bez ohledání gegich důležitosti neb
nedůležitosti, aby ze wšech žalob, geđen obraz
spolu složil, Kteriby toho muže, gehožto on pod-
wrátiti hledal, dokonale zoffliwil.

Kolumbus, gať známe, mnoho snesl; ale
toto obrazení mu předce težko padlo. Zamjnil so-
bě tedy sám do Spangelské zemi giti, aby se před
Králem a kralownau očistil, a wypowěd gegich spra-
wedlnosti zanechal.

K tomu cyli ustanowil swého bratra Barto-
loměge za Adelantadu t. g. nižšího zprawa-
ce, Kteriby w geho nepřítomnosti nad ostrowem
panowal. Menyšším saudcym pať gmenowal na
nestěsti gedného muže, Kterému tolik moch swě-
řiti neměl, nebo ta dale vlyššime, že gi zle užil.
Ten se nazywal Koldan.

K dokonání čim nespíš cesty této, plawil se
doprawa k Spangelské zemi. Ale neznał, gať gi
welice skrze tento běh sdlauzi. Musyl se tedy to-
mu z nestastliwé zkuffenosti učiti, co nyní každý
plawec zna, gať tento běh, pro ty práchodný
wětrny, nebezpečný gestit, genž uřtawičně w tom-
to páse od wychodu dugi. Nyni gest wúbec zna-
ma, že lodi ze Zápanj Indye se nawracuji-
cy, aby se tomu proti sobě dugjšemu wětru wy-
hnauly, k půlnoey wyše se musěj plawiti.

Gen velmi brzo chtil obtížnosti běhu tohoto, který sobě svolil: ale, poněvadž nezvykl se dat skrze překážky odstrástiti, konal ho y na dál stále. Plavba tato s odporným větrem tak welice zpozdílešla, že se po třech měsících, vždy gestě mezy nebem a wodau nalezal, a předce sobě žádnau naděgi nemohl činiti, giž skoro na konec té obtížné cesty, přigiti. Tato omrzlost, tím smutným znamenáním větší gestě učiněná byla, že téměř wšecká potrawa byla ztráwená. Byl tedy přinucen swému lidu, velmi malý díl (porcya) chleba dáwati, který k nasycenij nebyl dostatečný; aby se pak žádn na geho twrdost nestěžowal, zachowal y naproti sobě, gažo vždy měl obyčej činiti, tu gistau přisnost.

Než y skrze samé toto skromné užívání, potrawa se každodenně vmenšowala, a bída y zausání plawectého lidu rustly s každým dnem. Nakposledy učinil hlad geho lid lithým, a pohnul ho k té radě, aby se ti na lodi se nalézajících Indyanowé zabili a ztráwili, aneb, gestli se jim to nedowolí, aspoň z lodi wymetali, žeby ten maličký ostatek potravy, ztráwiti nepomáhali. Než y w této newyprawitedlné bídě, nezanechala našeho Kolumbuše ta bratrská láska, která se přiněm nade wšecky geho ctnosti stwěla. Smělé odepřel tuto žádost naplniti, a představil geho pro hlad wztelkým towaryssům, žeby tito nestastní Indyanowé gegich bližnj, wčastnjch společné bídý byli, a tak na ten ostatnj malý zbytek potravy, práwo měli, gaž oni sami. Podatilo se mu skrze tato a giná předstawování, wztelkost geho towaryssů na krátce wtisiti, a prwe, nežby čas měli, k té gisté wkrutnosti zpět se wrátiti, zawgalo se nebe, a dalo jim konec wšech gegich neřesti — břehy Spangelské zemi spatřiti.

Matég. Díka Bobu, že giž tam gsau! Wně bylo welice restno.

Bohumil. Mně také; gá jsem se gisté domníval, že s vobohmi Indjany zle bude.

Otec. Radugte se tedy, že náš dobrý Kolumbus gestic gednau swému zabynutj vffel; a lehnite sy s tymto přigemnim předstawowanjm.

WšicEni. Geli zas lonce?

Dwanácta rozprávka.

Otec. **W**izme tedy, milé dítky, bez dalších okolků (okološtegnosti), gako nyněššj přigerť Kolumbuse při Spangelskem dwore wypadne?

W tichém powedomj swých zásluh, ale spolu y w té mjrnosti, ktera s flechetnym duffem gest vlastnj, blížil se ten osočeny swěta wynalezitel, k trānu swých pánů, aby swau newinnost naproti falešnému obwinění zastāwal. Ale sotwa potřebné bylo toto osprawedlnění; nebo samé geho osoby spatření, hnedy přinawratilo geho krālowštkym saudecům předesslau wāžnost naproti geho zásluhám, a spolu y stud nad gegich vlastnj lehkowěrnosti. Gať pak znowu donessene, a z částy y w zāctné průby drabeho zbožj přirozenj, w nowe wynalezenyh kragů provkāzal: zmizlo to po dežrenj docela, w které ho byli wjali, a snāžili se, to wčinené gemu obrazeni, provkāzanim teneh wěššj eti, wynabraditi.

Sledte, dítky, tať obněgně naposledy witezů newinnost a opravdowé zásluby, nad zlehcowānjm a zčernenim mrzkých osočitelů! Kdž gen w srdecy dobre gest: tedy není potřeby utrhanj zlych lidsj se bāti. Slunce se může někdy skrze hustau mlhu, y newiditedlné wčiniti; ale gen trpěliwost! Wiba wždy hetrwā: buď na kratce neb na dlauze, musy spadnauti: tať potom stogj, to zwlāstnj swěto swěta opět w swém celém newmensšeném blesku.

Tak y etnost, když ta mlha, kterau zavisť zlá vů-
kol yj rozšířila, spadla.

Ke všemu se ted přivolilo, co Kolumbus
radil. Geho první peč ale byla, tu na Hyspan-
nyoli založenau osadu na věky upřevaiti, a k
tomu chli tolik lidí a potřeb života tam doprova-
diti, jako potřebné byti uznával. Obzvláště win-
šrowal, dostatečný počet oráčů a kunstárů tam do-
vésti, aby sobě kolonye budaucně, všecky potreby
sama zapatřila; a y k tomu chtiwě bylo přivo-
leno.

To bylo welice dobře; gina ale rada, kterau
přidal, nestrownawala se s geho maudrostj. K wy-
plenění totižto Špangelské zeme škrze wyslání no-
vých Kolonistů, radil, aby se žalare wyprázdnilo,
a na smrt, neb na Galeryi odsauzeni zločinců,
do Hyspannyoli poslali, a k baňšřym pracem po-
třebowali. Y to se schwánilo; a hnedky wysšel roz-
kaz, že všem šaudnjm štoliceš Špangelským,
aby, gať nynj swých zločinců wydali, tať bu-
daucně všech daremjšlů a pokuty hodnjch, do
Západnj Indyj pošlali. — Ale, proč gšem
nazwal tuto radu, nemaudrau?

Lékteřj. Gá znám; gá tež;

Otec. Powěž mi ty Jene, co mysljš?

Jan. Wileřáb; gá mysljm, když se tolik
zlych lidí do Západnj Indyj poslalo: musyli
w té nové osadě, wždy wětšj neporádky byti; —
tito pať neshlechťnjch mohli pomalu y gine lepšj
nakazyti, a zlymi učiniti; a tať měl Kolum-
bus gednu zemi, plnau zločincůw.

Pawel. Dwsšem, a když ti diwj takowých-
to zlych lidí mezy křestany spatřili; nemohli do-
stati wellau chut k přigeťj náboženšwj křestansřkého.

Otec. To mne těšj, že gste mysl mau tať
dobře vřodli. Šmutné zřuseni to y ukázalo, že

toto se obawáni nebýlo daremné. O tom wšak ta
dále; nyní opět k našemu Kolumbusowi.

Říkoli, Královský rozkaz byl wydan, aby se
wšedko, co radil, čím nespíš y wykonalo; předce
wšak nynější přístrogení loďstwa, welice zpozdlé
šlo. A na tom byli Kolumbusowi odpůrcy,
příčina: kteri právě byli ti gisti, jimžto wyko-
naní rozkazů Královských bylo poručeno. Poně-
wadž tito neschetny widěli, že se geho osoby
na jiných způsobů tykati nemohau: vsylowali ho tedy
aspoň na té cestě, poblé možnosti zastawowati, na
které on sobě již tolik slawy nadobyl. A protož
to jim naložené dílo, s nehwěťší zpozdlostí ko-
nali, o to pečujice, aby jim hned na tom, hned
na jiném chybowalo. Tak minul celý jeden rok,
pokud se loď s potravau naložené, pro tu nowau
osadu wystrogily; a gaž naposledy tyto poslany
byly, musyl Kolumbus zase jeden rok čekati,
pokud to malé loďstwo, s kterým k nowým wynas-
lezením wyběhnouti chtěl, k plavbě hotové býti
spatřil. — —

Ta pro Kolumbuse wystrogena Flota
(loďstwo) záležela jen z šest loďj.

Kolumbus vmiňil sobě tenkrát docela no-
vý běh wzhiti, skrz který se domníwal, pewnau
zem Indye naleznouti. K tomu chli, když ku
kanárským ostrowům přišel, plawil se dále
w té gisté linii, až k ostrowům zeleného před-
hoří, které Portugalcane wynalezli. Znáte
gestě, kde ti ostrowy leží?

Bohumil. O kdyby gsme to neměli znáti!
Tu (na mappě pořazuge) pod kanárskými
ostrowy, zelenému předhoří naproti.

Otec. Náležitě! — Gaž ale od kanárských os-
trowů šel, poslal polowicny swých loďj do Hy-
spanyoli, k zanesení kolony nové potravny;
a naložil wůdcům těch loďj, s swým během tak,

gať gen mohau pospissiti. Když plynul při prv-
ním z ostrowů zeleného předhoří, genž se
solni gmenuge; wywrhl kotwu při gednom ma-
lém nevrodném ostrowu, který k obzvlášttnimu vs-
žitku Portugálčané potřebowali. Posylali tam
totižto wsecky málomocné aby ozdraweli.

Krystýna. Od čeho?

Otec. Na tomto malém ostrowu byla bog-
nost Korýtnáčel (želwů), které od Amerýkánských
brehu tam plowati zwykly, aby tu swé wegce do
piska naněsly. Tito žiwocichowé gsau welice snad-
no k wlapeni: Když se na hrbet přewrátí, nemo-
hau se wice z místa hnauti. Znamenalo se, žeby
vžiwánj masa, a mytí s gegich křwj, byl gistý
prostředek proti málomocenstwí. Proto se takowí
nemocnj sem posylagj, aby byli na tento způsob
ozdraweni.

Krom těchto Korýtnáčel, na tom ostrowu nie
nebylo, wygmauce weliké množstwí Koz, které wse-
cky z osm Ewropegských pocházegj, od gednoho
Portugálčana tam donessenyh. Giného na celém
ostrowu, ani stroma, ani studenky, nebylo. Byli
tedy přinuceni málomocnj geho obywatele, w gas-
mých sbromažděnanu, hlinowatau a hnílau děsti-
wau wodu piti. Zdrawých se wice nenalezlo na
tom ostrowu tenkrát, gať sedm.

Odtud šel Columbus vždy gessť k po-
lednj straně, w tom umyslu, že se prwe k západu
neobratí, pokudby tam nepřissel, Ede ten w my-
šlenj tábanj Ekwátor, aneb linye, kauli swěta
na rowné dvě polowice dělí. Ale, gať k třetjmu
stupňi, půlnočnj šírokosti přissel. — — Znáte snad
gessť, co to znamená?

Wikuláš. Dwssem Otče; — Když tať daleko
zassel, že gíj gen tři stupně, aneb třikrát 15 mjl,
k linyi měl.

Otec. Dobře Mikuláši! Šel tedy až potud byl přišel; tak úplně větrů utišsenj připadlo, že se lodi z místa hnouti nemohly. Při tom pak sluneční paprsky zrovna jim na hlavu šleli, a škrže to tak palich hořkost působili, že ti vbožň lidé neznali, kde mají pro úzkost zůstatí. Vinné sudy pro hořkost se rozpoučali; vssecka voda na lodi se scermila; potrava se zkazyla; lodi byly tak rozpaleny, že se ten zausagich lodnj lid, w každém okamženj zapálenj obával. Vopatřte, dšte Eň, na to strastlivé položenj, w kterém se Kolumbus opět nacházel!

Co geho vlastnj lopotu, a zausání geho cestj towaryšů, na věššj přiwědlo stupeň, byla gedna bolestná nemoc, lámánj w aubech, které sobě škrže starosti a bděnj přitáhl. Ležel mučen bolestnj, sauzen od pomysšlenj na ten nebezpečnj staw swých lodj, pálen nesnesytelnau slunečnj hořkosti, bez toho nenmenššjho napogneho občerstwenj! Ten vbožň, politowanj hodnj muž!

(Některé z dšteř spoluwtrpně vzdychli.)

Šaposslednj smilowalo se nebe, nad geho welizkau bjdau, a žeslalo tak hogný děšš, že na podobahy sotwa mohli obstátí. Škrz to šyce pálciwost byla málo ochlazená; ale předce zšskali čistj občerstwugjeh nápoj, a šdyž spolu to těšklivé utišsenj větrů přestalo: zase prochtíla nádege w srdšcnych geho napoly mrtwých towaryšů. A protož ho welice prošli, aby při tom předšewzetj, dále na posledně se plawiti, wjce nezšskal: tenkrátě jim š wšlt učinil, šdyž mezy poledně a západ wesłowati poručil.

Po blaubém w této linyi se plawenj, z neš nabála ze šěžnoweho lože, blaš byl šyšan: Země, země. Nebeská to byla muzyka w wššich těch wnhladnutých a zemdlených plawců, šrečj gíž tak blaubo, tššchmi nečesšmi mezy wobau a nešbem, zmitánj byli! Ten pomerlowanj ostrow,

vlázel se w podobě třech vrchů, a protož nazwal ho Columbus Trinidad (Trojice), které posavad má. Sledte, tu leží při padání řeky Dronoko, do moře.

Frantissek. Ach, kde gsau ty blazniwé opice?

Otec. Co ty myslíš za opice Frantisseku?

Frantissek. O, nu, ty, genžto se tať pozdiwně dagš lapiti.

Otec. Gako tať? Wypraw tedh!

Frantissek. Mysliwcy kladau gednu lahwich (flasa) pod strom s pšeničným sladem; gak náhle mysliwec odessel, hned gedna opice sštaupi dole, a strčí swau dlapku do oné lahwich. Málí ale plnau dlapku, nemůže gi skrz těsné lahwich hrdlo wytáhnanti. Potom přichází zpět mysliwec, a domníwaliby gsme se snad, že opice z dlapky ten pšeničný slad wypustí a odběhne: ano! Za blaupa opice gest tať pro swau mlšnotu zavgazta, že se raděgi lapiti dá, než gi wypustí.

Matka. Wšak gsau to blaupé opice Frantisseku?

Frantissek. Owšem Matko!

Matka. Nalezagšli se y tu taťowé opice?

Frantissek. O, tu nikoli!

Matka. Čtwernobé owšem ne; ale, kdyby některa dwunohá bytnost, tať žádostiwá byla las hudek, žebh sobě raděgi swüg žaludek zřazla, a potom bolesti trpěla, nežli swé chuti přitřž učinila: eoby gsš o tom držel?

Frantissek. (Prstem hroze) Matko, Matko, ty giste rozumíš?

Matka. Hodili se snad?

Frantissek. Rebudu wjce giž toho činiti; giž něne, to zaslubugi. Wy budete wšickni swedlowé!

Otec. Chwalitebně, Frantisku! Hcešli ge-
dnau statečným člověkem býti — — to wšak
hceš? — — musyš se časně, ode wšech lahůdek
odvčiti, a zdramé Frmné strawy se přidržeti. To
činj čerstwau krew a dá syln; mlisnoti naproti to-
mu, dělagi náš mdlych a nezdravých, — — A již
zase k nassému Kolumbusowi.

ŘeKa Dronoko tak welikau moch při Tri-
nidade do welikého more pada, že se proto plawa-
ba stawa welice nebezpečná. Wlny se sčrže to wy-
pinagi, vyhazugi, a strassně wyvrácegi; Koráb,
který w to nestěstj upadne, že se mezi tyto wlny
dostane gest w nebezpečnstwj, roztrýskanu býti.
Kolumbus měl to nestěstj se swými lodmi, a
nalezal se prwe, než se ohlédl, w prostřed toho
strassného bogisstě, naproti sobe se wálegých wln,
od kterých geho lodi, jako perka, hoře a dolu, na
pravo y na lewo, házeny byly. Wšedkau swau
ssikownost musyl wynalozit, aby z tohoto nebez-
pečného pomorj, sčrže gednu cestu, aneb aužinu
mořskau wyniřnauti mohl, Které tak strassnau
mělo podobu, že ho La Boka del Draĝo,
dráčj požeradlo, nazwal. Pohledte sem dítly (na
mappě vřazuge) tu leži mezi Trinidadem, a
břehy Ramany, co gest, gať znáte částka z
Terra firmy.

Petr. Tak tedy Kolumbus y pewnau zemi
Ameriky wynalezl?

Otec. Dwssem; a byl y w skutku přeswedče-
ný, že táto země nemůže ostrow býti, Edyž z ní
tak sylnau řeKu, jako gest Dronoko, do welik-
ého more padati widěl.

Petr. Proč pať tu zemi po swém gméne ne-
nazwal?

Otec. To gest w prawdě nesprawedlnost, na-
proti nemu, Které se nassi předkové neměli dopu-
stiti. To se ale již gednau stalo, a eo se stane,
nemůž se proméniti.

Karolina. Proč jí nazval Amerykou?

Otec. To buďaucně vylhššime; nyní degme pozor, abychom Kolumbusovy lodi z očí neztratili.

Přesvědčený, že již w skutku k pevné zemi té nové částky světa přišel, plavil se vždy dále na západ podle břehu, a na rozličných místech k břehům přistal. Nalezl, že obyvatele země této, onim na Hispanyoli se welice podobili, jen že něco wice rozumnosti a smělosti vložovali, a bělší barvy byli. V tito byli zlatým plechem, a drahými perlami ozdobeni, co oni nerádi za Swropešské hračky směnili. Sednau přišel gedem z nich sám, beže wšech giných tu Kolumbusowi, řdž tento byl na zem wystaupil, aby škrze vžité čerstvého powětří ozdrowel. Dausanliwě se k lůžku Admirále blížil, šňal mu z hlavy čepicy z červeného aksamitu, a wložil mu na místo ni, gednu zlatou korunu. Kolumbus odtud zamjral, že musy Kacel býti, a protož o to pečowal, aby se každý naproti nemu chowal uctiwě.

Tito Indyanové nosyli štrakate bawlněné sukno (šátel) okolo hlavy swinuté, a gegich tělo od páse až do Kolen, bylo podobným šátkem přikryto. Měli dlabé ale odstříbnuté wlasý na hlavě; a gegich zbraň záležela z Kussi, z pawezy a ze štel. Rádby se byl tu Kolumbus dále bawil, aby wnjtrnosti té země byl poznal, ale k wpadu naklonené lodi, a trwagjěnost geho nedůžiwosti přinutily ho, ode wšěho zkusowání odstaupiti, a hoře k Hispanyoli plynauti. Na této plawbě wznalezl ostrow Margaryta (hledte tu ležj) který se pamatným stál, pro založení tamže, loweni perel.

Zemlený nemocný a wstawičným přišlowáním ducha, přišel již gednau k swému městu do Hys

španyoli, aby sobě tam od svých starostí a
obtížnosti, za některý čas poodpočinul. Ale ach!
— — však na dnes dosti!

Třináctá rozprávka.

Otec. **U**le ach; čas pokoje na občerstwenj pro vbohého Kolumbuše gessťe nepřissel! Rasběgi čekal, na něho, na tomto k odděchnutj swoz leném místě, nové omrzlosti, nové starosti, nové práce a nebezpečenstwj, které tak weliké bylo, že by stálost každého giného zdrawého, a skrze vtrpenj gessťe nezemhleného, byly unawily. Glysme, wčem záležely, a gať se při tom náš hrdina cho-
wal.

Geho znamenitý bratr Bartoloměg, přes nesl kolony, w geho nepřítomnosti z Gezabeli, do giného gessťe zwasstněgšsibo kragy, a počal tam gedno město stawěti, které le eti swému otcy Dominiłowi, Sankt Domingo nazwal. To to město, genž až po dnes gest w Ewetě, bylo gedno z newětšsich w celé západni Jndji, a od něho pomalu y celý ostrow w známost přissel.

Po založenj tohoto nového města, táhl Bartoloměg s gednau částkau swého lidu, do těch ostrowa kragů, kde gessťe bratr geho nebyl; Kolumbán pak newyšši soudce, zůstal zpět s ostatnysmi. Ule tento zlostný člowěk, odměnil se za tu, w něm složenau důwěrnost, s neysspahněgšsi newděčnosť.

Dlauho giž čekal na příležitost, familii Kolumbuše potlačiti, a sebe za gediného, nepobrobeného panownjka nad ostrowem, učiniti. Tu

to příležitost podalo mu odjeti Bartoloměje, a nepřítomnost jeho velikého bratra. Gať mohl, tať gi dobře vžil; vshlowal pozůstale Spangely, naproti Bartoloměgowi, a jeho mladšimu bratrowi Dhegowi, zbauřiti: a to se mu tať dobře podarilo, že nejmíce z nich k jeho straně přistaupili. Na to swolili ho za vůdce, chopili zbrog naproti Abdelantadowi (Podzpracowcy ostrowa); zmocnili se celé potrawy, a pokusili se tu, w Sanct Domingu založenau pewnost dobytí. Tento poslední chl byl mezu tím šťastliwě přelážen skrze bedliwost toho oficíře, který k obraně pewnosti pozůstawen byl; byli tedy ti swůdcowé přinuceni swé bydlo, w giném okoli ostrowa wžiti. Tu vshlowali domácích obywatelů, na swau stránku přiwesti, který chl tať dočonále dosáhl, že w krátkém čase, celý ostrow stal se diwadlem pozdwižení.

Tať zmatené a zaufalstwj plně nalezl Kolumbus swé důležitosti na tom místě, kde myslil sobě odpočínauti. Pomyslíte, ditky, co on při tom mushl čytiti!

K rozmnožení swého zármutku s zdesením slyšel, že ty tři lodi, které od Kanárských ostrowů, s potrawau poslal, gestě nepřišly. K wire podobné se mu byti zdalo, že ge more při některé nestastné přihode, pobltilo.

To ge syce nepotkalo, ale pro Kolumbuse byly tať, gaťo straceny. Bauřky a praudy mořské, od toho gim předepsaného běhu, ge prně zaněšly, a řdnž w rozličných neznámých pomorjích, sem y tam zmitany byly: naposledy k Hyspanyoli přišly, ale právě k těm břehům, kde se byl Kolumbus swými holomcy osadil.

Tento vlisný kuřič, skryl swé zlostné předsewzeti před zpracowcy těchto tří lodí; a znal ge nawesti, žeby gednu částku swého lidu na zem wyslali, aby ge, gaťž prawj, do Sanct Dominga

go vědl. Tito lidé, z většji částky vymět span-
 geitských žalárů, sotwa Koldána vlastní vmysl
 šusseli, hnedky, w naděti laupeni a lotrowáni,
 k geho praporečm se přidali. První nepřijemné
 ovoce té nerozważené rady, kterau ožel! sám Ko-
 lumbus dal.

Vo několika dnech příchodu Kolumbuse,
 přišly y ty tři lodi k Sant Domingo, ale
 beže wšeho zvláštneho potěšení, gačowěby tento,
 w zlem položenj opusteni, pomocy potřebny muž
 byl žádal. Stebo newětšji částku lidu bylo giz
 oddaly, a newice z potravny ztrawily. U Koldána,
 ten newděčny naduty Koldán, wysmíwal
 se z geho mdloby, a zpolehal se na swau většji
 moč, Kolumbusowu daleko přewysšugich.

Tě newětšji a neyrzutěgšji newole plná byla
 dusse Kolumbuse; a Edyby se byl dal swému
 slusnému hněwu opanowati; bylby w okamženi s
 tím haufečkem swých wěrných, proti těm zradčům
 taht, a raděti se potušyl swig žiwot w Karání
 gich stratiti, gačo tu gemu učinenau potupu
 přejiti.

Ale na štěšji pro tu nowau zemdlenau kolo-
 nyi, byl Kolumbus mocen y swym náručiwos-
 stěm rozkazowati, a wic ná to hleděti, co ginym
 užitečného bylo, nežli ná to, co geho rozdraždená
 newole žádala. Bmjnil sobě ná tu, gemu učine-
 nau potupu nic nedbati; nybrž raděti zkusyti, zda-
 liby mohl toho newděčného Koldána, a geho
 zblaudilých aučastnjů, prostředkem dobroty, opět
 k gegich powinnosti zpět wrátiti.

K tomu chli, wšsudy w známosti wěsti dal,
 že wšickni, kteriby swé prowineni litowali, po
 nawráceni se k swym powinnostem, odpusteni magi
 dosahnauti. To gisté sljbil y Koldanowi; a
 nadto ho gestě y ugistil, že w předěstle swé hod-
 nosti a vradu, žištati má. Strže tuto ponizenau
 dobrotu, naposledy, po mnohém omrzlém gedná-

ni, dosáhl svého cíle; a zažil té radosti, tak nebezpečné pozdvižení vdússené spatřiti, bez gedné kvapečky Erwéproliti.

Hned na to poslal gedem Koráb do Špangelské zemi, aby dworu o swém poslezvčineném wynalezení, a o tom zdvižení, které nyní uspokojil, zprávu dal. S průbami kragského zboží, které z pewné země s sebau wzal, a které záleželo w perslách, w hrudách (Kruzých) zlata, a w hognosti sukén rozličných barew velmi tenké přízy, poslal spolu w swúg denník, w kterém běh geho lodi, a wšsedo pamětihodné, co se mu přihodilo, nawlas bylo popsáno. Ale ani Koldan a geho spoluwinnjcy, nezameškalí ku Králi psati, aby Admirále zčernili, a své ohavné pokračování ospravedlnili. A král, o žel! tak byl nespravedlivý, že wjce těm buřicům, gažo Admiralowi wěřil, ačkoli z tohoto hlas prawdy, z onich pať to nezhohavnějši osočení mluwilo.

Než, milé dítky, tuto w naši hystorii, ne které okamžení postogme, a pohledme do jiné částky swěta, kde se mezy tím, gať jsme my w myšlení w západní Indii byli, podobně něco welice paměti hodného přihodilo.

Král Portugalský želel, než pozde, že Kolumbus ne Dobře seznal, a geho službu zapowrhl. Aby ale chybu tu poněkud napravil, zamjnil w sobě žádnému nákladu neodpuřiti, aby gednau to wynalezení, dáwno již hledané cesty do Wýchodní Indii, wúkol Africky, ku koncy přiwědl. K tomu cíli poručil gedno lodřtowo přistogiti, kterému dal za wúdce, gednoho zasluzného a zkusšeného plawce, gménem Wasco de Gama.

Těžkosti, které se zdaly nepřemožitelné býti, postawily se předřewjetj tomuto w odpor; ale naštěstí, měl Gama práwě to znamení welikého muže, které Kolumbus, totižto — že se škrže

žádné, y neyvětšší těžkosti, od gednau zamjneného předsewzeti, odstrassiti nedal. Na darmo tedy břehy Afrykny, kudy plynul, své skaliny a mělčiny, w ostret mu stawali; nadarmo slunce swými hořkými paprsky naň dolu stříslelo, a lodi geho zapáliti hrozilo; nadarmo wlnobiti a baurliwé powetří, naproti němu se wztékaly, a geho zle ustawené lodi roztrískati hledaly; wšem těmto těžkostem, postavil nepohnutedlnau zmužilost naproti; šel nezdrželiwě skrz ne, a dosabl naposledy kragni špicy Afrykny, před hori dobré naděge. Ale to bylo gen místo obpočinuti, pro takowého, wždy dále duchřejšho ducha, gakowý geho byl. Odtudto gda dále, plynul na druhé strane Afrykny zase nahoru, a přišel naposledy k městu Melinda, které (gak mappa Afrykny ukazuje) na břehu Zanzwebar ležj.

Welikau radostj se diwil, že tu, místo těch syromych lidi, na gakowé wssudy na Afrykanských břehách trefil, na gednau mnohem mravněšší národ nalezl, genž se w mnohých částkách k Azjatsčanům blížil. Prowodil široké s cizozemcy Eupectwi, priznáwal se k náboženstwí Mahometskému, a znal mnohé Kunsty, které se gen w mravněšších naroda nalezajj.

S mnohau daufanliwosti w žádaném skončení swého předsewzeti, zase odtud odstrčil, a měl to štěstí naposledy, dne 22. Máge, 1498, cýl swých winssů, břehy Indycké dosahnauti.

Jan. Kde pať vlastně přišel gest?

Otec. Do Kalkuty.

Petr. Ah, na Alabánských břehách!

Jan. Na polauostrowě z této strany řeky Zanzes.

Otec. Dobře! — Zděšl se, gak nad bohatstwím země této, w rozličných drabých statch

přirození, tak též v nad pořádným zřízením, a vřobnosti gegich mrawů. Na nešťěstí ale, nie na swých loděch neměl, cobv za wřactnosti této země mohl byl směniti; nebo puhými hračkami, do kterých onino dřív tak zamilowáni byli, těmto Indyanům bylo málo poslauzeno. Nebawil se tedy tam dlouho, nhrž zpět pospichal, aby swému králi, wesele poselstwí šťastného konce geho předseswjeti, přinesl.

A tak právě w ten čas, w kterém Kolumbus ten nový swět wynalezl, byla druhá, giž syce známá, ale od Swropčanů málo vřiwána částka swěta, pomoch plawby s Swropau do Konalé spogena. Od tohoto času tělly newwřawitelné posklady Indye, w šiřokých potocích, do té maličké Portugalské zemi; a ne bez zawisti znamenali Spangelowé to welké bohatswí, které gegich sausedowé s sobe přitahowali, řdň se jim gessťe, ze wšsech posawadních wynalezení, ani gen náklady rozličných wřtrogení, nenawrátili.

Od tohoto času, žádost wynalezení činiti, wřdy se wje a wje rozmáhala. Králowé a obce, zemané a měřtane, wšřickni se o swé šřtěšťi chtěli pokuřyti; wšřickni chtěli lodi wřstrogiti, a sami na zdarboh giti, aneb giné na zdarboh wřslati. Gisth Dje d a k. p. který s Kolumbem na druhé geho cestě byl, namluwil některých Kupců ze Sewily, aby čtyř lodi wřstrogili, a pod nim wřdcem k wynalezení wřslali. Za dowolení k tomu prosyli, a dosáhli, beze wšřeho se porazení o to s Kolumbusem, co proti tomu Kontraktu bylo, který on s Spangelským dworem byl zawřel. Biskup z Bazaros, který gako dworenin (minister) krále, o Západno-Indycké důlžitosti pečowal, a Kolumbuse aublawnjm nepřijtelem byl, ne gen na tomto obrazení muže tohoto, kterého nenawiděl, nepřestal, ale dal nad to gessťe Dje d owi, ten od Kolumbuse poslaný den-

niť, a w něm se nalezagich mappy ob moře, aby se po tom mohl zprawowati.

§ Dje dom, šsel y geden wlasský zeman, * ktery se Amerýgo Wespucký, aneb latine, Amerýkus Wespuckýš gmenowal. — Tento sobě tať welikau wážnost w Krátkosti mezy swými towaryšsi nadobyl, že wšsecko, co se dalo, wíce wedlé geho, než Dje da naryženi se stálo. Wšsudy se cesty Kolumbuše držel, a podobně na posledy k břehu Warya přišel; na rozličných místech wystaupil; provozowal s domachmi obywatelmi malé kupectwi; potom se dále při břehu plawil, aby se přeswedčil, žeby to w skutku žádný ostrow, nybrž weliká pewná země byla; a když tať daleko zassel, že na tom wíce nemohl pochybowati: tedy w triumfe se wrátil do Špangelské země; a znal při swém přichodu, taťowý márnochlubný powyk učiniti, že se při tom na to zapomnělo, že geho wynalezeni, vlastně žádné není, ale jen potvrzeni toho wynalezeni, které se škrze Kolumbuše stálo.

Žáden w skutku weliký muž — zamerkuje sobě dítly tuto prawdu! — není márnochlubný. Na tom přestává, když může dobré skutky činiti, a nepečuje o to, znagili to ginj, neb ne. Tať činil až potud Kolumbuš: Dennikly swých cest, jen swým wyššim ku zprawě odewzdával; ge y swětu škrze tiš w známost wvěsti, to mu ani w myšli nebylo. Amerýkus naproti tomu, geden márný a eti žádostiwý člowěk, šorwa do Špangelské země přišel, gal hned o to pečowal, aby geho činy we wšsem swěte wytraubeni byli; a tať vlistně znal swau rozprawku složiti, že každý, kdož gě čtěl, geg a ne Kolumbuše za prvního wynaz-

* Někteří prawí že byl kupec z Wlach, z města Zoffany.

leztele, pevné země držel. Zehn to lež byla, gen ti w Evropě znali, kteří Kolumbů psany denně čtali, a poněwadž tito z wětšj částky geho od-
purch byli: watowali se tedh tento omyl rozbla-
sytí. A tak byl ten, gemužto se za tu vynalez-
nau nowau částku swěta, dělowali má, z te cti,
aby gi podle geho gména byli nazwali, wntewren;
a od tohoto času, byla dle toho márnoklubného
Ameryka Wespucya — Ameryka nazwana.

Krystýna. O pfuy! to gest w prawdě blaue
post!

Otec. Dwsem; ale neshyste nadarmo, tuto
pohoršugich okolostegnoft. Běte se od tud, na gake
nesprawedlnosti, od swych spoluwěčch, geben za-
slaužily muž, musy se přihotowiti. Neseznagi ho
často, zawidj mu, w nenawist ho wezmau, a ne-
hodnj chwacugj tu odplatu, která geho ctnostem
nálezj. Chceteli y wy, gac se naděgi, mužowě
byti, kterihy něco zwláštne dobreho w swych wě-
cech dokázali: neočekawegte tedh chwálu ode wšech
lidj, ani odměnu panūteto země; nybrž mēgte swě-
žreni gen gediné z odměnugychmu zalibeni wšluby
přitomného Boha, který každy z wassich činů, y
w tagnosti znamena, a gednau ge na swětlo wna-
wedene y odplatj. Nebo čas nesprawedlnosti dlu-
ho netrwa, w tom welikém městě božim, skoro
neb. pozde bude wšsecko zgeweno: a každy tenkráte
obsáhne, co zaslaužil. Y tohoto nechat gest wám,
tato okolostegnoft za příklad.

Co prospělo Amerykašow i, že ten nowý
swět po geho, a ne Kolumbuše gméne, gest
nazwan? Budeli on proto wjce, a Kolumbus
méně pocten? Neznawážugeli se on, právě z této
příčiny, a nenjli gsau právě proto Kolumbusowé
zasluby, we wětšj lasce a wážnosti, poněwadž ge
tehdagssi wěk newděcný, neseznal? Sudte podle
wassého wlastnjho cýtenj, na kteréhoby gste mjste
rádegi byti?

Nikuláš. Gá bych tisycráte raději Kolumbusem byl!

Jan. Gá také, ačkoliv se y nikdy w známost newědlo, coby gsem učinil!

Wšickni. O, y gá též, y gá též!!

Otec. Tu spatrujete, ditky, že ctnost, gest-liže za některý čas bez zewu trní odměny zůstává, vždy gestit milowánj hodná a žádostiwá. —

Zed. se konaly cesty k wynalezení, gedna po druhé; gichžto wšak popsánj wy nyní ode mně nebudete očekawati, neboby nás od našeho Kolumbuse daleko zawědlo. Gen gestě máličko se oddálme, a hned gsme zas při něm.

Abý se to wynalezení cesty, do Wýchodnj Indyi, od Gama učinené vžilo, rozřádal král Portugalský, gedno celé lodstwo přistrogiti, a ge, rozličným Ewropegským Kupcům zbožim naložiti, aby se s nim užitečné kupctwí provozilo. Za vůdce lodstwa toho byl geden muž, gménem Kabral, ustanowen. Gak tento llyšel, žeby plawba při Afrýkanských břehách, welice byla nebezpečná: plawil se, kdýž linyi prossel, do širokého swěta moře na západ; a kdýž za některý čas w tomto běhu zůstawal, nacházel se nagednau, k swému welikému zdesenj, při břehách gedné prostranné země, o které hned znamenal, žeby wice než ostrow byla. Kdo z wás vhodně, co to mohla byti za země?

Některj spolu. Polednj Ameryka.

Otec. Ale který gegi kraj?

Jan. Gistě Brazylia.

Otec. Whodnulš; ta pěkná bohatá Brazylia to byla, co tento Kabral náhodau wynalezl. Hned pospíchal, we gméno swého krále gi opanowati, a poslal gednu z swých lodj, aby tuto přigemnau powěst domů zaněsla.

Tak tedy byla Americký částka, jedná po
 druhé vynalezená; vždy se tedy víc a víc vřazo-
 walo, gať dostatečné byli ti důwody, na kterých
 pronikawý Kolumbus duch, swa domněnj za-
 kládal. Nyni tedy opět k němu, tomu prawnjmu
 půwodcy wšech těchto pamětihodných wynalezení,
 kterého jsme ne velmi w přjgemném položení na
 Španýli zanechali.

Ale slova na gazyku mi zemjrají, Edyž o něm
 mluwiti chcy. Musím přestáti. Připrawte se me-
 zy tím na některé slzy spoluwtrpnosti; nebo ge bu-
 dete za potreby mji.

Čtrnácta rozprávka.

Skrze závirku poslednej rozprávky, na galausy smutnou prípadnosť pripravenej, sedelo to malé zhromaždenie v tesklivom očakávaní; Dátec pak vdúsnym hlasem, počal týmto spôsobom:

Z dopustení opatrovaní božieho, milé detky, často sa mnoho pro maudré a dobré cyle stáva, čehož důkladnou příčinu, my krátkeho času lidé, nejsme v stavu poznati. Ale z mnoha tých každodenních příkladů, včej se gedenkajdy, kdož gest na to pozorlivý, že vno wždycky s námi, a celým swým stwořením, dobře miní. Gestližebny tedy na nás něco připadlo, z čehobychom pochopiti nemohli, proč to tať, a ne ginače přišlo: o! Bože chráň, abychom proto jen jedno ošamzené pochybowaći měli, žebny cestny gebo swatebo opatrování v tenkráte, když gim nerozumíme, wždycky ty neymaudregšši a neylepšši byly!

Milé detky, pěkný čas již žil jsem na světě: mnoho jsem widěl, a mnoho zkusyl. Znáám, co jsou šťastliwi, a nešťastliwi dnové. Často bylo mračno wůkol mne; často bylo příliš srdce mé sklíčene, a tesklivá progala hrůza wšedny mě audny, když jsem patřil do budoucnosti. Rozmýšlel jsem někdy w mé nerozumnosti: milý Bože, proč mne necháš, po těchto trnových giti cestách? Proč jsou giny, snad horšši nežli já, podle zdání tak šťastni, a proč mně tať trvėti dáš? Tať se tážalo

mě srdce nerozumně; a žádný nebyl, jenžby mi odpověděl byl. Však ale odpověď přišla; nebo Edyž jsem v mém neštěstí počelal, a oči mé neodvratitelně na boží dobrotu obrácel: právě, než jsem očekával, bylo nenadále všecko jinak. Noc neřeštně zmizla jako sen, a pěkně ranní slunce nenadějných radostí mi povstalo. A — o Bože, kde mám dostatečná slova najíti, tvou dobrotu rozhláskovati! — Slyšte všecky, vy dobré děti, a zapíšte to hluboce, hluboce do vaší paměti — právě to, co jsem já v čas bdy, za mé nejvěšší neštěstí držel, právě to bylo ten základ, na kterém láskavé opatrování Páně, mně newědomému, nejlepší štěstí založilo. Říkal jsem tedy v mém srdci: nech se mi již budaučně, co chce přihodí; nech gsau ty cesty, po kterých mne dobrotivý Bůh, v budaučnosti voditi bude, v ty nepřijregši; nikdy proto nespokojný nebudu; budu vždy v paměti míti, že všewědaucy Bůh, lépe zná, nežli já, co mi gest dobrého, a že geho maudrá dobrotá, naposledy všecko, k mému prospěchu obrácy. A vy, milé děti, — werte těm slzám radosti, genž vždy mé oči zaléwagj, kolítrátkoli k vám o tom mluwím — gen od toho času, gať jsem takoweto slylné daufání, w božím základal opatrování, w štěstí v neštěstí jsem zalusyl, coby opravdowá blaženost byla.

(Tu sepiál ruky Dtec, a wraucně k Bohu wzdychal, aby to neproměnitelné daufání, v w srdcích všech mladých geho přátel, kteří ho nyní slyšeli, aneb budaučně čtati budau, wzbudil; a tak potom pokračowal dále).

Dítka, potřeba wyhledáwala to, co jsem vám teď powěděl, před delšíj mau rozprávěwau, tu které se opět wrácy, opoménauti, abych tu otázku předessel: proč milý Pán Bůh, tomu dobrému Kolumbusowi; tak těžký los naložil? Kdo gest ten opowázliwy, genžby sy osobil, na tuto

otázku odpowěditi? Kolumbus bude gi nepochybne již znáti; bude nepochybne nyní Boha chwáliti, že ho skrze krátičké utrpnosti, k požívání věčného blahoslavenství připravil: my pak, kteří ještě na všecko smrtedlnýma očima hledíme, vznegme naši nemožnost, boží nemrzpýtatedlnau řadu w pokloně ctíme, a — — mlčíme.

Kolumbus sice, jako známe, to powstale zbaurení na Hyspanyoli, znal šťastliwě utišiti: ale obecný a trwagich požog skrz to nebyl působen. Nespokognost a různice tlely pod popelem; ačkoli zagiste Roldan, znal se k swé powinnosti se nawrátiti: nezamešťal wšak žádnau příležitost, Admirále a geho se chování při dvoře zčerniti. Kolumbus skrze swau dobrotu a powolnost, co za mdlobu drželi, z swé wáznosti nemalo utratil; následek toho byl, že hned w tomto, hned w giném krugi ostrowa, nové se pozdwižení stálo, skrze co tento nepožogenný muž tak byl zamešťkan, že ani na swé osprawedlnění w zemi Spangelské, ani na swüg weliký plán (nawrzení) dálegšich wynalezení, mysliti nemohl. Wstawičně téměř musyl s swými bratři pod zbrogi býti; a každodenní omrzlost a starost, brzyly na způsob čerwa, na zemlených sých gednoho muže, gehožto wysuffené tělo a zmorený duch, právem požog a občerstwený žádalo. To byl smutný geho los, na Hyspanyoli.

Alle ne gen tam, kde byl, ni brzy n tam, kde nebyl, musyl čtiti rány odporného losu. Mezy tím, kdž ostatek pozůstalých swých sých, k nawrácení požoge a pořádku na Hyspanyoli wynaládal: mezy tím, kdž w stawičně nesnáze, ta nemaudregši zřízení činil, a skrze otwření bohatých dolů (báň) dnčení swých towaryšů w zbožj, a očečawání swých wyšších wpožogiti hledal: vznikla proti němu w Spangelské zemi ta nejstrásliwěgši bauřka. Slyštež, gať to bylo.

Koldan a jeho spoluvčastníci, gať gsem wám giž wyprawil, wedle možnosti vsylowali, wšedku přičinu předestlého zbaurení ze sebe, na Kolumbuše wwaliti. W ten čas práwé množ nepokojný, genž místo bohatství chudobu, a bídu sobě nadobyli, plni zausalství, domů se byli wrátili. Tito wšickni považowali Kolumbuše, gako gediněho půwodce we ossálené naděge, a po celé Špangelské zemi, utrhaní a profljnání na proti němu wyléwali. Strze možných nepřátelů Kolumbuše pomzbuzeni gsauce, obtěžowali krále a králownu, s prosbami za wynabrazení swé škodny, a s žalobami na wymyšlené nesprawedliwosti a wtjstání, které gako prawili, od něho zasuzowali. Ty handry, w které se oblačeli, a gegich bledý wnhladowený obličej, pobnauły gsauť spoluwtrvnosti, ať wěření gegich obwinowání. Kolikrátkoli se král neb králowna wěřeně swatrowati dali, byli wídy, z nawedení odpůrců Kolumbuše, hauffem takowých nestrašných obličiení, Pterej pro sebe za milost, a za pomstu nad Kolumbusem, křičeli. Co gest se tedy diwiti, že tenť podezřetený tak náchlupý Král, obwinowání gegich wěřil? Co gest se tedy diwiti, že y sama králowná, Pterá až posawad stálaw geho ochranitelkny byla, naposledy proti němu se dala popauditi?

Bylo tedy zawřeno, opět gednoho Komissáře do Západní Indii poslati, kterýby zprawování Kolumbuše ohlédl. František de Bowadylla se gmenowal ten muž, Pteréhož nepřátelů Kolumbušeť tomu poradili; a plnomocenství gemu dané nepropuščilo mu gen to práwo, Kolumbuše swrcy, nybrž nad to musylo gestě w srdcy toho neswedomitěho muže y ten wíns wzbuditi, aby ho mobil swrcy. Nebo mu bylo poručeno, Kolumbuše, Edníby geho se chování pokuty hodné nalezl, hned složit, a na místo něho, zprawování toho ostrowa, na sebe

wzřítí. Bylo-li potřebi wšce, pád toho newinného muže, newyhuutedlný učiniti?

Právě w ten čas, gaž tento neshastný posel na Hyspanyolu přišel, Kolumbus w newstalém snážení, pokog a porádek, we wšech Kraginách ostrowa obnowil. Neshpokogní byli wšpokogeni; wššiční Špangelowé a Indyanowé k poslusšenstwí přiwedeni, a zákonům poddani; ty newbohatsší dole (báňe) byly otewřeny, a k zčelání pole ten neshstastněšší počátek byl se učinil. Wššičny takowé okološtegnosti, kterěby ho musly, byly osprawedlniti, gestližebny již napřed nebyl odsauzen býwal.

Gaž Bowadylla do St. Dominga přišel, právě se Admirál w gednom wzdáleném Kragi ostrowa nacházel, aby tam potřebna učinil zřízení. Šluffnost a sprawedlnost wyhledawaly, aby geho saudce přwé, nežby něco proti němu začal, geho zpět se wrázení očekawal. Ale co se staral takowý muž o šluffnost a sprawedlnost, gako byl Bowadylla? Wššak nebyl přišel Kolumbus e osprawedlnění šlyšeti, nybrž geg odsauditi, a sebe na geho místo položiti.

Gaž náhle wyštaupil z lodi, dal se do domu Admirála wěsti, a oznámil, žebny již geho wlastnjm byl. Potom se zmocnil wššech geho štatku a zboží w něm; a dal oznámiti, že ho Kral sem poslal, Kolumbuse ze zprawowaní zšaditi, a wššem, kterjby se na neho ztěžowali, dosti učiniti. Gestě y s tím neshpokogný, wššem od Kolumbuse do žaláre wšazeným, swobodu darowal, a pozwal ge na štrpenau křiwdu se žalowati; můžete yhodnauti, zdaš se tato žbět k tomu dlawho prosoty dala.

Zoto wšše bylo již dost neshprawedliwé: a přwdece estě nic nebylo proti těm ohamnostem, gichžto je tento newprawý saudce, proti osobe tohoto pozlačeného swěta wynalezýtele dopustil. Šlyšste to

ditky, a opláče los toho muže, kterh měl právo, lásku a wděčnost od swého wěku žádati, a s kterým se tak — — o špatná newděčnost! — jako s nepopowrženějším zločincem nakládalo.

Ten obawný B o w a d y l l a, wyslal k němu jednoho posla, aby se bez meškání před geho saudnau stolicy postavil, a ze swého se showání, počet složil. Spolu poslal mu y králowské psání, w kterém se mu naložilo, wsecko to učiniti, coby mu králowský plnomocník rozkázal.

Geden newčekawáný prastický hrom, při galsném nebi, nemohl tak strassimý a obluřugický býti, jako byla tato powěst pro K o l u m b u s e. Swým vlastním očim newěřil, a protož gestě gendrát ten nestastný papjr proběhl, genž těmito obawnostmi poskwrnen — yl: nebylo ale ginače. On, ten zaslaužilý, žádného provinění sobě powědomý wynalezýtel toho nowého swěta, měl se w skutku před saudnau stolicy jednoho ničemníka postaviti, genžto hoden nebyl, ani gen prách z noh geho zlizati. K o l u m b u s skřipěl pro omrzlost, a pro to welice dotklivé obrazení.

Předce w okamžení sobě rozmyslil, coby měl činiti. Měl ozbrogené mužstvo, měl swého bratra Bartolomége při sobě, a lehká wěc by mu byla býwala, gich y wice gestě sobě nadobudnauti, aby tomu nopravému saudcy, s mečem w ruce odpowědel. Ale geho welká dusse, zapowrhla každy prostředek k swé obraně, kterby nemohl s tau poslušnosti obšťati, gjžto se y tentráte swým wšějším powinuen býti domníwal, tdnžby mu y k nebi wolaqích bezpráví dali učiniti. W okamžení tedy sobě rozmyslil, gať powědjno, a bez meškání y reptání oddal se na cestu do St. Dominga, aby swíha sand — — wčembýkolwěť záležel — — uctiwě přeslyšel.

Ted přišel, a byl y B o w a d y l l u oblašen. „Nech se dá na řetěz! „ zwolal ten neclowěk y

bez přeapusteni ho z sobě, a zavlče pryč! Ten nelidský rozkaz se navlnil, dali ho do řetěz, a wlekli (ho) do gedné z lodj do wezeni.

(Tu zastál Otec pro ctyedlnost swé spoluvtrpnosti, co welké slzy z oči gebo posluháčů wytlačilo. Po malém přestání, šel dále takto).

Dobře sobě představte dítě, tento nehodný aučinek. Tam stogj ten welký Kolumbus, gačo přestaupnjš na té zemi, kterau wynalezl, před gedným zastupem, který gebo byl, mezy lidmi, genž wšickni gebo poddani byli; a ten nezbedný laupežnjš gebo statků a gebo cti, zakazuje mu do gebo domu wšročiti: nechce ho ani pohledu za hodného uznati: dá gebo newinně audy řetězmi okoswati, a na tento způsob obyzdný, z té země wlečen, gjžto wladářstwj on swému králi w tisícce nesřestěch, a s nebezpečenstwim swého žiwota nadoš byl. Tam stogj, a přigimá tu ostatnj ránu těžšlau, swého odporného losu, s tichau důškností, a s takowau trpěliwostí, která lépe, nežli y ta newymplumněšši obrana, gebo newinnost a šlechtnost na swětlo wyněšla. Rovnj byl pryč wšeden; ale s tímto kalich gebo, nebyl geště wšprazdněn. Gebo trpěliwost měla geště wětšj průšbu wystáti. Za nesmyslná špangelšká obecnj chasá, která, gačo známe, gen ze zločinců záležela, s nehobadněššim posmíwánjm ho zprowázela, a gebo pádu se rauhala. O ti nelide! ty newymplumně obawnosti!

Alé to pro tyranštwj Bowad ylla nebylo předce geště došti. Znal, že gebo znamenitý wezen, gen z polowice trpěti bude, pošud on gen ten gedný ze swé famjlie gest nesřastný, a pošud swé bratrj swobodně špatij. Y tito musyli w wazbě býti; a, by gedem druhému swau přítomnosti, z potěšeni snad nesřaužil: rozkázal, aby na oso-

blitných loděch, držáni byli ve vězení. Po tom všem třem bratřím učinil proces (pre), a bez dělšich okolostegnoſti, odsaudil ge — — na smrt. Na štěstí ale, neměl tolik smělosti, své wrojedniské wyrčení wyvésti, nebo se bál, že za to odpowěd dáti musy. Naděgil se, že geho možny stryc, biskup z Bajados, Kolumbuse auhlawnj nepřitel, bude giž o to pečowati, aby se ten wyněsseny ortel smrti naplnil: vmjnil sobě tedy, tyto wezne, spolu y s pšebným gegich procesem, do Spangelska poslati.

A giž, powězte mi djtky, mužeteli wěřiti, žeby Edy byly takowé lidského ducha potwory, gatowá byla dusse Bowadylla? Dobře s wámi bude, gestli se to přes celý wáš žiwot, t wjre nepodobné bude zdati!

Alle chwála Bohu! že se takoweto lidské potwory, gačo řidké wjminky nalezaj! Chwála Bohu! že při takoweto brozném člowěku, wždy geden šlechetny powstawa, aby tu křiwdu, která se od něho učinila, wedle možnosti, napravil!

Sotwa, že ten zprawce lody, který Kolumbuse a geho bratřj do Spangelska dowěsti měl, pod plachtami wyffel: gač se šlechetnému swému weznowi spoluwtepně a wetiwě bljžil, aby mu řetěz sňal. Kolumbus se ale zpřjal geho wděť přigiti. „Nechaj mne! odpowěděl mu. Gá nesu tyto řetěz na rozkaz mých wyššich; gen tito mohau mi ge zase sňiti, a gá wcy, žeby mne y nynj, gačo před tim, poslussného nalezli.“ Zůstal tedy w ołowách, počud do Spangelska nepřisel.

Bowadylla nařjdl, aby se ti weznové při gegich přichodu do zemi špangelské, hned biskupowi z Bajados oddali, žeby žadhau přiležitost neměli, swau posawadnj ochranitelkni, Frálownu Gezábel za spoluwtrpnost žádati. Než geden statečny plawec gmenem Martin, který nehodny los Admirále t swému srdcy připustil,

tagné lodi opustil, a s gedným od Kolumbusa psánym listem, pospíchal k královně, w kterémž o wšsem zprávou obdržela.

Dwůr se nad tauto powěstí zdesyl; nebo se to nepředwidělo, že Bowadylla to gemu dané plnomocenstwí, tak zle bude užíwati. Bznali nehodnost takowého nakládání, s gedným záslužilým mužem, a předwiděti, gať ge cela Swropa za to w offektivost wezme. S ned byl Kuryr (rychly posel) s tím rozkazem wyslan, aby se Kolumbus a geho bratrowé w okamžení w swobodu postawili.

Spolu také zwan byl Kolumbus ku dworu nepřiwetiwěti, a poslali se mu peníze, aby se náležite přioditi, a wedle swého stawu wklázati mohl. Kolumbus gegich žádost naplnil, a přišel.

Při swém wšročení do tobo počoge, kde na něj král a královna čekali, padl mlčenliwě k gegich nohám. Hluboké chtení toho bezpráví, gegš strpěl, odňalo mu řeč, a trwalo něgakau chvíli, počud k sobě přišel. Naposledy přidal srdce, posolen gsa chtením swé newinnosti; a tehdaž se počal proti osočowání zlostných swých odpůrců, zastawati. Držel s takowau zmužilau sluffností, gednau dlawau řeč, w které swau newinnost, na tak patrný způsob dokazal, že Ferdynand a Sezábel wlně o tom přeswedčeni byli. Pro wklázali mu swau lítost, nad tím, co se mu přihodilo, a gístili, že se to bez gegich wědomí stalo. Aby to w gíšťowání wěřitedlněgšši učinili, w tom okamžení sfadili Bowadylla s geho hodností: a hledali skrze lahodeni, a skrze slib swé budoucy ochrany, Kolumbuse pozdwihowati.

Až potud bylo wšefco dobře; ale gať na to přišlo, aby se ustanowilo, kdo má býti zase na místo Bowadylla, těch wynaizených Pragin řiditelem: příliš se wklázalo, že to nedowěřowání, kterýmž gednau král a královna, naproti Kolum-

bušowi zavgati byli, nebylo gestě docela zahlazeno. Rádiby se byli zdánj newděčnosti na-
 proti němu wyhnauti; rádiby byli nadhazowanj
 nesprawedlnosti, skrz to, od sebe odwaliti, že
 wšlecko, co Bowa dylla učinil, wěregně za nez-
 slusné uznali: ale geg opět do geho předesslé hod-
 nosti wsaditi, to se jim nezdalo opatrně byti. W-
 znali totižto za nebezpečnost tomu mužj, genuž za
 tolik děkowati měli, a kterehožto služba tak zle od-
 placená byla, takowé místo swěřiti, na kterémžby
 se on nad gegich newděčnosti pomstíti mohl. Zdr-
 žowali ho tedy při dwore, pod rozličným pochleb-
 ným zámyslem, a Mikulasse z Dwand o mje-
 sto něho, řiditelem Západnj Indye gměno-
 wali.

Nadarmo se Kolumbus odwolal na swé
 práwo k tomuto místu, které genu a geho famjlji,
 z počátku geho předsewzetj, na wěky vbezpečeno
 bylo; nadarmo se žalował na tuto nowau nespra-
 wedlnost, kteréby se naproti němu dopustili, gest-
 liby ho, kdž geg gednau za newinného prohlá-
 sly, předce gačo přeswědčeného přestaupnjka, z
 geho auradu šadili: hledělo se geho žalobám skrz
 rozličné wmluwy wyhnauti; při tom pak žu-
 skalo, že Dwando do Hyspanyoli má giti.

Opět nowé ostré bodnautj do srdce Kolum-
 buše, které gestě od mnohého předesslého obra-
 zenj krawelo! Nesprawedliwěgšj proto chtil oz-
 mizlost, a nezakryl gi. Raděgi kam šel, wšudy
 sebau něl tu řetěz, kterauž okowan byl, gačo
 důwod té newšpatněgšj newděčnosti, čím geho
 wellá služba odměněná byla. Wstawičně před oči-
 ma geho wysela; a poručil, aby se po geho smrti,
 spolu s nim do hrobu wložila.

U s tímto na dnes dosti!

Wšickni. Ten wbohy Kolumbus!

Patnáctá rozprávka.

Mateg. Repugdeli již více do Západní Indii?

Otec. To musí čas přázati; nyní nemohl již tak, gaľoby Edy tam přigiti měl: nebo geho žaloby se nespusti; a D w a n d o se na cestu hotuje.

Rikdy ještě tak veliké loďstvo, nebylo do Západní Indii posláno, gaľo to, které tomuto novému řiditeli svěřeno bylo. Záleželo z třidceti y dwau loďj, a mělo dwa tisycy y pět set lidj, kteří se z většj částky, na H y s s p a n y o l i osaditi měli.

S tauto zvláštnej mocy, odplýnul D w a n d o, a K o l u m b u s musyl s swau těžkosj doma zůstati; musyl na to hleděti, Edyž giny byl wyslan to žiti, co on mezy tak nemyluwnými bjdami rozšwal. Gaľ ho to bolelo, gaľ ho to skormurowalo, Edyž na gednau tak na swém zawodnjm místě zastawen byl, že nemohl swůg veliky plan wynalezeni wywěsti; to wám nepotřebuji wypsati.

D w a n d o přišel k H y s s p a n y o l i w prawy čas. Byllyby dále wně zůstal, tam nalezagjcy se K o l o n y e, škzce B o w a d y l l a n e m a u d r é a n e s s p r a w e d l i w é ř i z e n í, bylaby docela zahynula. Tenzto ničemnjš ufal se, že se w obdržené, nespawedliwostj wylauzené mocy, škzce to w p e w n j, gestli se té zběři, w n e s s u s s n ý c h p r o s t r ě d e n ý c h, bude hledět

zajlibiti. K tomu chli zrušil wsecka maudra narizeni, od Kolumbuse dána, a dowolil každému tak rozpustitě žiwu byti, gažoby gen chtěl. Geho předchůdce hledal ty vbohé Indjany před wšim potlačowaním, otcowský hrániti: on ale ten nestastný národ, každému odewzdal násylj. Dal ge počítati, a rozdělil ge, co otroků, mezy swých zbožj žádostiwých towaryššů, kteří to vbohé stwoření, k dolům (baněm) potřebowali, k čemu nelidskau přisnostj přitahowáni byli. Těžkost práce této, a tá ukrutná twrdost, gíž od swých pohoničů trpěti musyli, tyto od přirozenj mldé lidj, téměř docela zmařily, a málo chybito, byliby docela wymřeli.

První co Dwanbo před se wzał bylo, že Bowadylu sšložil, a y s Koldánem do Špangelské zemi poslal, aby tam ze swého zlého se zprawowaní, počet dal. Na rozkaz krále, to uwedene otroctwí zdwihl, a prohlásol wsecky Indjany za swobodné, s kterými žádn nasylně zascházeti nemá. Rozpustilš špangelsk život nowymě zákony obmezyl; a dowolil jim syce y dále zlato hledati a wykopawati, pod tau wšak wyminkau, že polowice zysku wždycky králowi, gačo pánu toho ostrowa, připadnauti má.

Jan. To byl předce gednau rozumný řiditel.

Otec. Winstugme, aby se wždy tak zprawowal. Co nynj učinil, stálo se na rozkaz králowšký: gest w očekáwanj, gačo z ohledu na ty wěcy potracowati bude, které se geho swobodné wůli zasnehaly.

Čas gest, abychom se k naššemu Kolumbusowi wrátili. — — Než, nie nemohu wám o něm powědjti, coby was k spoluwtrpnosti a k škormauceni nepohlo! Hledte na neg, gač sklonený těžkosti, časem nawšstewuge ten newděčný dwůr, který gest wždy hluchý při geho sprawedliwých žalobách! Slyšte, gač on — ne za milost — gen za

spravedlnost prosy, a w ruce od krále podepsaným kontraktem, na naplnění w něm učiněného genu slibu dotírá; toho slibu, že on, a žádný giný, w těch od něho vynalezených fragích, podkrálem má býti! Patřte, gať gebo nehodnj odpůrcy, zubn wocenugi, a sotwa se při daremném gebo předstawování, posměchu zdržeti mohau; a sandte, co ten muž při tom čtiti musyl, genž sobě takowé zásluhy powědom byl, která ho učinila, nehwětšj odpłaty hodného.

Giři. Sá znám, cobych byl učinil!

Otec. A co mily Giři?

Giři. Ani gedného slowa nebylbych proto wice stratil.

Otec. A potom?

Giři. Potom bych anebo byl odstaužil, a ty ostatnj roky života mého w pokogi ztráwil; aneb k ginému králi šel, a do gebo služby wstaužil.

Otec. Co se toho poslednjho dotiče, tedh povčil se Kolumbus ze swého zlustení, žebh se y při giných dworech lépe nedálo. Nepochybne y to sobe tento znamenitý muž myslil, ačkolí gebo W y š š j dané genu slowo zrušili, žebh neshluffed na něg, swé ndržeti, a tu fraginu opustiti, gegžto službě se obětowal. Pať swüg gestě ostatni čas života w pokogi ztráwiti, a od swého obširného plána wynalezení, docela odstaužiti, to mu nebylo možné.

Byl přeshvědčený, že na swé poslední cestě břehy peroné země wynalezl. Gebo posawadnj omýl, žebh tato země částka z Indye byla, která by se až tam wztahowala, byl škrze rozlična od něho učiněna pozorování, ač y ne docela odprostranen, giste zemden. Ted se domniwal, žebh mezy tauzto peronan zemí, a mezy Indyi, snad velké moře

bylo, kterých ge dělilo: a kdo mi z vás zná po-
wěditi, zdali to domněnj důwodnj bylo?

Wšickni. V owšem! To welké tiché
moře!

Otec. Hle, gať my nynj mnohém wjce o lauli
swěta známe, než w ten čas ti neymaudregšj zna-
li! O čem Kolumbus gen domněnj mjtí mohł,
to teď zná š. vplnau gistotau, y djte powěditi.
Tu spatrujete, gať za mnoho tomuto mužj děko-
wati máme, bez kterýchobj gedna cela polowice
lauli swěta, snad geště za mnoha stoletj, lidem
w známost nebyla přišla?

K wšry podobné bylo y to domněnj Kolum-
buse, žebj w tom okolí, kde gest a užina Dar-
venšká — — budete znati, kde ležj?

Jan. O Edybnychom to newěděli! Mezy
půlnočnj a polednj Amerykau.

Otec. Dobře! On se teby, prawjm, domnj-
wal, žebj w tomto okolí, země gednau cestau, a
neb a užinau mořškau, rozdělenu byla, přes
kterubj se z atlantičěho, do toho neznámeho
moře, a na tomto do Indji giti mohlo.

Mikuláš. To ale nenj prawda.

Otec. Ne?

Mikuláš. V ne! Tu (na mappě wklazuje) ležj
Půlnočnj Ameryka; tu Polednj Ames-
ryka, kterěz a užinau Darvenškau spogene-
šau. Tu pať niđež rozřezáno nenj.

Otec. Prawdu mluwiš Mikuláši. Ale wšak
widíš, že země gest tuto welice aukta; a že se
Kolumbus ššyce ne docela, ale téměř náležite
domnjwal.

Teď se mu ale wěc ta, welké platnosti býti
zdala, aby ohlédł, bylalibj w tomto okolí y w
škutku cesta, nebo ne. Nebo, Edyby tam byla,

gafky se potom mnohem rychleji a rovněji ze span-
 gelské zemi, přes Ameriku do Wýchodní
 Indii, giti mohlo, nežli na té od Portugals-
 čanů okolo Afriky vynalezené cestě! Gakoli
 tedy velké to bylo obrazení, které mu geho ne-
 wděčný král působil: předce geho taužebná žádost,
 světu škrze dálejší vynalezení, užitečným býti,
 byla mnohým slyšnější, gať ta newole, gij proto
 chtil; vmjnil sobě tedy, na wšecku gemu učine-
 nau Fiwdu, welkodussně zapomněti, a swau še-
 diwou hlavu wšému nebezpečnstwji a obtížnostem,
 gestě na gedné, Fnowému vynalezení wedauch
 cestě, pōdřobiti.

Tento swůg vmysl oznámil dwōru; dwůř pak
 se z toho wellice obradowal, že dosáhl příležitost,
 geho obtížné přítomnosti se sňostiti. Nebo pobled
 na tať zaslaužileho, a předce tať hrubě obrazené-
 ho muže, byl, pro krále a králownu, každodenní
 wntřani, kteréhož zproštění býti žádali; a pro-
 tož s radostí se wšému přiwolili, aby se geho ob-
 tížného wzejrenj zbawili. Měli též příčinu, sobě
 z geho způsobnosti, opět štastliwý následek tohoto
 předsewzeti slibowati. Bez meškání tedy dal se
 rozkaz, k wystrojení pro něho, gednoho lodstwa.

Alle co za lodstwo! Ze čtř malych bjdnych
 lodiček, sotwa z polowice tať welkych, gako pro-
 střednj kupačké lodi, záležela celá ta moc, která
 se mu k tať pamatnému předsewzeti swěřila. A
 s tím se měl opět na gedno velké neznáme more
 pustiti, na které se nescitlnych pokladů, z té bo-
 haté Wýchodní Indii naděgiti! Gať maličky pro-
 štredek, k dosažení tať welkého cyle?

Giných se byl před nemožností, s tať bjdny-
 mi lodičkami, tať těžké předsewzeti ku koncy při-
 wěsti, zhrozyl. Kolumbus ale pomyslil na
 swau prwnj cestu, a newážil toho, že swůg život
 y nyní tať zlym lodem swěřiti musy, gako ty by-
 ly, na kterych to weliké swěta more, mezy

Evropou a Západní Indii, prvněkrát prorezal. Sstoupil tedy do lodi potěšenou myslí, w tovaryšství svého bratra Bartolomeje, a svého třináctletního druhého syna Ferdynanda, který byl potom jeho života spisovatelem.

Zastřel den 29 čerwna, w roku 1502, a tať 10 roku po první jeho cestě, gáž z Kadrya pod plachtami šel, a podle občege ku Kanárským ostrowům plynul. Tato cesta byla welmi šťastná; gen, že gedna z jeho lodj, a syce nejwětšj, tať těžka w plaweni byla; že s mnohou práchy gi s ginými odprawil. Zrowná se plawil z Synspanjoli, aby tuto nezjitečnou loď za ginou sménil.

Když na w hřtú toho ostrowa přišel; wyslal gednoho posla řiditeli Dwardo, aby mu přičinu svého přichodu oblašl; a za dowolenj prošl, do tamějšjho přístawu wběhnauti. Řiditel ale — mužeteli to wěřiti — měl tu nestydatost, že mu to dowolenj odepřel. Kolumbus mu na to wřazal, že s gistých okolostegnostj, na které ho zkuffeni pozorliwym pčinilo, s welkau gistotau, gedno šlné nastawagjch bauřliwé powětri předwidj. Prošlybn tedy, aby se mu gen tať dlawho dowolilo přístawiti, pokudby ta bauřliwost trwala; a poněwadj práwě mjnil řiditel gedno nezmale lodstwo do Spangelska poslati, radil mu spolu Kolumbus, mysláni těch lodj zaněkolika dnů odložití. Ale wšsecko nadarmo! Jeho prosba se zapowrhla, jeho rada potupila, a jeho názkuffeni založená wštraha w smjch obratila, gako gednoho domnělého šidjřského proroka počasy. Wběhnutj bylo mu zapowědno, a to do Spangelska zřizené lodstwo odplynulo.

A tať se tedy musyl ten, gemužto se za wladěštwj Západní Indje dělowati mělo, gako podezřelý člowěk, od gednoho ostrowa dat odehnaz

ti, který on s nebezpečným životem, a pod tak mnohými neřestmi, sám vynalezl! A tak bylo před tím, gehož život a vrčení opět velice vážné bylo, vtočiste, před bauři a pometricy zavřino, co človečenství y cizozemcovi otewřiti nakládá. Dpět gedna ctyedlná rána na srdce Kolumbusa, které gž od tolik giných nezastlajených, zesmdlené bylo!

Alle tenkrát nebesa patně pomstili, gemu v činěnou potupu. Za od něho předwiděná bauřliwost vznikla. On sám k tomu se pripravil, a geho maudra zřizenj oretowala lodi geho od zahynuti. Naproti tomu pať celé to bohatě naložené lodstwo, které do špangelské zemi wyprawené bylo, z 18 lodj záležegjeh, stálo se až do třech, laupeži wln; Koldán a Bowadylla, genžto se také na těch loděch nalezali, došli tu odplaty swého špatného se chování proti Kolumbusowi, a byli obadwa, spolu y s welkym na Hysspanyoli nabytym bohatstwim, od more pohlceni. Za při tom byla welice pamatná okolostegnoť, že právě gen ta loď nezkažená zůstala, a cestu swau do Špangelska konati mohla, která gměním Kolumbusowym naložená byla, a která se gen proto k tomu swolila, že mezy wšsemi neyhorišš byla. Ty obedwě ostatnj musly se w neyhjdněššim stawu, do St. Domingo wrátiti.

Matka. Hle, ditky, opět přť toho wšse řjz diehho opatrowání božjho, genž skoro neb pozde, nehwjé gž na této zemi, každému sprawedlnost nagiti dá.

Otec. Znamenejte sobě tuto okolostegnoť ditky, a zwláště we wšsem wlastním životě na to pozorujte, nenalezneteli za prawdu, co gsem gáw m em tak mnohykrát zkusyl; toto řagistě: „kolikrát gsem příčinu měl, s sebau samym spořogným býti, tolikrát gsem djlo swé konal šstastně; naproti tomu ale, kolikrát gsem byl sobě negatě

ho skutku powedomý, který jsem před mými svědomím ospravedlniti nemohl, tolikrát se mi nic postřestiti nechtělo, a tedy v gistotě mohl jsem sobě gedno nestěšij předpowěditi, které mne v krátkosti porčí." Totot gest mé nepochybne zřuseni; degte pozor dítly, nebudeli ono, po dwadectich neb tridectich rocich y wässe; a, když mne tu již wice nebude, bych was na powinnosti wässe vpo-
mínal, o nezapomjnegte se předce, Bohu z wlastního hnutí w srdcy wassém děkowati, že wam cesky swého opatrowanj znamě učinil w ten čas, když gste wy to sami gestě wyskumatí nemohli. —

Tato pamatná případnost, v nevmělych a púwěřiwých toho času lidj, přewraceně púsobnosti byla. Na místo toho, žeby se té spravedlnosti byli klaneli, kterauž ruka wšemohauchho los lidšky zprawuge, padli na to sprostné myssleni, že Kolumbus gest čaroděgnikem, (znáte co púwěřiwí lidé pod tijn rozumegj) a že pomocí mocných duchů, gemy k službe hotowych, to wlnobiti wzbudil, aby nad swými nepřátelmi pomstu wzal. Neždo, prawili, pročby prawě gen ta loď byla zachowána bywala, která geho gmenim naložena byla?

Kolumbus zanechal w spravedliwem hře-
wu ten ostrow, při kterem mu, geho wysalez-
teli, ani gen wtočistě před nebezpečenstwim tak
strassliwe baure nechtěti přiti; a plynul s swými
welice zkazenyimi lodmi na západ, k pewné zemi.

Y tato cesta byla s mnohými obtížnostmi a
nebezpečenstwim spogena. Předce přissel šťastliwe
k gednomu ostrowu, genž se Gwanaja nazywa,
a nedaleko od toho břehu leží; Který se Hondur-
ras gmenuge. Vohledte dítly, (na mappě vlá-
zuge) tu leží ti břehy, a tu ten ostrow.

Gať náhle se lotwý wvrhly, poslal Admirál
swého bratra Bartolomége na zem, aby g-
dal ohledati. Mezý tijn, gať se tento k břehům
blížil, natrefil na gedon welký Indýanský člaun,

Ľterý mnohem wtipněgšij způsob stavení ukazowal, nežli jiné wšlechny, gichž potud spatřili. Byl dost dlouhý, s střechy široký, a měl w prostředku střechu z palmowych listů. Pod tautu střechau byly ženy a děti těch Indyanů; a z toho bylo w tom člaunu mužů w počtu pět y dwadcet.

Hledali ge dobroty; a když ge dosáhli, dali se powolně giti, ačkoli ozbrojeni byli. Potom obhlédli gegich náklad, a našli modrace, koflíky bez rukaw z bawlněné přízy udělaný, některé jiné stáry, welké rucničky, které ženám místo pláště byli; welké dřewené meče, které kremeniti, přízy a smolau wpevněny, z obau stran byli naostřené, jako tež y meděné sekery, a jiné nádoby, z tohože kowu udělané. Potrawa gegich byla téhož způsobu, co na Hispanyoli, jen že se v nich geden nápoj z gečného sladu wárený nacházel, který se pšmu podobil, a něco málo bobů. Každá ořečeného, co se jim to nemilšij, a místo peněz zdálo býti. To byl ten první tohoto způsobu bob, který Europečané widěli.

Něco pametihodného, co se na těchto diwch znamenalo, nemohu pomínauti, nebo se wám gístě líbiti bude; to zagístě, že mlau ctnost stydliwosti znali, a pečliwě se na pozoru měli, aby žádnau částku těla neodkryli, kterou počestnost přizkryti poručila.

Admirál se radowal, že tyto dobré lidi do své moci dostal, nebo se naděgil od nich rozličných powěstí. Řákal se naproti nim laskawě kowati, odkoupil gegich Amerýkanské statky za Europegské, a když se o wšem dostatečně wyptal, dal jim člaun gegich zpátkem, s tím dowolením, giti, řdeby se jim líbilo.

Gedného pak starce, který mezu wšemi nejrozumněgšim se býti zdal, s geho přiwolením za některý čas v sebe zadržel, aby geště y wje wjt-

tečnych powěsti od něho dosáhl, a geg při dělských schůzkách s diwými, za gednatele potrebowal.

Od tohoto starce zkusyl, žeby se na západ gedben velmi weliký krag nalezal, w kterémby bognost zlata bylo. Strze snadně srozumitedlně znaly dal také na známost, že lidé w tomto kragi zlaté koruny na hlavě, a tlusta zlata kola (prstene) na nobách a rukách nosywagi; ano, že se zlatem y stoly, stolice a trubly okowawagi; a když se mu korale, koreni, a gina wzáctná Kawě vřazala; tedh gistil, že se y toho w té kragině nalezá množstwí. Za kragina nebyla ale žádná, gen to bohaté Werylo. Galkoli towarýssowé Admirále po těchto posładech taužili; předce solněgšsi on gessně žádost chtil, ten weliký chl swého předsewzetí dosáhnauti, a tu cestu wyhledati, gžto se odtud nedaleko nagiti domnjwal.

Matka. Tu se on opět wřazuje, gako w prawdě weliký a sľechetný muž! Přiležitost se obohatiti, tak blízko mít, a předce na cestě swého powolání zůstawati, Pterá od toho vřně wedé; raděgi chtít swětu, nežli sobě samému wžitečným býti, a giných newoli strpěti, aby gen swé powinnosti-wěrný zůstal: — o dítky, kdybyste gen y wy wšickni, při podobné přiležitosti gednau tak welké důwody, zwasťnibo sebe samého zapření, a wasťnibo zysku nežadostiwé etnosti, dali!

Otec. To y věcni Milá; to gistě věcni: gá smím se za to w rukogemstwí postawiti. Gestli- bych gšem to sobě od nich nesměl sľibiti; tedh prošlybnych Boha, aby raděgi na welky oči naše zawřel, nežli by oni měli swedkowé býti, prmjho nečtnostněho se chowání, kterěby sobě gedben, neb druhý z nich dowolil! Ale, geli prawda dítky? takto se někdy, někdy nebudete chowati? Raděgi budete, co žiw, bidni a opowřzeni, gako gen gedno okamžení, powinnostem wasšim newěrnými? Wždycky, kolikrátkoli byste se žádosti zysku k ne-

Kufnému skutku pohnutých byti chtili, pomyslite :
 náš Otec nás před tím wystríhal ; ten znal, co
 gest člověku tu v we věčnosti dobrého, a on wšak
 gisté a w pravdě s námi dobře minul. Geli pra-
 wda, ditky, na to vždy pomyslite, a na wšech
 cestách života wásseho spravedlivě, a sšlechtně se
 zprawovati chcete ?

(Ditky se mu na PrE swesyli, a roz-
 práwla se skončila).

Šestnáctá rozprávka.

Otec. **K**olumbus tedy šel za svým plá-
nem, a plavil se od břehu Honduras k wy-
chodu, aby tu cestu vyhledal, o které ti Diw-
jistili, že jí w té línii nalezne.

Jan. Tu ho oklamali!

Otec. To ne; jen se zle rozumeli. Kolum-
bus jim aužinu mořskou vyobrazil, oni se ale
domnívali, žeby o zemské aužině pravil. Dobře
ho tedy Daryi napravili.

Na této východní plavbě spatřili se lidé,
kteří od předessých w způsobu života welice roz-
dílň a diwšši byli. Chodili docela nahý; gedli
šhrowé maso a ryby beze wšši příprawy, a wšši
swé, škrže mnohé wěcy, genž w nich nosyli, měli
až k ramenam rozšířené. Na celém swem těle
měli obrazy z gelenů, z lwů, a giných zwirat do
koži wpalené. Nejwzáctněgšši mezy nimi, dělili
se škrže čerwené a bile čepice z barolněného cagku.
Gedni měli twář na černo, ginj na čerweno, zas
ginj čarň rozličných barew pomalowanau; gedni
pač měli jen wššky, (gamby) chrípě, (dírky w
nosu) a oči zabarwené. Dyrj na gegich wššich tač
weliké byly, že se tam gedno šlepění wegce wlo-
žiti mohlo. Odtud wzał příležitost Kolumbus
toto okolí břehů de las Drejas (wššňj břehy)
nazwati. Odtudto plynau dále, ale jen málo za
den prossel, nebo se téměř wždy s odpornými wěz-

ten a mořskými proudy potykati musel. Napo- sledy přišel k jednomu předhoří, odkud se země na poledne skloužuje, tak, že právě ten dotud od- porný witr, nyní mu byl příhodný, když totižto v dále při břehách cestu konal. A protož nazwal tento dobrý muž, který nikdy nezapomněl každou šťastliwau příhodu tomu připsati, genžto gest ge- diný wšeho dobrého pramen — nazwal pravým to předhoří *Gracyas a Dios*, aneb *Bohu dě- ka*. Pohleďte na naši mappu, tu leží!

Gaž se po několika dnech na jiném místě fot- wy wywrhly, hned přišlo několik člunů plných ozbrojenými divými, kteří tak wyblíželi, gažoby se gegich přistaweni w odpor postawiti mjnili. Got- wa se ale o pokogných umyslech. Spangeli přez- swědčili: gaž se hned k nim we veliké důwěrnosti blížili, a wšech věcy, kteréž při sobě měli, na prddeg podali. Zhto záležely z rozličné zbrogi, z lůž, z hůl z dřewa, které welice černé a twrdé bylo, rybi kosti zaspicowaných, a z kng — z ba- wlněných kabátů, a z kusek blédeho zlata, které na krku nosyli. Admirál ge obdarowal rozličnými Swropejskými hjičkami, na místo toho z gegich wlastnosti nic wzjti nechtege. Zbali se nad tím byti nespokogný, a gaž se v gegich opětni pozwani na zem wystaupiti, zapowrhlo: tedy powažowali to gažo znač nedůwěrnosti naproti sobě, co oni odprostraniti žadali.

A protož hned na to poslali jednoho starce, wážného wzžreni, w towarystwji dwau mladých demcat, které zlate plechy na hrdle měli, gažo po- slá k Spangeli. Ten starček přišel s prapor- cem w ruce, co bezpochyby mělo byti znamenj wo- Boge; a žádal před Admirále wedenu byti. Ad- mirál přigal toto poselstwji s wlastnj gemu wld- nosti; dal ge nakrmiti, a w štátu oblecn, a poslal gich zase, welice pro takowé přátelské s nimi na- tladánj spokogných, na zem.

Zytregssjho dne šel **R o l u m b ú** bratr na břeh, kde wšsecky ty wěcy, kterézto se byly domachm obywatelům daly, w hromade ležeti spatřil; nepo-
chybně gegich dotkliwá chtedlnost, nedowolila jim takowé dary wžyti, za kterebz oni žádné nedali. Při geho wystaupeni na zem, přišli k člaunu dwa z wzáctněgšich, a chopice ho za ruce, nutili geg mezz sebe do tráwy se posaditi. **B a r t o l o m ě g** učinil, gaž žádali; přebložil jim pomocz gedneho indyanského tlumocnjka rozličné otázky; a rozkázal swému sekretarowi (tagemajku) gegich odpo-
wědi popřati.

Gotwa spatřili péro, papjr a černidlo, gaž se zděšeni, se wšsemi tam šhromazdenými obywatelmi, w útěk dali. Ti vbozž půwěrčiwj lidé domnjwali se totižto, žebz sekretář čarodegnjsem, papjr paž, péro a černidlo nástroge kauzednjctwji byli: a žebz se jim škrze to ublížiti chtelo. Wěli welkau prácz jim, to smjssné podezřeni wmylawiti, a neopowázili se prwe k **E s p a n g e l ů m** se za se blížiti, než se proti čarodegnjctwji toho sekretáře, podle swého domněni, ubezpečeli. To na tento způsob učinili: háželi proti **E s p a n g e l ů m** gišty prácz, kterz dym ze sebe wydáwal, a tento prácz, semuz nepochybně tu moc připisowali, že čarodegnjctwji neaučinliwé učini, na toho hnali, kterého za čarodegnjka uznali. Wbohé, půwěrčiwé štworěni!

B a r t o l o m ě g šel potom s nimi do gegich města. Pamětineyhodněgšjho, co tam widěl, bylo, gedno welké dřewené štaweni, kterež jim k pohřebnimu mjstu sluzilo. Nalezl tam několik mrtwých těl, do bawlněného sukna zawinutých, z kterz gedno bylo wonnj mastj napuštěno. Nad každz dym hrobem ležeka gedna dčka, (prkno) na kteréz se figury rozličných zvířat, a při některých y obrazz zemrelých, s mnohými okrasami, spatrowali.

Poněwadž Abdmirál zytregššjho dne někte-
rých z domácích obywatelů na lodi zdržel, aby se
od nich geště y wice dowěděl: domnjwali se ostat-
ní, že se to stalo ze žádosti zysku, aby ge wykau-
pili. Wyšlali tedy k němu gedno poselstwj y dvě
mladé swině, gačo wyplatni penjz za těch zaga-
tných. Abdmirál vsylowal jim k pochopenj dáti,
žebj gegich zadrženi vlastěncy, žádnj nebili we-
žnowé; nhyřz co nendryw k nim giti měli, a že
se za nich žádn wyplatni penjz nepotřebuge. Od-
kaupli jim tedy ty swině: na čez spokojni zpá-
tem se wrátili.

Ty swině byly na podlahu přineseny. Tam
se nalezal y gedno diwý focaur, popelové barwy,
a welikost gednoho maleho čyta, kterj škrz ge-
dnoho matrosa chycen byl, řdyž mu gednu dlapku
odtal. Toto zwjře gest tač lehké, a tač rychlé ga-
čo wewerice; skáče tač, gačo tato z gednoho stro-
ma na druhj, a někdy se owesj, aby sobě aneb
odpočinulo, aneb gen k libosti, swjm ocašem na
ratolest. Gotwa toto zwjře od těch swin spatřeno
bylo, gač w welké tešnosti gemu w giti hledaly.
Než gednu z nich chytli, a k řočky přiwědli. Tas-
to w okamženi gegj pšš ocašem obwinula, a spolu
tač se přednjmi dlapami na gegi hlauwu přichytla,
žebj gi byla gště zabila, řdyby to nebyli překa-
zili. Prawj se, že y w špangelské zemi wlcj
tač činiti zwykli, řdyž lapené zwjře wsmrtiti
chtěj.

Po opětнім plynutj několika dnů, wwrhl Po-
stew při wpádu gedné řeky, a poslal člauny s ně-
kolika lidj k zemi. Ale množštwj domácích oby-
watelů gegich přistaweni se protivili. Wyšše sto
z nich, až po řěhna do wody skočili, topj wškol
sebe brozjce házeli, traubili, že wzdorů (trucu)
proti Špangelům wodau štiljali, a rozezwané ze-
liny, na znamenj swěho potupenj, proti Špan-
gelům wypliwali. Špangelčané měli rozkaz, w
mezech opatrné pokojnosti se zadržeti. Poněwadž

tedy špangelové podobnau zpurnosti tēm diwým neodpowěděli, nhyž gen na tom přestawali, že na toto wogenské diwadlo w potřebné vzdalenosti hleděli: tedy sami ti wywolawači naposledy w tom daremném se wadenj wstali, a na místo potýkanj, hned na to z obau stran vzniklo kaupectwj, w kterém špangelové 16 zlatých plechů, 150 dukatů w platnosti, za málo zwončeků směnili. O kdyby se wšickni lidé tak wzdychy chowali, gačo tuto špangelové, gačby mnohem méně bylo wady, mrzutosti a neštěstí!

Někdy — zvláště gestli prácy máme docela s nerozumnými lidmi — stává se, že se nasse popauštegých trpěliwost zle wykládá, a cyle swého chybí. Glusná gest tedy wěc, proti obrazování takowych nerozumných lidj, gestli ginače byti nemůže, w škrze náshlný prostředek se brániti. Gen aby nasse vlastní ochrana potom se w hněw, neb w žádošt pomsty neproměnila; a w mezích potřebné obrany zůstala. W tobo nám dal Kolumbus znamenitý příklad.

Ti diwi totižto na zntregssi den, počali to požogne se zdržowánj Špangelů při gegich wyzwanj, ginyma očima považowati, gačoby byli měli. Dni to, nesmělosti připisowali, a protož w swéwolnosti tak daleko šli, že ku břehu se blížjich člauny házecz kopjm přiwitali. Spatřili se tedy Špangelové přinucenu byti, gim důwodně vložat, že gim ani na smělosti, ani na moey nechybuge, ge na se wzhti. Admirál dal gedno dělo (kuš) wypáliti, a poněwadž gedem z těch diwých, genž byli na Špangelů vdeřili, právě w ten čas wyštreleným šipem ranen byl: tedy wšickni zdesffeni wtřkali; Špangelčané pač gim wje vblížiti nechtějce, byli spokojnj s swým na zem wystaupenim.

Kaděgi hleděli škrze powolawagých znamenj gepohnutí, by se zpátkem wrátili. Toto powolání

se y přigalo, nebo již přesvědčení byli, žeby jim
tito byli cizozemcý nechtěti vsskoditi, ačkoli moc k
tomu w rukau svých magj. Složili tedy swau
zbraň, wrátili se zpět, a své zlaté plechy w po-
togi a w přiwetivosti směnili.

Po dostatečném wyskumání powahy kraje, to-
hoto, geho obywatelů a zboží, opět šel Admi-
rál pod plachtami; a plawil se jako před tjm,
při břehách, w té wždy gestě naděgi, že tuhle
danau mořskou a užinů, nalezne. Na této
plawbě přišel k gedné zátoky, která prostorná a
bezpečná přístaw formowala. Při této zátoky, do-
mách obywatelů byli, gedno dost velké město za-
ložili, které welice lidné, a dobře zadelanými de-
dinami, obrazené bylo. Kolumbus nazwal to
místo pro ten pěkný přístaw, Porto bello; v-
widjte ho na mappě.

Obywatele tohoto místa provlázali se welice
pokožné, doněšli tencepředenaui bawlnu, a mimo
toho y wsselikau potravu; co oni za kince, ge-
hly, zwončeky, a jiné tím podobné wzáctnosti,
rádi směnili.

Odtudto plynul aesse 8 mil dále k tomu os-
toll, kde nyní město Nombre de Dios, stogi,
které na mappě spatrowati můžete. Tu mushl pro
baurliwost počasý, několik dnů ležeti; a tento čas
wynaložil k ponaprawení lodj, které již welice zla-
žené byly. Potom šel dále, ale zlé počasý, hned
ho přinutilo, znowa do gedného malého přístawu
wběhnauti, který w to čí stě nazwal.

Y tu se z počátku obywatele welice přátelsky
vřázali: wssak obrazugých se zprawování několik
matrosů popaudilo ge k nepřátelstwj. W dawě-
ném se spolehání na své množstwj, které wždy
wětšj bylo, strogili se k obecnému wtoku, w němž-
to y do lodj wstaupti hrozpli. Admirál vřjwal
hned hrozbu, hned prosbu, aby ge pohnauti möhl,
od svého předsewjeti odstaupti; poněwadž ale

wšedko bylo bez užitku, dal jeden kus vypáliti, w té naděgi, že ge ten puhy geho brom odstrassi. Než w tom se mylil. Nebo gaž widěli, žeby tenz to brom žádnau sšlodu nevěini, byli geště zpurněgši; na to střelenj odpowěděli wyškánjm, bilit s swými hůly na stromy, a dali proti tomu bezmocnému hluku střelby, celau swau potupu poznati.

Spatřil se tedy Admirál přinucenu býti, aby něco patrněgi vlázał, coby tento hrnot znamenal. Dal jeden z wětšich kusů z ostra nabiti, a na jeden kopec (pahrbek) napraviti, na kterém množštwj diwých se bylo shromáždilo. Ten kus (dělo) byl vypálen, a káule prošla prostřed těch shromážděných diwých. Widěli tedy s swému strachu, že tento brom může y žabiti, a předěšeni s bozám utjati.

Tito lidé byli mezi wšěmi, gichž posawad widěli, nespěkněgi podobeni. Byli tenkě postawy, měli slyně audy, a žádné wysocy břicha, gačo ostatnj tohoto okolj. W přistawu spatřilo se množštwj Alligátorů (nedáwno gsem wám toto zvíře wyspal) kterjžto, řdž chěgi spat, na břehy wycházegj. Tato zvířata, tať sylvau pizmowau wšiti že sebe wydawagj, že celé powětřj nim plně bylo; a ačkolj se házliwa vlázala, řdž byla napadnuta, předce se polusyla někdy gednoho člowěta chwatnauti, a sežrati.

Ted ale gij y Kolumbus tu naděgi, žeby gednu cestu našel, přes kterau by se z Atlantického, do tichého swěta moře, progiti mohlo, tratiti počal. A poněwadž, w ten čas y ty nehrozněgši bauřliwosti proti němu žurily; omjnil sobě zpet se wrátiti, a s tomu kragi se plawiti, Ktery se Weraguá gměnowal, w němžto se podle společného swedectwj diwých, ty nehobatšši dole (bane) na zlato nalezaly. Y tento krag gest na našši mapě zaznamenany.

Gedno slyné wlnobiti, Pteré za několik dnů trwalo, a welky nedostatek na potravu, sgednotily se, aby tuto plawbu nejtěžší a neynebezpečnější učinili. Wšedlo, co jim gestě bylo z pokrmu pozůstalo, Edyž již 8 mēšyců na moři byli, žalezelo w malicko c w h b a k u, (dwakrát pečného chleba) který ale skrz hořké a wlké tanejší, powětří, tak welice zkažen byl, žeby gedem z nás, raději byl celý den hlad trpěl, nežli se tímto osflitwým pokrmem nasytit. Byl žagisté tak plný čerwi, že ten, genž z něho gedl, wice bromadu žžal, nežli chleba, gisti se domnjwal. A předce tato osflitwa strawa welkau žadostj pohlcená byla: gen že, Edyž z toho pozjwati chtěli, do gedného tmawého kauta sli, aby newiděli, co do wst strkali. Gle, dítě, k čemu hlad, který wy gen, dika Bohu! wedle gmena znáte, gest w stawu lidj přiwěsti;

Práwě toho času spatřili swé lodi, množstwim welikých ryb, i d o g c ů nazwaných, obližčené.

Karolina. Co gsau to za ryby?

Jan. Neznášli wice, co nám pán učitel o tom rozprávěl, Edyž gsme o hystorii přirozeni měli?

Karolina. O to gest již dáwno!

Otec. Powěz ty, Jene, co gsy ty sobě o tom zachowal.

Jan. To gest gedna welká, welká ryba, gestě delší, nežli tato gízba (yžba),* a při tom welice tlaustá. Nebo má brozně welkau tlámu, (hltaň, brtaň) která žhora y zdola trogim řádem ostrých zubů ozbrogená gestit, Pteré se křížugi, a kterými ona na gedemkrát nohu, ruku aneb hlavu odhryznauti může. Při tom má také slyný ocas,

* Některé magj 20 až do 30 střewjc dlabě byti.

njmžto vždy wúkol sebe tiepe, a toho treffi, toz mu neb ruku, neb nobu roztrjška, neb ho na mjaště vsmrtj.

Frantisset. To musy byti gedno ossklivé zwjře!

Otec. A k tomu welice hltawé! W swé hlazdowitošti wšsecko pozře, což mu přigde, ano y seztery, když se předhobj. Geden cesty spisowatel prawj, že se gednau mrtwé tělo gednoho zemřelého, do lodni plachty zawinulo, a do moře hodilo, gať se na moři činj, kde se žádná mrtwa těla pochowati nemohau: Druhý den, že se takowá ryba lapila, a když se roztrácela, w gegim brisse, celé to mrtwé tělo, y s tau plachtau nalezlo. Gegi masso gest tučné, a odporne k wžitj: a předce od onich černých wštrýce, s welkau chuti bhwá požiwáno. Aby ho gestě pro swa wsta chutněgšim wčínili, nechagi ho několic dnů na sluncy ležeti, aby dobře šhnilo, a šsmradlawelo.

Karolína. Wšfuy!

Otec. Wúwěřčiwj towaryšowé Kolumbusse, zgeweni se těch mořských oblud, gaťo něco tak kowého powažowali, coby gim neštěstj znamenalo. Wšak y při té swé wúwěřčiwé bázliwosti a osskliwosti, kterau proti tomu tučnému masšu měli, gedli z něho tito wyhladoweni lidé s welkau dychtiwosti, nebo gim vždy předce lépe chutnalo, nežli gegich čerwawý chléb.

Serdynand. Gať ge pať mohli lapiti?

Otec. Welmi lehce; nepotřebuge se, gen gegich dychtiwost wžitj; škrz co tato zwjřata prawě tať, gaťo někteřj lidé, škrze swé nárůžiwosti, do zahynuti přiwábena bhwagj. Poněwadž po wšsem, co se gim předhobj, čjhagi, tedy škrli matrosy, na gednu ostřau železnau sekery, kusek čerweneho sukna, a hodili tu sekery na řetěz wpewnenau, do moře. Šned byl tu gedn dychtiwý lidogez,

Který jí pobltil, a pomocí té sekery, vytáhli ho
 na loď. W hršce jedné z takovýchto ryb, našla
 se jedna živá korytnačka (třepeňatá žaba), která
 po vysvobození z svého žaláře, ležla na poblahy.
 Při jiné našli jednu odřezanou hlavu z lidogea,
 kterau matrosy málo předtím, byli z lodi vyho-
 dili; odtudto se spatřiti může, že se ony v mezy
 sebau gedj.

Dost o lidogey; zytřa zase o nášém Kolum-
 bušowi.

Sedmnácta rozprávka.

Otec. Prvé, než Kolumbus do toho na zlata bohatého kraje Veraqua, kam nyní plynul, prigjiti mohol, byl skrze časté bouřlivosti přinucen, w rozličných ošolích té země, hned na Frantsi, hned dělšši čas kotwy vyhoditi, aby ty bouřky vyhucely.

W gednom z těchto ošolj něco zvláštnjho mu do oči padlo. Dbywatele toho kraje totižto, nebydleli jako jinj lidé na zemi, nhyřz své domy měli nad zemi w powětří vdelané.

Frantissek. J, gať to mohli učiniti?

Otec. Na podobný způsob, jako gednau králowna Semiramis, své rozkošné zábrady wysoťo nad zemi založila; znáš gestě snád?

Frantissek. Ty staré wysšey zábrady!

Otec. Gle, Frantisku, jako toho času, celé zábrady na wysokých mocných pilirich založili: tať y tito diwj své chalaupy na ratolestěch vdelané měli, že w skutku ne na zemi, ale gať ptácy w powětří bydleli.

Karolina. Proč pať to činili?

Otec. Snad, že na zemi přeb powodňj, neb před diwau zvíři, neb před swými nepřátely bezpečnj nebyli.

Karolina. Gať ale chodili nahoru?

Otec. Po rebířkách, které, gať náhle na hůřku byli, za sebou vytáhli, skrze co, každému giněmu přístup k nim byl odřezan.

Bohumil. To opatrně činili!

Otec. Naposledy přišli šťastně k **Werağuy**, a tovaryšům **Kolumbowym** již sliny tekly na ty polkady, které se tu nazbírati vřali. Wyhodily se kotvy při wpádu gedné řeky, již **Kolumbus** **Bethlem** nazwal. Když se něco s některými domácnými obywateli seznámili, a od nich zkusyli, žeby hore wodau, vzdáli několik dnů, sydelné město gegich krále leželo, ktereho **Qwibio** aneb **Qwibia** gmenowali; bylo zawřjno, na te řece se zhůru plawiti. To se stálo; a Admirál poslal swého bratra **Barťoloměge** na předwčlauných, aby geho Gasnost Indjánšťkau slusně počtil. Tento o přichodu těch bilých zpráwu obdržel; šel **Barťoloměgowi** w vřstrety, a oba dva se přigali slusnau přiwetiwostj.

Zutregšjho dne ráčila samá Gasnost Admirále nawštwiti, který ho wedlé geho stawu přigal, a hned sobě geho celé přátelstwj, skrze dary Ewropejšťch břjček, wyžyskal.

Barťoloměg mezy tím pečliwě se na zlatě štoly dotazowal, a šel tam y s swými tovaryšmi tau cestau, kterau mu vřázali. Gaťž k místu tomu přišli, hned něco zlata našli na swršťku země, při kořenich welkých stromů ležeti, a to jim bylo toho dostatečným důwodem, že se wnjtr bohata zásoba z toho kowa nalezá. Po odlaupowánj těch sem a tam ležějšťch kusů, wrátili se zpáťkem wesšelj, aby Admirálowi o šťastliwém následku swého zkušowánj, powěšť zanesli.

Tento byl skrze to, w vloženém předsewzěťj, gednu osadu w tom Fragi založiti, posylnen; a hned wydal rozkaz k wyřtawenj potřebných domů,

nedaleko wpádu řeky Bethlem. Dšlo to lonalo se s pilností; a w Prátekém času stali domy postavené z dřeva, a přikryté palmowými listy. Kolumbus ze swého lidu do za kolonistů wywolil, a za nejwysšší gegich hlavu ustanowil swého vlastnjho bratra Bartolomége. Potom ge započal wšlemi nástrogi a prostředky, gichžto k pohodlnému a bezpečnému žiwotu potřebowali. Nechal jim obzwláště mnoho nádob rybářských, nebo woda w tom okolí mela množstwý chutnýh ryb. Mezy ginými nalezal se tam gedem řád sardelů, které ti diwý na zvláštnej způsob lapati znali. Tyto ryby, když se od giných přenasledowati spatřuji, mají obyčeg na sucho wyskociti. Nakládli tedy Indjanowé do prostřed swých Canoés (wětšší člauny) množstwý palmowých listů; potom se plawili přes řeku, splechtajice wesly po wodě, a ryby, genž ten zeleným přikrytý člaun za zem uznaly, skakaly směle do něho, a — byly lapeny.

Když se wšlemi porádky hotowi byli, Admirál pak již mjnil, na zpáteční cestu do Spangelska se oddati, zkusyl k swému zděšení, žeby král Owibio, z podezřiwosti pro osazení se Swropčanů w geho zemi, měl vmysl, domy kolonistů zapáliti. Radil se s swým bratrem o prostředcích, kteréby vjzwati měli, aby té nepřihody w cestu wkročili; obadwa spatřili se newyhnutedlně přinucenými byti, ten wpád předgiti, a osoby Casco se zmocniti. Gedem nestastný vmysl, který to neysmutněgšší diwadlo měl za následek.

Bartolomége wzał na sebe wywedení toho vmyslu. A protož s solným mužstwom táhl zrowe na k městu Waragua, při kterémž bydlel Casca, na samotném kopcý stálo. Když tam přišel, dal ho Owibio prosyt, aby až k geho domu nepřišel, nebo že mu w vstřety chce ajet. Bartolomége na to, wzał gen s mužů s sebau, ostatním rozkázal, aby za nim šli opodal, a gáž gedno

štelensj vstissi, hned přiběhli k osazenj toho domu, zebj žádnem nemohl stecj.

Nynj se blížil kacyň; ale w tom okamženi, gať swěho hoste přigiti chtěl, spatřil se — byti wežněm. Na to hned se dalo to smluvené znamení, a ti sem běžjch špangelowé, obkličili dům, a wšickni w něm bez odporu byli wežnowé.

Gednj. O pfun!

Otec. O pfun! N gá s wami prawim djtky; rádbjch gedem poličel držel, kdbyh gsem tuto družkau posskwrnu, z hystorji našeho, gindy tať šleschetného přátele, a geho gináč podobně štatečného bratřa, wymazati mohl. Ale —

Detrich. Ale sám kacyň nepřw zpronewěřile učinil, a chtěli gen to wpriditi, aby nebyl w štaswu, swé zlé předsewzeti wyměsti.

Otec. Welmi dobře Detrichu; ale kdo Špangelum to práwo dal, aby se bez geho přiwolenj, w geho zemi osadili?

Detrich. Žáden.

Otec. A kdo může za zlé myti Wánu země, kdbyž on cizozemců, o kterýchž předwidi, zebj mu a geho poddaným nebezpečnj byti mohli, w swé Pražině trpěti nechce; kdo?

Detrich. Žáden.

Otec. Kdeby byla tedj ta štwida, na kterau se Špangelowé žalowati mohli, a kteraby jim byla práwo dala, šwattost pohostinstwji, na tať násylnj způsob z oči zpustiti?

Wšedko, co k wmluwě Kolumbu se na to odpowěditi mohu, gest toto: snad byl sobě při tom gedného laškawého chle powědomj; snad se domniwal, že geho kolonne, pod zprawowanjm geho bratřa k tomu poslauzj, že obywatele toho kraje k mravným a ošwiceným ctitelům gedného praš

ného Boha věni; snad jen proto chtěl krále w své moci, aby s nim w přátelské gednaní wtročil, a skrze probřazání přátelstwi, srdce geho wyzískal. Gestli toto w skutku chl geho byl, gať se domníwati máme příčinu, tedy musy se syce uznati, že byl sšlechtný, ale ten prostředek, skrze který tento chl dosáhnouti hledal, byl wždy nepravý, a welice naproti maudrosti tohoto gináč tak laskawého muže.

Nechat bude gať chce; s tímto vnáhleným včinkem, počal se pro něho nowý řád odpornosti, který dosahowal až do skončení geho žiwobyti.

Slyšme w čem ony záležely.

Ten gaty kachť, na rukách a nohách swázaný, měl na loď přinessen býti; byla noc; ten wežen, gedným prowazem na člaun mocně přiwazaný, žalowal se na bolesti w rukách, které příšlyně k gedbnomu dřiwí stáhnuty byly, a geho průwodník byl tak spoluvtrpný, že ho odwázal, wšsat wždy gestě drže ho na prowaze, a syce na rukách a nohách swázaného. Předce wšsat prohlédl sobě kachť příležitost, a wyskočil prwe, nežby se geho průwoděj nadál, řdž geg y sámého za sebau ztáhl z lodi. Nadarmo vsylowali ho zas plowiti; nebo geho způsobnost w plawaní a tmawost nocy, skryly ho před očima geho přenasledowníkú, a wšsel šťastně. Gať na rukách a nohách swázaný, plowati mohl, to nám nemycwiceným Swropčanům, kteří k tomu při swobodných auděch tak málo rozumíme, gest těžko k pochopení.

Swangelská po laupežstwi dychtiwost, wžila tuto ošolostegnost, pod negalým zamyslem sprawedlnosti, geho gmění se zmocniti, řdž kacykowi čudáčkowi to za prominění přiwisowali, že příležitost neopustil, se swobodným věniti. Gebo dům tedy wylaupili, a tam nalezené zlaté plechy mezy sebe rozdělili, genž třista dukátů w plawnosti měli.

Dwibito mezy tím hotovil se, nad swými potlačiteli krwawou pomstu wywésti. Přepadnul tu Kolonyi prvé, než se nadála, nebo se s swým zástupem přes gednu hustau horu, byl přilaudil hrozným křikem a désttem horjich šípů, skrze co chtěl té z palmowého listi záležegich střech, těch wnowěpostawených domu, zapáliti. Na to tedy nasledowalo wrputné potyčání, kterěby se s zablazením té nové osady bylo skončilo, kdyby gi Bartoloměge smělost a nepřestrasšenost nebyla oretowala. Tento se až do prostřed nepřátele s málo Espangely, s takowau mocností wrazil, že i postupování přiweděni byli, když z obau stran rozličnj z částky zbiti, z částky raněni byli. Mezy posledními byl y sám Bartoloměg, kterého gedna střela na prsy, ačkoli ne smrtečně, tressila.

Nadáli se, že se skrze toto witezství ten diwý král ode wššého děššjho nepřátelství odstránil: ale w tom se sklamali. Tento raděgi rozdrážden gsa, obmyslel pomstu, a bezpochyby bylaby se naposledy ta Kolonye gegi oběti stala, kdyby ti pozůstali, widauce to nebezpečenswj, w němžto se našezali, nebli gednomyslně oswedčili, žeby raděgi na té gim zanechane, weskrz čerwy swrtane rozpadane lodi, wlnám se swěřiti, gažo na gednom místě zůstati chtěli, kdebý každodenně w nebezpečenswj byli, wkrutné pomsty rozdráždených diwých obětowanu býti. Admirál, který o tom zpráwu obdržel, spatřil se přinucenu býti, ge w gednom člauu, a spoluswázaných lanoes, dat odwésti, a do své wlastnj lodi wžiti, nebo z té čtwrté gedině nevjitečné dno bylo pozůstalo. Tuto tedy tu zanehati musyli, a ty tři ostatnj, které podobně welice zřazeny byly, odpłynauli.

Ted byl Admirale ten gediny winš, aby s swými F pádu naklonenými lodmi, gen Sysspanuolu mohl dosáhnauti: nebo celau tu zpátečnj cestu až do špangelské země dokonati, držel za nezmožnost. Wššični žiwlowé zdali se, i záhubě to-

horo veličkého muže, spřisáhaní byti. Ty nezstránnější wškrice, gestě stránnější skrze hrozné w tomto okolí obýčegné hromobitj, more až do dna zmitaly, a ty křečké lodi tak wztelě sem a tam metaly, že ohromeni na wětšim dile smysl-
nost stratili. Nadarmo hleděl Admirál ty porádky učiniti, kterýmž se ze skusenosti již byl povčil: neslyšeli, co nařídil, a gestě v slyšeli, tedy pro oblusšení, strach a zemdlení nebyli způsobnj k naplnění geho rozkazů. A tak gestě při břehách pewné země, stratil gednu loď, ty pať dvě ostatnj tak byly zděraweny, že wšecky sly mužstwa, sots-
wa stacily k wywážowání wstawičné wražegjch wody.

W tomto hrozném položenj wšlowalo se k ostrowu Kuba, w té naděgi, že se lodi tam nutné budau močy ponaprawiti. Ale tato naděge byla zmařená. Nowá hrozná baurka, od dosahnauthch již břehů toho ostrowa, opět ge neodolagičně do more zabnala, a ty dvě křečké lodi gednau proti druhé tak mrsstila, že wšickni na nich se nalazajich, při Foncy žiwota swého se byti domnjwali.

Než libilo se opatrowanj Božjemu, loypotnj Kolumbuse žiwot gestě na něgalk čas zadržeti, aby, geho ctnost w twrdšim gestě zkuseni počwíčilo. Spalky lodj tomu slynému vberenj vzdolaly; a poněwadž mezy tím břehy ostrowa Jamayka se dosáhli: podarilo se způsobnosti Admirále, že lodi práwe w ten čas, gaž tenauti chtěly, na mělcinu naprawil. A tak oretowal swig v swých towaryššů žiwot, když loděm na břeh wbehnauti dopustil.

Jan. Než o nebesa! gať obtud odegde, Ebyž žádných lodj nemá wšce?

Otec. To zná Bůh! Semu zanechává Kolumbus budaucy wěcy, a dosti na tom má, aby to činil, co přítomné nebezpečnstwj nemyhnutelně wnhledává.

Na ponaprawenj lodj nemohlo se ani gen mysliti, nebo byly na zklazu přistly. Ale veliké důležitosti bylo pro Admirále, aby nebyly roztržkány: nebo z dwogj příčiny za lepšj držel s swým nestastným lidem na těchto spodkách lodj bydleti, gažo se na břehách osaditi. Ponehprwe byl tu ošdewššeho nepřátelstwj domácích obywatelů bezpečněšši, nežli na zemi; a podobně mohł tudy Kolumbus lépe zbrániti, aby se domácj obywatele, na gegichžto přátelstwj mu wšsecko záleželo, skrze křiwdy a laupežstwj z nepřátelstwj nepohlil. Dal tedy ty na břehu wrazené lodj, wedlé možnosti podepřiti: na poblahy poraučil chalaupy postawěti, a swému lidu zakázal na zem wygiti.

Šned na to dali se nagiti mnozj z domácích obywatelů při loděch: a poněwadž se gtm z Kolumbusowa nařizenj nepřetšši wctiwost prokázala: tedy y oni se wklázali důwěrnj a přátelstwj naproti těm Šwropenským cizozemcům, a donesli wšselgakau potravu na zbyť, aby gi za známé giž Šwropenske hříčky směnili, s kterými Šwangelowé zwjeli kupěti. Za geden listek požlatky s radostj dwě husy dali; za gednu sklennj koralu, geden z swých, z Manjok Korene misených a smažených chlebů; za zwončeky ale y ty nevdražšši magetnosti protřjli.

Kolumbus mezy tím radil se s swými přátely, co mají počjti, aby od toho ostrowa byli wyplaupeni. Gen geden se namjtl prostředek, a šnee ten, řiditeli na Šwšpangoli swé nestěšj ošbláštj, a geg prosjti, aby gednu lodj pro ně poslal. Ale nynj ta otázka powstala: gakhby tuto powěšt tam doprowadili? Ani gen geden člaun těm na břeh wrazeným chudačům nepozůstal, a Šwšpanjola od Jamajky, gač na nassj mappě spatřiti můžete, gest wyšše třideceti mil vzdálená. Tu byla tedy dobrá rada opět drhá!

Wšak předce byla nalezena. Kolumbus
 sfrze své laskavé a spravedlivé se chování, na
 proti domácím obywatelům, tolik v nich lásky
 wzbudil, že hotowi nalezení byli, gemu některé z
 swých Kanoeš prodati. To byly owšem welice
 bídne lodičky, které ani člaunů gména nezastlauží-
 ly, nebo záležely gen z wydlabaných, nestworných
 zle otesaných stromových pňů, na kterých se w čas
 potřeby, gen při břebach plynauti mohlo. Nemy-
 menšsi sylněšsi powanutj wětra mohlo se podwra-
 titi, a nymenšsi wlna zaliti.

Ne truc všému patrnému života nebezpeč-
 stwí, genžto se newyhnutedlné zdalo, gestližeb-
 tak dalekau mořskau cestu, na takových bídnych
 lodičkách před sebe wžiti chtěli, předce wšak na-
 ležli se mezu lidem Kolumbuse, dwa smělj
 mužowé, kteří swůž život opowážiti chtěli, aby
 geli možné, Admirále y s geho nestřastným lidem,
 oretowali. Wendež se nazýwal gedem, druhý
 Fiezky; onen Špangelčan, a tento Genuen-
 can. Š radostj gsem wám djtky, gména těchto
 statečných mužů, w známost wweđl; nebo gegich
 chwaltstebná zmužilost, a wěrná naproti Kolum-
 busowi oddanost, pod kterým stlaužili, učinily
 gich hodných, aby od nepozdněššibo potomstwa,
 z wst do wst gmenowani byli. Každý z nich stlau-
 pil do gednobo Kanoe, w towaryšstwj Šspan-
 gelčanů a několik diwných, kteří měli wstowati;
 a smlawili se, že, gal rychleby k Šyšpanyoli
 štěstliwe přišli, Fiezky se hned zpět wrátiti, a
 Admirálowi o tom powěšt přiněsti má, kdýž mezu
 tjm Wendež po zemi do St. Domingo půg-
 de, a to, co naloženo má, v říditele wykona.

Obplynauti tedy, pozůstalých pať nystaužeb-
 něššij žádostj prospěchu a štěstí, šly za nimi.
 Kdýž giž dwa dny a dvě noci, w nesneshtedlné
 hořkosti w té gim předepsané liny se plawili: po-
 čali se obawati, žebý od prawé cesty byli zššli,
 a při Šyšpanyoli do širokého swěta moře

wběhli. Muzete sobě pozmysliti, gať to sezname-
nání musylo pro nich strassliwé byti, když nad to
wseckau swau wodu byli wytrawili, a gíž horo-
šem, žizni a zemlenim brozně trápení byli. Ges-
dni z těch, diwných ze swých wesslowných lawiček spa-
dli, a mrtwi zůstali: druzi pak wssični, genž w
tom, co těchto potkalo, swúg vlastný los špatro-
wali, padli do zaufání, skrz co strassné gegich pos-
loženj bylo gestte naděge prazdněgssi. To gedine
občerstweni, kterehož při tom vžití mohli, bylo,
mořskau wodu, k ochlazení gazyka do wst wžití;
co. wssem gen welice k malému obleweni bylo, a
gegich tauženj po picy wodě, gestte slněgssi či-
nilo.

W tomto strassliwém stawu, Ewapně gim zes-
ffel naděge papysslek. Byla noc, a když měsice na
tragi obloze wystupowal, znamenali na miste geho
wychodu gedno zmysleni, ktere za skalu poznali.
To gim učinilo naděgi, žebý blizko ostrowa byli;
a tato naděge opět gim slyh propugčila se poku-
šiti, zdaliby k tomu mistu wstocisťte, wesslowaním
přigiti mohli. To se gim podarilo: než cože na-
lezli, gať naposledy k tomu domnělému ostrowu
přisťli? Že nic giněho není, gen gedna nevrodná
dokonce hola skala, na ktereby ani pokrm ani na-
pog nenalezli. Hrozně seznamenání!

Předce wysťáceli z člaunů, a plnj zaufalstwj,
po tom skalnim ostrowě sem y tam se motali. U
tu se opět wklázalo, gať člowěk zle činj, když při
patrně nemožné pomocy lidske, na tom mnohem
mocněgssim přispěni, wsecko zprawugjchho opatro-
wání bozibo pochybuge, ktere wssak obyčegne prá-
wě tam, kde nasse nauze neywětšj, swau diwnau
moch bywa nám neybližšj. Kdoby se byl domně-
wal, že Bůh toto hole ausťali k tomu wywolil,
aby těmto žizni sauzeným lidem tím slaužilo, co
gich gen mohlo od zahynuti zachrániti? A předce
w skutku bylo tak. W rozsedlinách toboto ausťali

nalezala se hognost, deštové vody, která tať čisťa a hladná byla, gať studničná woda. Na nešťějí alě zapomněli, při radostném nalezení tohoto pokladu, na opatrné prawidlo mjrnosti; dychtiwě se tam swalili; pili a — pili přilíš mnohoz. Sednj musyli tuto nemjrnost swym žiwotem, ti oškatnj wšicknj wtracenim sweho zdrawj zaplatiti. Onino padli, kdž se nemjrně napili, mrtwj na zem, tito odněsli zymatj, sauchotiny a wodnotedlnost. A tať prawda gest, že skrze nemjrnost y ti nepřirozenějši a nezdravjši žiwosti prostředky, w ged se proměnygi: a že nerozum lidský častu y to neylepši požehnánj nebeské, w proleterj obráčj!

Mezj tjm bylo předce té nejmějši doháněgich gegich potřebě spomoženo; gen že wždy gestě ta weliká otázka pozůstávala: co s nimi giž tá dále má byti? Na štějši nalezli na kráji této skaly několik z moře wyržených ryb; a poněwadž tito k společnému gegich nasyceni postáčily, umjnilil sobě tedy oba wůpcowé, pokudby dennj hořkost trwala, sobě na tomto puštěm mjstě odpočisnawti, a gen k večeru zase odgiti, aby zemi naděge swé wyhledali, negišti gsauce, dogdauili tam, nebo ne? Nechme ge tedy odpočiwati, a gen zjstra se zeptáme, co se dále s nimi štálo?

Některj spolu. O milh, nejmiljši Dčjčku, gen gestě tať daleko, abychom weděli, došlilil tam, nebo ne?

Ginj. Ano milh Dče, prosym, prosym!

Orec. Ruže tedy, musym těch chudáčků zbuditi, a nechat ge sštaupiti do lodj.

Ont to, gať gsam prawil gen z večera wčinnili; celau noc při gásném měšhčném swětlě wslámi pracowali, a k swé velké radosti, na v-

svitě, k západním břehům Španělska, do-
plynuli.

Petr. Seli to všecko?

Otec. Všecko.

Všichni. Oh!

Dsmnácta rozprávka.

A giž, dítky, pravil Otec, gaž w druhý den, w své rozprávce dále chtěl giti, wrátme se ž *Sysspányoli*, kde gsme wčera šťastně ty dva statečné muži, *Wendeza* a *Fieškynho* na zem doprowadili, opět do *Samoyky*, abychom wi-
déli, gažo mezy tím *Kolumbusowi* gde. Tak mi ge okolo srdce, gažoby gsme ho brzy mohli ztratiti; musíme tedy hleděti každé okamženi vzi-
ti, které gesté w geho towarystwji ztrawiti mů-
žeme.

Bohumil. Snad gesté nezemře?

Karolina. D neže Otčičku! Sinač gisté ž
hžby vteču.

Frantisek. Gá také!

Otec. (wážnau přisností) Dítky, co kolwěť
při stratě toho, což milujeme, činiti budeme: to
wice w nič nepřiwedeme, co ten moudrý a welký
Bůh gednau zawrel. Lepě gest při takoweto přile-
žitosti, na místo neschůdného se chování, raděgi na
každau případnost, napřed se přihotowiti, aby-
chom y to, co nás nevhodnějšího potkati může —
gestli tak byti musy — w trpěliwém se do wůli
Paně oddáni, sněsti mohli. —

Kolumbusowi towarystwě, každobenně
s welkým tauženim, měli oči své na to pomorji
obracené, odkud *Fieškyn* gažo slibil, s tau ras

došnou pověsti přigiti měl, že Mendez šťastli-
vě k Španělsku přišel. Než gen, což do
vňavení očí se nahlédli: žádný z nich nevěděl se
vblídati.

Konrád. Proč pak nepřišel?

Otec. Známlí já? Regsmelt nyní na Sa-
manee, a můžeme odtud do Španělska
viděti, aby zvěděl, co toho věrného Španělska
zdržuje, aby se k svému vůdci nenavrátil?

Už Krátka povím, nepřišel; a Kolumbus
swoje mužstvo proto padlo do zafalství. V gi-
kotě se domnívali, že oba ti vyslancové při svém
smělém předsevzetí zabynuli, a že tedy veselá na-
děje, geich z toho ostrova osvobození, zmizla.
Teď povstalo twilení a proklínání, že se povětrí
ztrácelo! Ale při tom nezůstalo. Podle obyčej-
ného smutného losu, který Kolumbus tak mno-
hokrát již zkusil, v nyní geg, jako jedinu spo-
lečné bdy příčinu považovali, a proklínali tu
hodinu, w které se takowémuto opowážlivému, k
nestěti předzřízenému vůdci, swěřili. Z tohoto
twilení a proklínání, přišlo naposledy k zgewné-
mu pozdwižení. Hučeli, křičeli, zlorečili, a zú-
řili naproti Kolumbusu životu; a ta černá
hodina, w kteréž tento veliký muž, genž tolik tis-
íce nebezpečnostim šťastně všel, jako obět, sle-
pě swých poddaných vzteklosti padnauti měl, zdala
se již tu býti.

On právě sám na bolestném lámání ležel. W
podobných okolostogicnostech, nalezala se v velké
částka z jeho lidu. Ostatní wšickni, kteří gestě
na nobách byli, k těm obům zbaření půwodcům
přistali, genžto se Potras gmenowali, a bratři
byli.

Starší z těchto, jeden beze wšij cytedlnosti
neclowěk, přikročil k posteli Admirála, a zpárným
hlasem geho se zeptal: pročby se do Španělska

země vrátiti nechtěl? Kolumbus w obhčegně své tichosti mu odpověděl: žeby od něho newiselo tam zpátkem se vrátiti, gakkoliby to v sam welice winssowal. Kdyby jeden mezy nimi byl, kterýby k tomu prostředek vřazati znal, žeby mu gebo rada welice wděčná byla: žeby proto hned wšsecky oficyře dal swolati, aby o tom gegich domněni přesslyssel. — „Rež, gakkoli tichá a rozumná byla tato odpověd: předce na srdce tohoto nestydatého Porras nepadla. Raděgi odpověděl wzteklym hlasem: žeby teď k tlačanj nebylo času; co se gebo dotiče, že hned pod plachtami pūgde; a wolal na shromazdeny plawecy lid, který mezy wámě za mnau má chut giti, ten nechať sem postaupj.“

Toto slowo bylo heslo k obecnému pozdwiženj na lodi. Neywice w okamženi po straně tohoto opowážliwce byli, křičice: žeby hotowi byli geg nasledowati. Ten schromeny, lamanim a starostmi zemdeny Admirál, při těchto slowich wyskočil z posteli, k skroceni těchto buriců; ale ho gebo služebnich, který se w prawdě obawali, že ho zamordujj, zdrželi. Toto nashly učinili v geho bratrowi Bartolomegowi, který w ruce s polowicyn kopj, směle mezy wūdou běžel, aby gim zaslauženau pokutu, pod moch vdatného swého rasmena, dal zakusyti. Ti buricowé mezy tjm zmocnili se 10 lodicěk, které Admirál byl od diwnych wykupčil, a sstaupili do nich. Toto těch ostatnich, genžto žádnau částku w tom spiřnutj neměli, přineslo do zausalstwi; wěrnost gegich počala se tlástiti, a neywice z nich naposledy do těch barků skočili, a prosili; aby ge s sebau wzali.

S neyhlubšj strastj Kolumbus, gebo brata a syn, na toto špatné diwadlo musyli se gen diwati; a naposledy spatřili se ode wšsech opuštěnych, wygmauce churawych a někotř wěrných služebniců. Těmto poručil Kolumbus před své lůžko přigiti, a držel k nim pohnutelnau řeč, když gim z částky za ten důwod wěrnosti, který

mu teď došvedčili, děkował; z částky ge pomzbu-
zował y dale při těch powinných vmyslech zůstati,
a oči své naděge plné, na brzké skončení gegich
bíd, k tomu pozdwihowati, který wěrnost a sies-
wetnost, tu y w budaucym žiwote, odplatiti při-
slibil.

Ti nechtělňi buřiči mezy tím, s plesagichm
pokřikowanjm k wychodnému fragi ostrowa se pla-
wili, aby obtud k Hyspanyoli přišli. Ko-
likrátkoli na této plawbě k břehu přistali, wždy
laučili domácých obywatelů, a zle nezbedně s ni-
mi nakládali; tu pať přewrácenau gim dali radu,
aby se proto k Admirálowi obrátili, kterýby ge-
diná příčina wšeho toho zleho byl, co gim při-
hucení gsau působiti. Gestliby gim tento, přidali
k řeči, žádné wynabrazení za to nečinil, žeby
měli swobodu geg zamordowati.

Tak popudili ty dobromyslné Indyany, na
swého zrazeného wůdce! Porom gedem lapený zá-
stup z nich přinutili s nimi do barků se posaditi,
aby gim při tak blaube cestě za wesláků byli. A
tak oběšli!

Alle sotwa čtyry mile zassli, gať se naproti
bugich witr zdwihl, a moře tať zburil, že se ge-
gich malé nezpusobně barky pohřizowati počaly.
Abby ge oblehčili — hrůza mně předhazy, když to
prawiti musym — sgednotili se tito ukrutnjcy, že
Indyany pomorduj, a do wody wymetaj. K
wywedenj této nelidské rady se y přistaupilo. A
giž gi na několik těchto nešťastných dtwých y wy-
wědli, gaťž ostatnj plnj zaufalstwj, sami do wody
wyskáčeli, a posaučkami za slitowanj prosnych,
při člaunech plawali. Alle — — o neshchané o-
bhzdnosti! — — Když se, zemdeni plowanjm, za-
otamzení na barkách zabržeti chtěli, aby sobě od-
počinault: tedy obsekli — — mužeteli to mysliti
djety? — — tedy obsekli gim tyto Swropenske
oblndy ruce, že obpadnauti a bjdně zabynauti mu-

byli! Na tento tyranský, wšedku wjru přewysu-
gich způsob, ne více, gen osmáct z nich byli o-
bětowani, a žádný nebylby tomuto hroznému losu
všel, kdyby Spangelowé, na nemožnost dále pře-
giti pochobugice, nebyli sobě vmjnili zpět k Ja-
maity vlnauti, a těch málo pozůstalých In-
dyanů, k wellowanj potřebowati.

Wymožte dítě, tuto hroznau hystorii opět z
wassi paměti; aneb, gestli to nemůžete, tehdy o-
plačawegte, kolikratkoli na to mysliti budete, tu
potupu člowěčenstwj, že se někdy takoweto potworn
w lidské podobě nalezaly, které wšedkau ctyedlnost
spoluwtrpnosti a bratrské lásky, tak docela vdušpti
mohly! —

Kolumbus zůstal sobě y tenkráte rovný.
Přeněll své weliké neshťestj s swau obyčegnau stá-
lostj, a ačkoli y sam nemocen byl, předeč wšak
z srdečnosti otcowské, dlé možnosti, o opatření
těch při sobě pozůstalých nedůžiwých, pečowal. Ne-
besa zehнала tomuto geho laskawému pečowanj;
nebo w krátkosti radost měl, wšech vzdrawených
spatrowati.

Než teď měl s gednau nowau bidau bog, In-
dyanowé, genž ho potud s potravau zapatřili,
počali se obawati, žeby se tito hltawj cizozemc,
na wěčnost y nich osaditi, a jim wšedky tam se k
žiwnosti rodich wěch, ztrawiti mohli. Toto se o-
bawanj, a to vkrutné nakládanj, které od těch bu-
řičů strpěli, naplnilo gegich srdce báznj, a osllt-
wosti navroti Ewropčanům; následek toho byl,
že kwapně přestali, k tomu na břeh wrazenému
korábu, potravu přinášeti. Žalostná okolosteg-
nost!

Alle ostrowtipnost Kolumbuse podalo mu
y nynj prostředek do ruky, z tohoto zlého položení
se wytáhnauti, zač své známosti w vměnj hvez-
dáškem, měl děkowati. Předwiděl, že zatměni
měsíce následowati má; tuto okolostogičnost vžil

Ě tomu, aby tĕm diwým opĕt uetiwost a wdĕl; naproti sobĕ pĕriawratil. Slyšte, gal on to poĕal!

Ěrže gednoho z Hyspanyoli wzatĕho diwĕho, dal wŭdcŭ domacych obywatelŭ swolati, s tĕm oznamenjĕm, že gim nĕco pamatnĕho powĕditi mŕ. Pĕrišli; a tu gim dal nasledugich zgewenj, Ěrže swĕho Indjanskĕho tlumoĕnika uĕiniti:

„On a geho towarystowĕ, žeby lidĕ byli, genže by tobo Boha znali, Ěterh nebe y zemi stworil. Tĕnto Bŭh, Ěterh dobrŭch ochranuge, a zlŭch pokutuge, žeby y ge pokutowal, kdyby se specowali, geho ctitelŭm s potravau pomŕhati. Na znamenj zakowĕto gim nastŕwagich pokuty, žeby budaucy nohy, spatřili mĕsyc hnĕwliwym a křwawym obliĕegem wychŕzeti; a odtud, žeby zawjratĕ mohli, soby gim za bida nastŕwala, gestliby se naproti swŭm hostĕm, opĕt pobostinsky neprovŕzali.“

Toto proroctwj z poĕátku bylo ponĕkud wneřmŕno. Když ale mĕsyc wychŕzel, když w skutku zatmĕn byl, a když zatmĕnj wždy wĕtřsi a wĕtřsi bylo: tedy se stŕlo obecnĕ zĕřsenj, a s křikem y powŭkem prosyli Admirŕle, Ě Bohu za ne prosŭti, aby tu gim nastŕwagich pokutu, odzwrŕtil: swatĕ zagistĕ pĕriřbili, že mu budaucĕ rŕdi se wřřemĕi ŕiwota potřĕbŕmi, napomocnj byti ětĕgi.

Solumbus řlibil gegich řadost naplniti, a zawřel se do swĕ Ěajuty (lodnj bauda) až do toho ořamzenj, když znal; že se zatmĕnj bude wmenřowati. Potom zař wysřel, a powĕĕl gim, aby se wice nestrařowali. Bŭh, prawil, hledi w dohrořbeznořti, že swĕ wmysly promĕnili; že ge tedy pokutowati nebude, a na dŭkaz tĕto milosti, že mĕsyc swŭg hnĕwliwy obliĕeg opusti, a hned zase w swĕm pĕratelřkĕm bleska pĕed nimi stŕti bude.

Sať se v toto opětný předpovídaní w skutku naplnilo, tedy všickni w radostném vřasnutí chválili Boha křesťanů, a toho divného muže, který jim to všecko předpověděl hogně s potravau zapopatrili. — — A giť ditky, co na to powíte? Byloť ob Kolumbusa maudře a opatrně včizeneno, že nevmělost těchto lidí k swému vžitku ocbraťil? — — (obecní přestání) Jene, co ty powíš na to?

Jan. Owšem, to bylo opatrně, ale dobře — —

Otec. No?

Jan. Já neznám; ale tať se mi zdá, gaťoby to nebylo dobře.

Otec. A proč ne?

Jan. Já to tať nemohu vyslowit, gaťo myslím; wšak předce se domníwám, žeby se o Bohu nikdy nic nepravého mluwiti nemělo.

Otec. Tať v já myslím: mluw ale, ať myslíme, mámeť jednakau příčinu takto mysliti. Proč se domníwáš, že se o Bohu nikdy nic nepravého mluwiti nemá.

Jan. Poněwadžby jsme příčinau byli toho, kdyby gini lidé Boha dobře nepoznali.

Otec. Dobře, Jene; to gest v móg důwod; wy pať giť všickni znáte, gaťby důležité bylo pro člověka, Boha dobře poznati! Wšecko to, co sprostni lidé na mylný způsob o Bohu věří, gest powěra. A tať v to, o čemž tu Kolumbus Indyaný přeswedčil, že Bůh pro něho měšce zastměl, zaslauží toto gméno, a on byl tedy příčina, že tito sprostni lidé buďaucně, o jedno puwěřcimé domněnj wšce měli.

Toto geho pokračowání chwalit owšem nemůžeme; ale, gestli kdy jedna, sama w sobě haný

hobná chyba, w ymluwu zaslaužila, gŕŕŕe při této pŕihodě. Kolumbus newiděl giny prostŕedek sebe y swych retowati; při tom pať wnuťnul tẽm to newmẽlým diwym w skutku negatku známost a poctu prawẽho Boga; a strže to ge naklonil, buzdauené gessťe gine, a soce lepšŕi povćenj pŕigati. Toto nechat z částky k gebo w ymluwě poslauž.

Os m dlabhych smutnhych mẽšhcũ giž bylo mianulo, gať Mendez a Siesky byli do Hispanjoli odesli: a pŕedce gessťe zaden se z nich spaztiti nedal. W nejmenšŕim tedy na swẽm zahynutj nepochybowali; pročež Kolumbusowi towarjssowé, wssedku naděgi w tẽ očekáwané pomocy ztratili. Zaufáni gim tu podalo radu, aby swẽho nestastného wũdce podobně zanechali, a se tẽm ošstatnjm Ewropčanũm pŕipogili, kteŕj se wždy gessťe na ostrowě sem y tam taulali, a z laupežstwj žili.

Alle prawě, gať tito zaufali swé pŕedsewzetj w ywěsti štěli, dala se na gegich radostně zdessewj gedna malá Ewropenská loď spatriti, kteŕá nedaleko břebu kotwy wvrhla. Netrwalo dlabho, tedy pŕissel zprawce tẽže lodi w gednom člaunu k Kolumbusowi, a podal mu od Mistodržiccho z Hispanjoli gedno psáni, spolu y s gednym sudem wjna, a s dwẽma polty slaniny. Gotwa že toto odewzbal, gať hned zase do člauna wskoče k swé lodi zpět hnal, a potom se tam plawil, odkud byl pŕissel. W tom listu, kteŕy byl donesl, nic gineho nebylo, gen několik pŕazdnhych komplimentũw.

Gissťe y wy tať málo, gaťo lid Kolumbu budete znati, coby toto zgewenj znamenalo. W owj m wám tedy: Owando, mistodržicj na Hispanjoli, kteŕéhož gsme giž nedáwno, z gebo nestatečného se chowanj naproti Kolumbusowi poznali, nic tať nežadal, gaťo zahynutj tohoto welkého muže w swé bide: nebo, wratiliby se

zpátkem do Spangelské zemi: obával se, žeby o-
pět na to dotrati mohl, aby do svého práva ga-
fo podrál Západní Indie, vsazen byl: on pak
že potom sám své mistodržitelství strati. Šádal
tedy viděti, gažby vlastně welká bída toho muže
byla, kterehoby on tak rád byl měl sklizeného, a
byllyby w stavě swúg spatný byl dosabnauti, kdy-
by wyslán, k oswobození geho žádané lodi, za
některý čas gestě odtahowal. Toto byla, gafo
gedni spisowatele gisti, ta zlostná příčina, proč
toho wyslance byl poslal, a proč se tento, gaž
náhle položení Kolumbuse oblédl, hned zase
oddaliti mysl. Gini dáwagi newinněgšji příčinu.
Dwando, prawj, se obával, že Kolumbus
žkazeni swých lodi gen za zásteru bère, aby na do-
brý způsob, do Hispanyoli přigiti, a se tak
žmoch, do té gemu odnate hodnosti mistodržitele,
zase položiti mohl. A tak že gen spebère byl po-
slal, aby žkusyl, ždállyby okolostegnosti Admirále
y w skutku takowé byli, gaž on mu ge dal wy-
psati. — — Was nyní stoji z těchto dwau do-
mnění to wymoliti, které za prawdě podobněgšji
držite. Rluwte tedy, kteremu z těchto domnění
prednost dáte?

Wšickni. Tomu poslednjmu, tomu posled-
njmu!

Otec. Proč?

Jan. Poněwadž není gisté to smýšlení, žeby
Dwando byl takowým nečlowěkem; a poněwadž
w pochybné přibodě wždycky to, co gest neylepšsibo
o giném wěřiti máme.

Otec. Tak gest dobře, Jene! Žustan při tom-
to prawidle; a nikdy nebudeš geho nasledowánj
želeti, barsby tomu y tak bylo, a se ti gednau
stálo, žeby gsy některého z twých bližních za lep-
šsibo držel, nežli gest w skutku. Bepe a blážegí
gest, desetkráte na této straně, gafo na té gině,
mnoho učiniti.

Kolumbus **Dwandowi** připisoval, gať se pravý, ten první cýl; ale přiznuzily gsa, aby w kterémkolwěť zlém položenj klesal, schował před swým lidem tu těžkost, která na geho srdce hrzyla, a ten beznaděgný staw, do kterého se, teď položenu býti spatřil. **Keywesfelégssi** twářj prawił swým towaryššum, žeby ta loď proto hned opět odplynula, poněwadž gi přimaličkau nalezl, aby ge wšedny y s gegich věcmi byla wzala: **Wendez** a **Fiesky**, žeby šťastně k **Hyšpanyoli** byli přišli, a rozkaz měli, wětšj loď na geho wrub (penjz) kaupiti, kteraby brzo k gegich wyswobozenj měla přigiti.

W skutku také potom dostal powěst o losě těch to dwau statečných mužů. Že šťastliwě byli k **Hyšpanyoli** přišli, giž nám gest známo; a teď wám powěditi mohu, proč **Fiesky** dle swého slibu se zpět newrátil. To se tak stalo.

Učkolí tento sľechetný muž, s zymnicy, kterau sobě na onom skalnjm ostrowu byl přitabl, na zem byl wystaupil; předce wšat, slibu swému gsa werný, hned se chtěl zpět wrátiti, aby **Admirálowi** o šťastném skončení swého smělého předsewzeti powěst zaněsl. Než žádnen z geho towaryššů nebył k pobnutj, tuto tak nebezpečnau cestu, gestě gednau učiniti. Ani sliby, ani hrozby nic u nich neplatily, a tak y proti swé wůli byl přinuzcen, spolu do **St. Dominga** giti. Tu y s **Wendezem** wstawičně **Wiskodržiteli** prosol, aby gim k odwezení gegich wůdce, gednu loď prodal; tento ale, z kterékoli se to přičiny stalo, naplněnj gegich žádošti, skrze rozličné ničemné wmluwy, protahowal.

Kolumbus mezjtim, na rozličný, ale bezužitečný způsob, wšylowal těch sem y tam se toulagiených důřičů, k gegich powinnosti zpět přiměsti. Tito ale, ne gen při swém zbauření setrwali, nyz brž nad to gestě žádali, aby gim **Admirál** z těch,

we wražené na bičku lodi se nalezajících stát, a ostatních věch, polowichy dal. Na příhodu, zbraň haliby se jim to učiniti, s brozbu doložili, je ozbrogenau rukau přigdau, a to, co žádali, násolně wezmau; a poněwadž se jim w skutku odes přelo: tedy přibotowili se swau brozbu y naplniti.

Poněwadž Kolumbus sám wždy gestě nezmočen byl: tedy poslal naproti nim swého bratra Bartolomége, s celým swým ozbrogeným lidem. Tento ale poručeni měl, gestě gednauc do brotu zkusiti, a k žádnému nepřistaupiti nepřátelstwí, pokudby k tomu potřebau vlastni obrany přinaucen nebyl. Bartolomége rozkaz ten swedomité wykonal; ale galž se s burčiči spíl, a ge k požogi pozwal: tedy oni to pozwání, za důwod mdloby a bažliwosti držice, bitwu otewřeli. Šest z nich se byli spřisahali, na Bartolomége se přímo oddati, a prvé nepopustiti, gen Podyžby geg widěli padnauti. Bartolomége wšak ge s tau nepřestrasnosti přiwital, kterau giž přiném známe, a poněwadž ho malý gebo zastupwereně podpíral: tedy s tak neodolajičnau moch na ty burčiče dotíral, je w krátkosti dokonále nad nimi obdržel wstěžstwí. Gedni padli od gebo meče, ginj byli zjímáni, a ostatek dal se na vteč. Wezylacpenými, genž na řetez dani k lodi wedeni byli, nalezl se y sám Porras wůdce burčičů, kterého Bartolomége vlastni swau rukau lapil, a z broge swlěkl. On sám gednu ranu w rameno dostal.

Ti poběhley hned na to k Admirálowi poslali posly prosyti o milost; a ten welkodušnji muž, který k odpusteni nakloněněssi byl, nežli k pomstě, w okamženi gegich prosbu nawlnil. Tak tedy porádek a požog nenadále byl nawrácen; gedenz každý k swým šel powinnostem; gedenz každý dosáhl odpusteni, a gen ti nezbedni zburěni wůdcowé w škowách zůstali, aby k zastlajené pokuty zachowáni byli.

Mendez a Fiesky mezy tím nepřestávali na mistodržitele dorážeti svým předstávaním, aby jim dovoleno bylo, pro odnesení Admirála a jeho lidu z **Jamanky**, gednu lodi koupiti. Dlauho se tento zdráhal, při rozličném ničemném se vymlouvání, tak slusnou prosbu naplniti; poněwadž se wssak naposledy obával, žeby byl od **Spangelského** dwore k odpovědi táhan, gestliby Admirála dále bez pomocy nechal: tedy přivolil, aby se ta loď koupila. Tak hida **Kolumbus** se na gednau skončená byla, kdeby se tobo sám nebyl nadal. Dpět gedn důwod, že zaufati nemáme, Edyž se nám zdá, že na lidskau pomoc více čekati nemůžeme; nhyž, že w duwěrowání w mocném přispění božím, až do ostatního oklamžení swau powinnost konati, a nepřestále dauhati máme. Tak činil **Kolumbus**: a podobně y my, dítky, činiti máme, kdyžbychom se gednau w takowé nalezali nauzy.

Ta kaupená loď přišla k **Jamance**, Edyž se **Kolumbus** tam gedn celý rok s nauzy potykal. Wšickni radostně do ni štaupili; a potom plynau k **St. Domingu**.

Zde byl **Kolumbus** na rozkaz mistodržitele, který své šibalství, rozličných vlnným pochlebenstvím přikroiti hledal, tau nemětší počestnosti přiwítan. Ale právě w ten čas, Edyž tento nesmělec z házliwosti tomu pochlebowal, kterého w srdcy nenáwiděl, nemohl se od toho zdržeti, aby tagnau swau nenáwist, na gedn pro **Kolumbus**e dotklivý způsob na gewo nedal. W oklamžení totižto wůdcům pozdwiženj swobodu darowal, kterých **Admirál** okowaných do **Spangelska** wěsti chtěl, aby jim tam proces wyzdwihl; ano y těm, genžto byli swemu wůdce wernj zůstali, brozyl, že se gegich chování obledauti má.

Kolumbus, který giž některa obrazení nehodných lidí w trpěliwosti sněl, čytil se dost sly-

ným byti, v toto ztrpěti. Ale gať gen mohl, pospíchal ten krag opustiti, kterýž se na vlastnj swé nestěšty domnywal wynaleznauti; a protož, gať náhle se přistrogeni dwau lodj ku Poncy přiwědlo, šel pod plachtami do Spangelské zemi.

Než v na této ostatnj swé cestě ten gify odporň loš zkusyl, který ho podle newyzpytatedlné rady božj, od počátku geho welkych předsewzeti, téměř wždy přenasledowal. Ty nehrozněššj bauřliwosti, které hned po geho odchodu powstaly, ge dnu z geho lodj, na nizzo se sám plawil, do tak bjdného stamu položily, že si zpět do Spangelské země oti poslati musyl. V ta druhá podobně hned na to tak hrozně zkažená byla, že wic, gať obyčegná smělost k tomu přisluchala, aby se tak daleká cesta na ni konala. Nebo okrom gineho pozkaženj, v hlawnj v přednj stežeň stratila. Předce wšak zmužilau myslj, konal na ni swau cestu: s tauto napoly ztroskotanau lodj, kus cesty swěta moře 700 mil prorezal, a dosahl naposledy, až koli s welikau bjda, přistaw St. Lučar w Andaluzji. *

Nynj snad se naděgete, že se geho odporňosti giž nagednau skončili; — ale darmo se toho naděgete! Gotwa, že na zemi wystaupil, giž byl zstrassen skrze powěst té nešmutněššj přjwadnosti, která se gen z ohledu na něho přjhaditi mohla. Geho přjznikyně a gedina ochrankyně, Gezabel, byla giž mrtwá.

Na tuto wšecku swau wzkłádal naděgi, že mu giž gednau, za geho zlé s nim zacházenj, sprawedlnost přjslaužití dá. A teď byla pryč! Co mohl gestě ta dále, od gedneho podezřiwého krále očekawati, který k němu od počátku náchylň nebyl?

* Tak se gmenuge gedno stolj při moři w zemi Spangelské.

Nicméně předce wšak, gať náhle se geho zbra-
wi z částky nawrátilo, odebral se ke dworu, aby
králi o následku cesty své, a o wšem co se mu
přihodilo, zpráwu oddal. Byl ale tau uennewdčs
něgšji studenosti přigaty: geho sprawedliwe žaloz-
by na obrazení rozlična geho nepřátelů, wyslyšas-
ny nebyly, a geho sluffné žádosti, aby ho opět do
geho práwnj hodnosti wsadili, znati skrze nicemné
wymlowny wyhnauti.

A tak musyl tento welky dobřezaslaužilý muž,
wečer bidného a wžitečného života tomu nehodné-
mu dílu obětowati, totižto, za sprawedlnost ged-
noho nesprawedliwego sůdce, a za milost gednoho
bez přičiny nemilostiwého krále prosyti; a wždy
nadarmo prosyti; až počud Bůh geho dlawhému
a hořkému utrpenj, konec nebčinił. Zemlen gsa
skrástj a bidau, které wysřál, umřel naposleby we
Walladoli d roků 1506, w padesátém dewás-
tém, aneb wedle glnych, w šedesátém patém ro-
ku, wežu swého.

Smrt geho byla života geho hodná. Práwe
s tím ducha pokojem, a s tau radostnau báznj
božj zemřel, kteraužto přes wšecen swůg život,
y při nehbrozněgšjch přjpadnostech, každého času
doswedčil; geho pať vsaužený duch, s radostj zdal
se odlaučiti, aby k tomu pospichal, před gehožto
saudnau stolkem, y králowé se musěj postawiti. —
(Dlawbé přestánj: potom šel Otec tymto způsobem
dale):

Rámli wám gestě powědjti, gakowé wysřánj
nám spisowatele, o osobě a powahy tohoto šle-
chetného muže čini?

Wšickni. Dwssem, milý Otče!

Otec. „Postawny, prawj se, byl welké a w-
šlechtilé. Pohľad a wšecka geho powaha, wlaso-
waly něco důstogného. Měl pohlawowatou twář,
gestrabj nos, modré wesele oči, a bylau barwu w

sti, všeho poživání a vši pohodlnosti, kterau
 všickni jeho tovaryšové, s nim spolu vžiti
 nemohli."

„S velikau pilností za mládi oddal se na zná-
 mosti, w kterých nejmíce toho času přewyšowal.
 Co ho ale nade všecko jiné, lásky a následowání
 našeho hodného čini, to gest jeho tichá vřimná
 bázen boží, a jeho přisná sličetnost, čeho při
 mnohých přislezitostech, ty nepřatnějši dal dů-
 wodn. Byl k hněwu náchyln; „ale tuto naru-
 žiwost škrocowal; pravidly svého náboženstwí, a
 škrze uctawičné cwičení tak gi zemdl, že, gač
 jsme slýšeli, y při nepřubšim obrazení svých
 odpůrců, podiwení hodnau krotkost zachowal."

Toto byl ten muž, kterého tehdagši wěk tak
 welice neseznal a zapřel, gehožto wšak gm no, ž
 gaznka na gazyt až k nepřozdnějšimu potomstwí
 litati, a wždy lásku a podiwení, w srdcích těch
 wzbuzowati bude, genž etnosti, gačowé jeho byly,
 wážití znají. — —

Tu vmkl Dtec, a společenstwí jeho mladých
 poslucháčů, za některý gesté čas, zůstalo smutné
 seděti. Potom každý chtěl znati: zdášby ta bysto-
 rne y bále gesté neschla? Dtec pak odpowěděl: že
 by to na wyrčení několič sčs gíných dítek záležeo,
 kterýmžby pomoch knihtlačitele oznamiti chtěl,
 eo nynj rozprávěl.

D, powěděl Bohumil, kdyby dítky té gen-
 me znali myšlení!

P ř i d á w e k

pro těch,

genž v druhau částku této knihy čítati žádají.

Dewatenácta rozprávka.

Ditky při závěrce ostatnj rozprávky známeš náli; že gi gesstě nedokonal; ale coby to vlastně byti mohlo, na tom sy welice hlavu lámali.

„Děte pozor, ptávil jeden, Dtec náš giste zase offidil! Dřive, než se nadáme, K o l u m b u s, opět vžige tak, jako R o b i n z o n; žuáteli gesstě?“

„Nikoli, to se gá nedomníwám; řekl ginj; hnj přitš vážně vyhlížel!“

„D tak činil v rentrate!“, odpověděl třetj; „a předce gen žert byl!“

Naposledy přišla Karolina Klusagic; přiwitnula se k otcy pochlebugic, a práwila;

„Powěž nám wšak Dčjčku, co gesstě nasleđu; gináce celau noc proto spat nebudeme.“

D wy chudáčkové! „odpowěděl Dtec!“ želby mi bylo, Ehybyste té noci pro mne beze sna byli!

Karollina. Dwssem; a tak tedy nám gesstě musyš powědjti!

Otec. W skutkuli musym?

Karolina. Gá mysljm gen, kdyby gsy tak dobrý chtěl býti!

Otec. Nuže tedy, dčem tak dobrý býti; swolep. mi zaš y giné spolu.

Karolina. (hlasyte wolagje) ditky! ditky! D spēšné! Otec dčee gessťe wjce rozprávěti.

Otec. (Mezy tím, gať ostatnj přibíhali) Karolina se domnjwá, žeby gste té nocj nespali, gessťe lby wám nepowěděl, co gessťe dále w naši bystori nastěduge. Poněwadž gá to ale rád widjm, abyste po prácněm dni, pokojně vžili odpočinutj; tedy musym wám nepokoj was odnjti.

Wšickni. D to ge pěkně!

Frantissek. (Otec pohlazuge) Budeš tehdy zase můg milý malíčký otčičku!

Některj. Y můg také! y můg!

Otec. Dobře; slyšte tedy, co wám mám powěditi!

Kolumbus ditky, gest w prawdě giž mrtwy: ale giný muž wstaupej na lesseni, a ten se podobně vmyl.

Gednj. Kdo pak?

Otec. Malíčko trpěliwost; a powim wám geho gméno.

Prwé wám gessťe wyprawowati musym, co se až potud po Kolumbusowé smrti dalo, gať se tento muž, gehož wy poblé gména gessťe neznáte, wěregně vřazowati počal; gináče byste geho přiběhy, dobře nerozuměli.

Frantissek. No, genom dále!

Otec. Rejprw wrátme se zpět w našich myšlěnkach do Hyspanjoli aneb St. Dominga,

abychom spatřili, co se tam, a jako potud pod zpravouáním D w a n d o w y m dalo. Ale hrozím se, když tam patřím, a ugišten jsem, že se v wám tak stane, gestliže wám ten strasliwy obraz nelidské ukrutnosti, který se nám w této nestastné zemi vřazuje, gen z daleka předstawi.

D w a n d o nebyl pro spangelskou kolonii žádnyh zlym ziditelem, která se na tom ostrowě osadila. Včinił rozlična maudra narižzenj; počog a swornost mezh swymi vlastněch obnovil; skrze pečliwé dělání baň, krale, sebe, y swych towarystw obohatil; a — obzwláště, co pro tento ostrow, a Swropu pamatné bylo — wědl nepř prwe zdělání cukrowé irtiny do zapadnj Indji, kterau z kanárskych ostrowů dal přiněsti. Sstastná myšlenka! Nešo kolik milionů liber cukru, pod tymto pašem nebe narostlo, tbe před tym docela žádn nerosł, a kolik tisíc lidi, skrze tuto pamatnau kupectwj částku, swau žiwnost potom našli!

To bylo špec wšecčo dobre; ale proč se ten muž, který tak mnoho opatrného zidil, naproti těm nestastnyh domáchy obywatelům, musyl gačo gedna obluda chowati, která ossliwenj wšech spoluwternyh zaslauzi? Slyšte gač s nimi zacházel, a potom sami prawte, geli tento saud nad nim twědy?

S tym gestte nespokogny, že celý ten newinný národ sprawedliwyh obywatelů toho ostrowa podmanil, k neobtyžněgšim prácem a ročnym daňem odsaudil; powažowal ho, gačo gedno šado dobytka, s kterymby podle zdání hospodáriti mohł. Aby se tedy v swych po zboji dychtiwyh towarystw, na bezbožny způsob milym včinił, darowal gedno mu 20, druhému 50, a třetjmu 100 těchto nestastnyh Indyanů, gačo snad některý bohats pán, zprawcy statku swěho, tolik owec, neb swin dasrže; a při tom gim dowolil, toto obohé stwore

ni, k čemu chtěli potřebovati, a s ním tak, jako by se jim líbilo, zacházeti.

S těmito tedy mdlými, newinnými a dobrosmyslnými lidmi, od gegich ukrutných panů, na tak nelidský způsob bylo nařídáno, že ne více z nich na ten nebydnější způsob zemřeli, ostatní pak svého smutného žiwota tak nasyceni byli, že geg sobě w úplném zaufalstwj, sami ukřátiti hledali. Takž Kolumbus tuto zemi wynalezl, počet domácích obywatelů byl nágeden milion, aneb tisíckrát tisíce stačován; nyní — asy 15 let potom — nemohlo se více, jen 60,000 počítati, tak, že za tento krátký čas skrze ukrutnost Swrozpeňských ne mén, jen (940,000) dvět sto čtyřdset tisíce, zahynulo.

Gen jediný, obširný a úrodný kraj, byl ještě pozůstaly toho ostrowa, gehožto obywatele syce již pod plat wvedeni byli, ale posawad to předce štěstí měli, že nad nimi vlastní gegich králowná panowala. Tato králowná nazywala se *Ana Toana*, a byla zgermá přitelkyně Swrozpeňských, která w tu jí naloženau daň, chwiwě a pořádně oddawala.

Na neštěstí osadili se w krajině této králowny, některý z předesslých towaryšů *Roldana*, lidé bez ctytedlnosti a swedomi. Ačkoli tyto ničemnější od králowny a gegjho lidu, welice laskawě přigati byli, a dobře s nimi nařládali: předce wšak provozowali časem to nezrozpuštěléjší násilj naproti těm, kteří jim nic jiného jen lásku prokazali. Králowná tedy byla prinucená, gegich rozpuštělost zastawiti; a to mrzelo tu darem nau zběi. Aby se pomstili, tu přewrácenau zawreli radu, že tento pohostinský lid do neštěstí wwrhnau. W tomto špatném předsewzetj šli k mistodržicemu *Dwandowi* do *St. Dominão*, a oznámili mu, žeby Králowná *Ana Toana* zburienj obmyslela, a z pánsstwj špangelského, co nezdržw se wyprostiti chtěla. Radili tedy, aby gš

předěšel, a gegi osoby, gmění, y celé kráginy se zmocnil.

Dwando byl natolik maudrý, že špatný chl těchto zlostných lidí znamenal, a gegich žalobu za wymyšlenau poznal. Než, poněwadž o geho vlastní oči, po zboží a zemích králowny Anafoany obracené byli: tak se stawěl, obawně, gačoby tu žalobu za prawau držel, a vmjnil wedle ni pokračowati.

Moc ale králowny této, nebyla k potupení. Ona králowala nad obširným páhstwjm, a prawj se, že na třista lachků gegi auročnjcy byli.

Karolina. Co pak gsau to auročnjcy?

Otec. Neznášli, že gsy y ty sám geden?

Karolina. Gá?

Otec. Dwšsem! Ty y wšickni ginj gste skutečnj auročnjcy.

Gednj. Y, Poho?

Otec. Wogi! Zbali gsam každému z was nezdal kus země k zahradě? Nemusoteli mi pomahat proto, w mé vlastní zahradě kovat, plet a polewat, Polikrát to žadam? Nechránimli was, aby wam žádn wasse zahrady nezpuštosil, aneb něco z nich newzal? A kdyby z was geden odtud přěšel, aneb zeměl, zdalibych neměl prawo, geho zahradu aneb sám wžiti, aneb ginému dáti?

Karolina. Dwšsem.

Otec. Gá gsam tedy w skutku wassjm pánem, a wy mymi poddanými: — rozumjšli gjž Karle, co se s týmto slowem chce powědjti?

Karolina. Ano, gjž rozumjm!

Otec. Králowna Anafoana tedy měla, gač se prawj, 300 lachků za auročnjků; a každý z nich byl powinnen, králowny s swym lidem přispěti!

PokřátBoli gegich pomoc potrebowala. To Dwaⁿdo znal; obával se tedy zgewnau wognu s^o nj začiti, nebo geho vlastni moc, pod timto nezdrawim nebem, welice se byla uménšfila; uminil sobě tedy — o ta ohavná dusse — swé wtoš čistě, a nebi wolagjcmu prozrazeni wžyti.

W tomto umyšlu dal králowny oznámiti, že gi s^o gednym, gegj hodnosti přisluchagjcm komonstwom nawštwiti chce, aby ten swazel přátelstwj, ktery se mezy nj a Espangelčany nalezá, gestě tuzeji spogil; — a tač táhl s^o tristo lidj pěchoty, a 70 jezdcy a tomu místu, kde prebýwala. Za ode wššeho podezreni vzdálena Králowna, radowala se z nawštwenij těch, gimžto ona srdečně oddaná byla; by pač swych hostj s^o Králowškau wctau přigala, šhromazdila wššech swych auročnjšů, a šla Dwaⁿdo wi s^o welkym komonstwom w wštrety.

Šyni přišel ten zradce. Unako ana přiwjzala geg podle obyčejge Fragského, s^o písněmi a tancománim, a potom ho do swého šhdelného města wědla. Tu wššechy možné prostředky, s^o tau gi vlastnj dobrotau srdce šhledala, aby mu, a geho lidu v nj se zdržowánj přigemně učinila, pročež za několiká dnů, rozličné hry a weselosti nastrogila, ktere v tohoto národu w wžitku byly.

Dwaⁿdo se žbal welice nad tím býti wese^lým, a potom sy wyprosyl dowoleni, aby králowny a gegimu dworštwu, rozkoš na Šwropenský způs^o sob učiniti mohl. To se s^o wděčností přigalo. Šdyž se zytregššibo dně, celé komonstwo dworšské, a množštwj žádoštwých Šndyanů bylo šhromazdilo, odšdálil se Dwaⁿdo, aby, gač prawil, potrebný porádek a té nastawagjch weselosti učinil, ktera w turneyšské hry záležeti měla.

Šned na to přišel s^o předu swé gjzdy, pěchota pač, ktera za nim šla, počala na dobrý způs^o wššechy přístup a tomu místu osazowati. On sám jezdił s^o swau gjzdu w pluku, až a palacu kras

lowny, který s gedné mnohými slauhy podepřené střechy záležel, a ti nic zlého se neobawagich Indyanowé, nemobli se dost na krásy tohoto wogenského diwadla, nadiwiti. Ale kwapně položil Dawando ruku na swúg kříž, a to bylo to smlauwené znameni. W okamženi byli wšech meče wytáhnuté; wěřili wztekli na Indyan pro rychlý strach bez sebe gsauhy; množstwí z nich zřekali, králownu lapili, a kacykú na pilíři paláce powázali. Potom rozřázala tato obluda, to staweni zapáliti; a w krátčém čase wšickni tam přiwázani, stáli se oběti geho ukrutnosti.

Hrozíte se ditky, a máte příčiny k tomu; ale zachowegte částku wšij spolubtrpnosti, abyšte gi té nestrastné králowny darowali, gegjžto loš gestě politowaní gestí hodněgši, nežli těch, kterýchž gestě nynj mečem padnauti, a ohněm wdušiti spatřili. Gako newinný, nezbrogny beránel, w pazaurach wlfka, gest ona nynj w rukách swých katů, kteríž gi okowanau do St. Dominogo mlečau, ne aby gi zassanowali, nhybrž gegj muky problaužili, a wše ukrutně ne sprawedlnosti, negakau barwu sprawedlnosti propugčili. Wčinili gi totižto pořádný proces; a bez neymenšijho důwodu swacháného prowiniění, práwě gen na paube swedectwj těch neltdj, kterj s ni tak zpronewěřilě zacházeli, byla odsauzená — k werěgnému obesseni. A tento obawny saud byl při nj y w skutku wkonan.

(Dtec mlčel, a ditky wzdychali; potom pať tímto způsobem šel dále).

Strach, hrůza a zaufalstwí zmocnilo se giž wšech gestě pozůstalých Indyanů; a od toho času žádný se neopowázil, to nezneshtedlné gho tyransstwí, pod kterým bynauti, ze sebe šhoditi. Pokud Gezábel žila, která byla wždy horliwau ochranitelkynj tohoto wbitého narodu, nemilosrdnj geho

potlačitele byli ponekud gessťe na vzdě: Ednj ale tato zemřela, toto opustteně stvorenj, bylo vkrutně vůli swych nelidskych tyranů, konečně odewzdáno. Syce wydal se geden sšlechtnj duchownj — Bartoloměg de las Casas * bylo mu gměno — za gegich ochrance, a nepřestával pokud žil, hned w Spangelské zemi, hned w západni Indji, za spolustrpnost a šlitowanj, nad těmito neschastnjc, wolati; ale co prospěl hlas gednoho gedinkeho muže, naproti společnému sšnégššmu křiku potlačitelů toho národu, genž ty nešlepššj gebo důwody, škrze kruhy (kusy) zlata podwrátiti žwali, které časem do Spangelska posylali!

Ten malj počet pozůstalych gessťe Indjanů, ze dne na den tať se patrně vmenššoval, že wice k hornjm prácem dostatečni nebyli. Dwan do tedj radil králowi, obywatelů lukayckych ostrowů — — žnate gessťe, že to ti gissťe byli, které Kolumbus na prwnj své cestě wynalezl?

Mikuláš. Dwssem; z kterych se geden Gwanahany gmenowal, a tento Kolumbus nejšprwe wynalezl. Tu hle ležj!

Orec. Dobře! Radil tedj, prawjm, obywatelů těchto ostrowů do Špansky přesabiti, aby se tam, gakož powjda, tím pohodlněgi w křesťanském náboženštwj wyšćowali. Král k tomu přiwolil; Dwan do pať opět gedno ššibalštwi obmysšlel, gakožby tento dobromyššlnj národ, nepřšnadněgi do swych šštj wehnati mohł; a nalezl gedno, které gen w gebo přewraceném ššrcy mjšta mjšti mohł.

W rychlosti se nekolik lodj přištroajly; a s těmito plynaułi k lukayckym ostrowům. Tu rozšlassowali Dwanowj myššlancj, kteří gi

* Šehož času biskup w Spangelsk.

w gegich vlastěnském gazyku mluwiti mohli, tēm lehkowěrným domácym obywatelům, nasledugjch lež:

„Slyšte, wy milj lidé, wolali, gať přigemau wám nowinu neseme! My přjmau cestau z zemi blahoslawených přicházjme, w které se wššični wšši zemřeli předkowé nalezaji, a wedau žiwot — — o tať přestastný, že se slowy docela wypsati nedá! Tito wás prosj, abyšste rychlé k nim přessli, a práwě tať gať oni, dobře měli; a gestlibyšste toto pomolani, gať opatrnost radi, přjgali: tedj hotowi gsme wás s sebau wžyti.“

Tať mluwili ti bezswedomitj lháři, a ten sprostný národ, který to špatně zrazení, které se mu strogilo, ani w nejneměššim neznamenal, ššácel bezě wššeho pomysšlenj haufně do lodj, welice naraďowany, že tať nenadále opěť s swými zemřelými milými, spogeni bžti magj. Počet těch bždných, na tento způsob zaweděných, přewysšowal (40,000) čtyřicet tisíc.

Gotwa že do Šyšpanyoli přjssli, gať hned ten s sebau přowedeny klam, s strachem znamenali! Částka z nich zemřela z těžkosti a omrzlosti; ginj wššeho se pokušili, aby se z pazaurů swých tyžrysů wntřhli. Byli gedni mezy ginými od gedné ššpangelské lodj, přěš paděšate mjš od země w moři zastihnauti, kterj na gednom stromowém pňš sedjce, k swě vlasti plynauti. Wššeko, co z potravj měli, záleželo z rozličných Kalabasů*

* Kalabasa gest ovoce gednoho Indjanského stroma, který se Kalebasky — neb opičj chlebowj strom gmenuge. Dwoce geho gest velké dýni podobné; ono ale záležj z gedné twrdé kůři, a pod tau něco z nažyseleho masša, které žáden nepřjemný ššmať nemá. Za kůra se k pich nádoby potřebuge.

plných studničné vody, které na tom při vpevně-
né měli. Nebyli již daleko od svého ostrova vzdá-
leni; však ale je volali, a k svému nemypra-
witedlnému zármutku, musili swau sígi poznou
do toho tvrdého gha otroctwí dáti, kterému s ne-
bezpečenstwím života vsjiti hledali. — — Naposle-
dy, když lest wice prospěti nechcela, vjizwala se
moc; tedy byli této gináče lidné ostrowy, w ně-
kolika rocích tak wypřázděné, že žádná žiwá du-
še nebyla na nich k nalezení.

Jan. O ti ohawnj lidé! Kdyby jsem byl gen-
ten čas žil: nebe y zemi bylbych, na pomoc wolal,
aby se byla těm zločincům přítrž učinila.

Otec. Gistě y ty bys nebyl wice wyřídil,
gako ten slechetný las Kasas, který podobně
nebe y zemi o pomoc wolal, a předce nic nemy-
lonal. Dělugme Bobu, že se nám w lepších ča-
sých naroditi dal, kde na takowé ohawnosti, buď
gemu chwála! wice hleděti nemusíme.

Las Kasas pokusyl se o wsecky možné pro-
středky, aučastníkú ochrany své oretowati: ale na-
darmo! Naposledy y samého, dobre geho miněná
horliwost tak zaslepila, aby své Amerýkanské prá-
tely oswobodil, že geden prostředek radil, který
na zabynutí giné wrstwy lidí enčil. Radil totiž
to: „aby se raděgi na Wřýkanských břehách černí
lidé, genžby sylněgši w těle byli, gako Amerý-
kany, nakaučili, a skrze těchto, ty nejtěžši horní
práce konati daly. „Rada tato se schwálila, a od
toho času, wzalo swúg počátek to nelidské kupec-
twí s otrocy, které až do dnešního dne každoročně,
wysse 40,000 našich černých bratrů o swobodu, a
gegich wšedko blahoslawenstwů, ano y o žiwot přia-

pravuge. Při tom pať y neborácy Amerykany,
zůstali to, čím byli — vbozý, až k smrti šsau-
žení otrocy.

Dost, a snad y mnoho na dnes.

Dwadecátá rozprávka.

Detřich. Nestřimeli gřz nic wice o Barga to loměgi, bratrowi Kolumbuse?

Otec. Dobře, že mne na to vpomjnaš, čas gest, abychom se k zarmucené familii našeho zeměteleho prátele, zpět wrátili.

Kolumbů nejstaršsi syn — — Dyeğo gme-nem — — nepřestával po smrti welikého swého otce, na naplnění toho Kontraktu dotřrati, který byl král s Kolumbusem zawřel, a žádal nynj wedlé toho kontraktu, aby ho na hodnost mistokrále, která se na wěčnost geho familii přiljz-bila, wywřsil; wšak nadarmo!

Ferdynand prawě y proti synowi tač byl pobežřiwj a nesprawedliwj, gačo proti otcowi; wšsecka předstawowanj naproti tomu, a wšsecky prosby za sprawedlnost, zůstaly bez wžitku.

Naposledy opowázil se Dyeğo, y sameho Krále před tim prawem obžalowati, Eteret wřskuz-mánj a porownánj wšsech Amerykanských rozepřj, založené bylo; a — k wěčné chlaubě tohoto saudu nechat powědjino bude! — ti statečnj saudcowé mělt smělost, proti králowi a k dobřemu Kolumbusowjch potomků, to sprawedliwe wřrcenj wčřz-niti, že se to Dyeğowi držeti musj, co se geho otcowi slj-bilo.

Wšlěčni. Znamenitě! znamenitě!

Otec. Mezy tím, bylby Král bezpochyby na toto saudní wyrčení málo dbal, kdyby Dyežo nebyl našel prostředek, své právní žádosti, gestě wětšší důkladnost propugčtí. Strže ortel toho saudu, na nehwýšší hodnost w Špangelské krágině wzdwižen, žádal dceru gednoho, w Králowstwj Špangelském z nehwýnesseněgšich mužů, wnucku gednoho knížete z Alwy, za manželku: kterau mu beze wšěho powážení y dali. Celá tedy ta možná familie, tať uřtwilně a důkladně, pro naplnění toho ortele, na krále dorážela, že narosledy uřtwau piti, a Dyežow i sprawedlnost učtati musyl. Dwan do byl zpět powolan, a celá familie Kolumbůw, nad záwistí a nesprawedlností wteřych, sřtaupila do něj, aby do Hyspanyoli přesřla.

Bohumil. Kdyby gen gestě y starý Kolumbus žil!

Otec. Nepotřebuge blahosławěný duch šlechťěného, žádné zemské odplaty! W požitwánj wššich radostj, gimiž mu Bůh platj, patřil snad ted bolu, na ty malé pře smřtedlných, gažo na hry, a radowal se z wstálých uřtwění, nebo bezpochyby giž w uplněm swětłě widěl, tu kterému dobrému časné uřtwosti mu posřlaužily. — —

W towárňštwj tedy swěho bratra, swých stržců, a swě manželky, odplynul Dyežo s Králowškau nádherností do Hyspanyoli, a žil tam w takowém blěsku, který těm zásluhám, gežto Otec geho y Špangelu sobě nadobyl, přiměrený byl. Množstwj osob od stawu ho tam následowalo; Kotonye wzala strž tó w Pátkém čase, docelá ginau podobu, a mnohé gestě dnes kwětauch wznesené familie w Špangelské Ameriky od těch powážegj, kterj tam Dyežu sprowodili.

Wizme giž, gať se tamegšj wladářstwj Špangeli pomalu rozšřtrowalo.

Giz pod zprawowanjm D w a n d a, gisty Ján Ponce wyprosyl sobě dowolenj, na ostrowu V o r s t o r y k o, giz od K o l u m b u s e wynalezeném, gednu kolonji osaditi; geho žádosti bylo přivelesno: plynul tedy tam w towarňštwj mnohých swětoběháků *, kterých naděge nábytku pokladů kn mu přispogila: nebo zkusyli, žeby y tento ostrow byl na zlato bohatj.

Dbywatele této země na vřimné dobromyslnosti, rovnali se těm na H y s s p a n y o l i. Dni přigali těch bilých nawštwowatelů, gichžto podobně za nebeské bytnosti drželi, přátelsky, a geden z gegich kachků, podle obyčege Indyanů na znamenj wěčného přátelstwj, dal se wedle gména wůdce Espangelůw, Ján Ponce Agueyna b a nazhwati. Ale tito pocteni nebesstj přatele swě přetwoření šřnali, a taž se twrdě a nelidsky zprawowali, že se gen s welkau prácy za lidi poznali. Aby se mezy tím vplně vřistili, zdáliby w skutku smrtedlnj byli, vřimili sobě wůdcowé tohoto nestastneho národu, to zřussenj w nenwetššj opatrnosti ná gednom vřiniti. Čekali w tomto vřmyslu ná gednu přjležitost; a tato se brzo našla.

Geden mladh Espangelčan, kterj se bezpečně po ostrowě sem y tam taulal, přišel k haudy gedeně z těchto hláv národu, aby tam přenocowal. Přigali ho dobrótiwě a opatřili welmi wděčně. Zřtregššho dne ustanowil geho hospodář dwa Indyanj, kterj ho měli zprawázeti, z částky aby geho swazček néšli, z částky aby mu za wůdců čestj sluzili. Těmto se tedy powědělo, gaľoby činiti měli.

Přišli k gedné řěky; geden z těch Indyanů se podwolil k přenesenj toho Espangelčana, a wzał ho ná hřbět; kdž ale v prostřed řěky byl, vřinit šchwálnj pád, pečowal o to, že se Espangelčan

musyl zamoriti, a pomoc swych towaryssu tak ho blaubo pod wodau drzel, pokud se w nem zaden žiwot nechtil. Potom wyněsli to bezdusné tělo na břeh.

Ten ale předsaudek o nesmrtnosti Spangela, kterym gednau tito lidé plnj byli, tak sylny byl, že se o skutečné smrti toho zaduseneho gestě nepřeswedčili. Pro tuto nestastnau příbodu, při kteréby tolik vody byl požrel, welice ho za odpusstenj prosyli, a ugistowali, že nemožné bylo gemu prvé pomoc. Ačkoli ten mrtwy žádné žiwobuti znameni wjce nedal, předce wšak tři dny gestě při něm zůstali, a nepřestawali ho ostarožně za odpusstenj prosyti, nebo se obávali, žeby rychle mohl ožiti. Naposledy skrze wšit poruszeni se přeswedčili, že w skutku mrtwy byti musy: pospěšili tedy tu weselau powěst Kachkowi zaněsti, že se ti bilj lidé předce mohau zabiti.

Wjce tento znati nepotřebowal. Wyšetření toto w okamženi ostatnym Kachkum oznámil, na to pak bylo gednomyslne zawržino, aby sobě těchto nesprawedliwych vkrutnjku s moch s krku shodili. Ale co mohl tento nahý, nebogowny národ, proti wycwicěnym bogownjckum, kterj meče, střelbu, kóně a psů měli? Gyce zdarilo se jim prvé, než Spangelačane gegich vmysl znamenali, wysse sto z těch zamordowati, genžto se po gednom taulali: ale za to musyli brzo, s vplnym stracenim swé swobody, ale teleho swého blahoslavenstwj, zaplatiti.

Wonce swé rozptylené mužstwo shromáždil, které z wetši částky ze starých wogáků záleželo, wphledal s nimi Indyanj w gegich skryšsich, zbil ge, kde gich nalezl, a těch, genž před mečem byli utekli, učinil za otroků. Wněwadž w čas wogenšského tážení na tomto ostrowě, nových wogáků z Hšspanyoli obdržel: tedy ti leblowěrnj Indyanos wě na to nestastné padli myšleni, žeby ti žbitj

Spangelové zase byli powstali, a žeby jim nic neprospělo, dále proti těm se brániti, kteříby nemohli být zabiti. Tauto powěrau zbroje zbavení, s třesením kř. swüg do gha služebnictwý dali, které jim nynj bez milosrdenstwý naloženo bylo.

Při tom na Portoryku působeném krwe-
prolití, nemohau dost spisowatele toho času, maus-
drost a vdatnost gednoho welikého psa chwáliti,
gegž Bezerylo gmenugi, a který zdeshtědné skut-
ky činil. „Dn, prawj, znal hñeb rozdil učiniti,
kteribý Indyanowe přátele, ktery nepřátele geho
paná byli. Wíce se bálí před deshti Spangely
w towarýšstwý toho psa, gako před sto ginými.
Před wyniknutím wogný dávali mu Indyanowé,
aby jim neublížil, právě tolik potravy, zlata a
otroky, gako gednomu Spangelowu, co wšedlo,
gak se rozumj, geho pan pro sebe zadržel.“ D ne-
obyčegné maudrosti této šelmy, prawj se mezy gi-
nými následugich pohádka, z které werte, kolik
čecete. „Když gednj nelidšstj Spangelowé, gak se
prawj, chut dostali, aby gednu starau ženú Ind-
anskau, která se jim nelíbila, roztrhati (rozzer-
wati) widěti, poslali jí s gednjm listem; a gak
náhle se na cestu oddala, posstwal toho Bezeryla
na ni. Tento letě za ni bežel; ale ta stará ma-
tička padla před nim na kolena, wložala mu list,
a powěděla: ach, milosťwý pane pse! Prošhm
wášti milosťi, nechat mne zassanugj! Tento list
mushm křestanům zauěst. Na tato slowa, prawj
dále spisowatel, byl ten pes w okamženj dobrý;
přiwoněl k nj, mrdal očásem, a potom se wrátil
zpět k swému pánowi.“

A tak bylo y tohoto národu blahoslawenstwý
přeh: wizme, co se dále w giném okolí pod thm
to neschastným praubem (pásem) nebe, přihodilo.

Wynalezenj a wybogowanj Spangelčanů giž
wžby dále šla: ach wám to nezwasťněgšj mezy
nimi wyprawiti. Prwnj, co D y e g o k rozšřienj

svého vládarství předsevzal, bylo to, že gednu kolonji, na ostrov Kubagua již od otce jeho vynalezeny, poslal, k založení tamže lovenj perel. Hledte (na mappě vložuge) tu leží ten ostrov blízko toho wetssiho, který se Margaryta gmenuge, nedaleko od břehu Kumana.

Frantissek. Ohvagji perly loveny?

Otec. Dny rostau, mily Frantisku, w gířkách musslech a mořském hlemýždi, tak w moři gať y w rozličných řečech, a musaji tedy z dna vody wynešeny býti. Někteří se domnjwagi, že ony právě tak z gísté nemocj hlemýžďu powstawa- gi, jako někdy w mechřítě některého člověka, má- le kamenky. Sen tolik gest gísteho, že tamaterne, z které perly formowanj bhwagi, z počátku gest wlkost (sáť) která z tela hlemýžďe se přístřj, a pomalu stwrdně. Lowcy perel, obhčegně vbozj o- trocy, který na to swúg žiwce opowážiti musaji, zaepaj sobě chřipě (dírky w nosu) a wšš s bawl- nau, berau olegem napuštěnau hubu do wšš, a daji se potom na prowaze do hlubiny mořské wpustiti, aby ten ná dne ležjch perlomy hlemýžď rozlaup- wali. Lečce sobě mysliti můžete, gať mnohých ne- štastnjkůw, to nebezpečné lowenj, mohlo již o ži- wot připrawiti: a předce nasse ctytelné dámy, to k řdcy swému nepřipauštěgj, že cenu žiwota těch- to bídnych lidí, so ozdoby, na hrdle a rucech no- shwaj!

Dne gó Kolumbus se domnjwal, že tato práce, tēm w plawání a pohřžowání se wywiceš- nym Indyanum snadněgšj bude, gať wykopawa- nj zlata. Poslal tedy gístj počet z nich, s potřeb- nými Swropejskými dohledači do Kubagui, kde již jeho otec znamenal, že moře tamže na perly má wěltce bohaté býti. Ten wžitel, který z toho lowenj wypljwal, gať pro krále, tak y mistodrži- tele, byl welmi weličj; ale ti neštastnj Indyanos- wé, který k tomu byli potřebowanj, při té nezdras-

wé a nebezpečné práce, z většij částky zbynuli: a Poněčna nevrodnost toho ostrowa, přinutila tu kolony, geg w kratkém čase zanechat, a se na tom w sausedstwj ležícím ostrowě osaditi.

Toho času wzał Dye go y ostrow Jamayka do wladářstwj; kolony byly na něm založeny, a domácí obywatele spatřili se právě k tomu twrdému losu odsauženu byti, který giž časněgi gegich Indjanských bratři na Sysspanyoli a Portoryko byl potkal.

Nynj přišel řád na Kubu. Wybogowanj gegi náložil Dye go gistemu Welaskez, který se giž za dnů Kolumbuse, při rozličných příležitostech nad gine wymyšlil. Wnožstwj k lidu, genž se šfali při tomto předsewjzeli své štěstj učiniti, přibogilo se k němu; a s nimi přistawil Welaskez k břehu na východním kraji Kubi.

Řád tímto okoljm panował toho času gedem kacht, gmenem Hatuey, který ze služebnictwj Sysspanyolského byl všel, a tam se osadil. Tento aublawnj nepřitel voláčitelů swého národu dawno giž gegich nawstjwenj očeláwal, a protož zdržowal ostawičně špěběte na Sysspanyoli, aby časně, o wyniknutí hrozného genu nebezpečenstwj, powěšt obdržel. Sed se mu ohlásylo, žeby to obáwané nebezpečenstwj giž přede dwermi bylo. Kýchle šwolal wšech swých poddaných a w smilauwě obšajenných towaryšů*, odkřyl jim to nebezpečenstwj, kteréby jim wšsem nastáwalo, a zbužowal ge, aby swobodu swau až do ostatnj krupečky krwe bránili. Wšični šlibili gednomyšlně příklad geho nasledowati.

„Dobře, odpowěděl na to Hatuey, ale gednoboť gest nám zapotřebj, nemáli šnáženi nasse,

* confederati

tyto tyrany od nás odehnati, býti bez vžitku. Zná-
teli, proč oni k nám přišli? Aby svého Boga v
nás hledali. A geli vám ještě neznámo, kterýby
tento Bůh byl? Pohlédtež! Totož jest on!"

„Gadž to řekl, vřákal na geden koš plný zla-
tých zrnek, a vgířstoval, žeby tento nevítečný lom
w skutku gegich Bobem byl, za kteréhoby se Pře-
stane všeho opomázilt, pro gehožto vybledání v
ten ostrow chtěliby wžiti pod vládu“

„Vospěšme, pravil, této špangelské modlé
geden swátek učiniti, abychom gegi ochrany gířti
byli!“ a hned počali okolo toho koše, podle oby-
čaje Indjanského tancowati a zpíwati. Tato slaw-
nost, podlé gegich zwyku byla tak dlabo Tonaná,
pokud pozdě na noc celé to společenstwí, z unavení
a opilstwí pomalu nezleslo.

Druhého dne shromáždil Hatuey znovu své
Indjany, a řekl, on sobě rozmyslil, žeby předce,
ačkoli této špangelské modlé čest prokázali, bez-
pečnj nebýli, pokudby se ona ještě na gegich ostro-
wě nalezala. „Nadarmo, wolal, budete gi hledět
schowati! Býtbyšte ho v pozřeli, rozřezaliby wás,
aby ho w wassich střewách hledali. Wžhuru tedy,
pobřížme ho do mořské hlubiny, aby se nie z něho
na našem ostrowě nenalezlo!“ Tato rada se w
ořamžení nasledowala; každý pospychal své zlato
přinésti, a co se gen z něho našiti mohlo, všech
bylo wvrženo do more.

Niomeně spatřili hned na to špangelské Po-
rauhwy při svých břehách wáti. Hatuey šel
jim wstříc zmuzil; přišlo k bitwě; lid toho ne-
šťastného Indjanského krále, po krátkém w odpor
se postawení, byl rozptýlen, on pak sám do zá-
geti padl, a byl na hrozný příklad pro všech o-
řtatnjch kacyků, odsauzen — za žiwa spale-
nu býti!

Gednj. O ty ohavné obludy!

Otec. Giž stal na hranicy, přivázan o
 gal. geden Francysškánský mnich, k němu přista-
 aby mu místo blaboslavenných po smrti wyobra-
 zyl. „Mechazegjli se, tazal se kacyt, y spangels-
 lowé na tomto místě blaboslavennstwi?“ „Dwissem
 odpowěděl mnich; ale gen dobrj. — Ten neylepsši
 gest nante, powěděl Hatuey; na žádně místo ne-
 chcy giti, ldebych gsem se obawati musyl, že gen
 na gednoho z nich natrefim!“

Tento brozny přisnosti příklad, wšem na Kus-
 bt se nalezajcym Indyanum, takowého nabnal
 strachu, že na to wice nemysli, aby se zproti-
 wili, nhyrž wšicchni se spangelskému ghu dobro-
 wolně poddali. Tak dobyli Spangelowé w málo
 dnech, geden z neywetšich a neypěkněgšich ostrowů
 we swěte, bez wtraty gen gednoho muže.

Práwě toho času byly rozličné cesty k té giž
 od Kolumbuse wynalezene pewné zemi konan-
 ny, a giž tenkráte počjnali y na této, spangelské
 kolonye osazowati, a domácych obywateli podma-
 nowati. Než o tom budu wám gineho času wy-
 prawowati.

Alle gednu pamětihodnau připadnost, ktera se
 spolu přibodila, musym gestě do mé rozprávky
 wetkati. Ponce wítězitel ostrowa Portoryko,
 byl křesťel od mnohých tam zrozených, gednu po-
 hádku, ktera u oni za prawdimau drželi. Podlé ni
 měl někde geden ostrow, a na něm gedna záračná
 studna býti, gegjto wodaby tu zwláštnej moc mě-
 la, že wšicch, genžby se w ni kaupali, opět mla-
 dých a sylných učinj. Gakoli smisná byla tato
 pohádka; předce zbudila celau dychtiwost toho leh-
 lowěrného Ponce, a on sobě vmjnil, tento diw-
 ny pramen wyhledati.

W tomto vmyslu odplynul od Portoryko,
 běh swjg dle té staré powěsti zprawowal na půl-
 noc do okolj Lučancých ostrowů, a kdž byl
 giž k 26. mu stupni půlnočnj šířkosti přišel, a

snůg běh k západu obrátil, k své nemalé radosti nlezl. —

Frantissek. Tu studnu ?

Otec. Ne; — nhybrž gednu welikau pěknau zmi, o které my již nynj známe, že gest částka pwné půlnoční Ameriky, a kteréž právě tento Ponce gmeno Florýda dal, aneb proto, joněwadž, kwětauch wzejření měla, aneb proto, joněwadž se to wynalezení toho času stalo, který v špangelské zemi Florýda gmenowan býwá, otizto před samau welikonocy, w tak řečenau kwětauch neděli. A tak byla půwodem gedna pohádka, jednoho welice pamatného wynalezení.

Teď byla pozorliwost špangelská, na giný krag kwěta obracena, který dotud gim gestě docela neznamý byl. Měli příčinu y pod tým wásem nebe, pod kterým to weliké bohaté Mexiko leží, o wtnosti gedné zemi smýšletí, ale posawad žádn se gestě nebyl pokusyl, gi wyhledati. Nynj se mělo to zkusenj učiniti: a tu nagednau wystaupi na lessení ten pametihodný muž, gehožto gmeno gsem wám posawad byl zamlčel.

Gednj (sobě kynauce). Uh, teď již půgde!

Petr. O gen si. Aně Dějčku! Kdo val to byl ?

Korted, odpowěděl Otec; — a s tím rozprávla wžala šonec.

Iména PP. Předplatitelů,

a sycce;

I. W slavné Zwolenké Stolicy.

a.) W Dčowě.

- Pán Jozef Tomanóczy, P. Far. kath.
- Jan Jezzenszky, St. Bč. Ew.
- Jan Morvay, St. Bč. kath.
- Samuel Kubiss, Měšťan Zwol. a mládnát Dčowski, který na vytlačení této knihy 20 R. zl. offeruje.
- Michal Chudovszky, St. Bč. Ew. Hr. Kataků Racsko, kostelník Ewang.

b.) W Zwolene.

- Br. P. Samuel Kardoss, radní Pán.
- Gijj Bräuer, Prof.

c.) W Bystřici.

- Br. P. Adam Csmelik, Adv.
- — Adam Dragonszky, Měšťky lékař.
- Samuel Martiny, Měšťan.

d.) W W. Slatině.

- Pán Samuel Medveczky, S. B. S.

e.) W Pojnicích.

- Br. P. Jozef Vadányi, P. Far. kath. Detn a Assessor Stoly.

f.) W Lipci.

- Br. P. N. Gyurkovits, Not. Měšťky.

g.) W Radwaně.

- Pán Jan Kuzma, Měšťan.

2. W Nátone Stolicy Gemeršké.

a.) W Zisowcy.

Pán Ondrej Csipkay. P. Ján Csipkay. P. Ján Bartho. P. Emerň Albiny. P. Stepan Albiny. P. Pawel Hudecz. P. Pawel Plichta. P. Jan Schmidely. P. Michal Manitzka. P. Jan Wiszenpacher. P. Jan Hellebrant. P. Ondrej Lopejszky. Pawla Krankus Wdowa. P. Ondrej Krankus. P. Samuel Csech. P. Jan Klein, f. moř. horát, Rákoř, lath. P. Karel Bredeczky. P. Jan Polgacsik.

b.) W Selsawě.

P. Daniel Madarász. P. Stepan Malator.

c.) W Rym. Brezowě.

P. Jan Csipkay.

d.) W R. bánt.

P. Stepan Farkass.

e.) W Ratlowě.

P. Waeg Waiszenpacher.

3. W Pressburku z Lyceum Ewang.

Lubril Bukva. Jan Chovan. Jozef Dedinszky. Jan Fárnek. Michal Hlaváček. Pawel János. Nobel Leschka. Karel Lischka. Stepan Lucze. Daniel Martiny. Ondrej Michnay. Giři Mittak. Jan Moczkovcsák. Stepan Pekár. Rátan Petényi. Pawel Szwaty. Ondrej Szoltisz. Martin Skodáček. Michal Soltész. Jan Walka. Jan Wengericzky. Daniel Honeczy. Jan Bacchar.

Rhetores.

Jan Klimáček. Pawel Mittak.

Syntaxistae.

Stij Kalenda. Samuel Kokesch. Jákob Paymann.
In Szipták. Tomáš Schimek.

4. W slawné Stolich Westanště.

8. Samuel Linczeny, Bc. St. Conkot. Ewang.

9. Samuel Horeczky, Bc. St. Pilisště Ew.

5. W Honté W.

10. Jákob Gály, C. B. R. Suchánský.

6. W Békési.

11. Stij Krystoffy, a P. Zigmund Chovan, St.
Wc. w Sárwaši.

7. W Neográdi.

12. Samuel Brocken, St. Wc. Ugárdště.

8. W Liptowé.

13. P. Ratauš Blaho Senior 15 exemplárů.

Slowo P. PP. Předplatitelům, a všem budačům čtenářům.

Že toto vydání, z obledu na jeho prohláše-
ní, máličko později vyšlo na světlo, to se mně,
který jsem snad netrpělivější byl, nežli PP.
Předplatitele, připisovati nemá, ale následují-
cím příčinám:

1. Slavná cenzura rukopis něco dlouho po-
držela, t. g. až do počátku přítomného roku.

2. Potom jsem čekal, že se snad naleznou ge-
stě y více z PP. Předplatitelů, jako se mi y nas

dáge učinila; ale nic více nebylo. — Necht
giz každý saudi, neníli opovážlivá věc něco dat
vytisknauti, nebož není téměř ani gen šesta částka
zaplacená? Nemůž se tedy žádn dwiti, že v oné
dwé rytiny, knize této přidany nejsou. Však w
slowě státi chtěge, vsylowal jsem se dosti učiniti
P. P. Předplatitelům, a dosvědčiti, že se tak škro-
ničké prenumeraci naškřz neležám, slyšau o pře-
dání této knihy máge naděgi, nech se gen tu v
tam wnitřni platnost a užitečnost její důkladně pe-
zná. Ty však ostatnj dwa díly více tak na zdat-
bůh do tisku nedám, gen, když asy dvě třetiny
předplátku miti budu. Druhý díl něco wyše ge-
dnoho, a třetj něco wyše dwau archů, od prv-
njho gestit menšj, a předce nebude se na druhý
díj gen 1 Zl. a 15 kr., a na třetj 1 Zl. a 6 kr. před-
plácti. A protož těchto dwau ostatních dílů ne
wytlačení, se cena powyšši, když tohoto prvního
gen ta předěšla 1 Zl. a 56 kr. v pro těch, genž
nepředplatili, se necháwa. Bude t dostání první
díj v každého známějšiho a zvláštěnějšiho knih-
kupce, ano v D. P. Seniorů a Jarátů, z
kterých každý, gaž před tím, předplaceni přigme,
když se wydání těch dwau ostatních prohláší. Budu
zagisté pečowat, aby se na jedentrát do tisku
dati mohli.

Vyklatatel.

Doprawa ni značnejšich omylů.

Strana:	řádek:	místo:	čti
15	16	zmjka	zmjka.
15	27	morowná	morová.
19	1	giná	giné.
26	16	dostal	dostal.
57	26	nemohl	nemohla.
38	21	Judye	Judyi.
42	5	ohlussugichm	ohlussugichm.
43	7	zo	to.
45	15	wizzeni	w řizenj.
46	2	mezj a a to	wlož na.
52	5	čtme	čtme.
55	6	w ech	wšech.
59	54	hledět	hleděl.
65	15	na	mu.
71	56	posylati	posylali.
72	19	nám	tam.
75	56	ost ow	ostrow.
82	29	pronukagich	ponukagich.
84	15	mezj Zwrazené na sk a lě, a kusy, wlož lodi, oretowané.	
85	55	Nawidad	Natiwidab.
86	29	rubj	průbj.
102	50	rodilnost	rozdilnost.
108	5	wšech	wšemi.
110	2	těžnostmi	těžkostmi.
111	30	dolumyslňym	dobromyslňym
112	10	mezj ale a nawráceni wlož, se.	
114	27	skutky	skutku.
118	59	haufjch	hauffjch.
120	10	hauff	hauffj.
120	17	swjch	gegich.
124	24	nadomnjwal	nedomnjwal.
126	5	provčowal	pončowal.
126	20	tělo	těle.

Strana:	rádek:	místo:	čti
127	4	obrátití	obraceti:
156	31	mezy gístě a rozumjś, wlož, mne.	
157	8	Dnoroko	Dronoko.
155	8	we	swé.
157	15	mezy to a se,	wlož, wám.
169	12	mezy jádná a gen, gtná.	wlož
199	8	obecní	obecné.
204	8	dwore	dwora.
204	56	obledauti	ohlednauti.
225	29	ale	a.
228	4	nacházegili	nacházegili.

Nacházegily se knihy prawopisebnosti, kterých se w slowenskyh knihách nikdy wywarowati nelze, dobry slowak wšech myslim mně pripisowati nebude. Příčina toho leží w hustém tlačenj, co se učiniti musylo, při tak malém předplatku: nebude se tedy žádný díwiti, že tento první díl, o par árchů tenším se stal. Odtud se ale též zawiřati může, že tu ani knihtlačitel na swůg zřít nebleděl, a dost sstředě chl můg napomáhal. Gestli tento první díl se brzy prodá — na čemž nepochybygi — tedy ti dwa gestě pozůstale na gedenkrát, wětšjmi a redšjmi literámi se wytisknau, a ne gak gsem w „Slovu“ ohlásyl, geden za 1 Zl. a 15 kr., a druhý 1 Zl. a 6 kr. nybrž obadwa spolu za 1 Zl. a 48 kr. P. předplattelům se dáwati budou: co wšak zwláštne ohlásym. Ze ode wšech omylů čistegšj budou, swatě slibugi. Cobý giž lacynégšjho — y při nynégšjim nedostatku peněz — mohlo býti, nežli tyto dwa díly, ldyž redšj tlačené, wyše 50 árchů gístě wynáseti budou, za gístě neznám!

Wtiskadatel.

D. C. S. P. Daniel Dobryk, Kremn. Farář Sw.
také předplattil.

Book 86